

Het sluiten van sportaccommodaties

Gemeenten Ede, Delfzijl & Montferland

Welke motieven met betrekking tot sportbeleid zijn van invloed op gemeentelijke
bezuinigingstrategieën?

Door: Davey Raben (483409)

Onderwijsinstelling: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Opleiding: Sport, Gezondheid & Management

Opdrachtgever: HAN SERC

Afstudeerbegeleider: Luuk Janssen

Meelezer: Kevin Willems

Scriptie Sport, Gezondheid & Management

19 juni 2015

Voorwoord

Voor u ligt mijn scriptie dat is geschreven in het kader van mijn afstudeertraject voor de opleiding Sport, Gezondheid & Management aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. De opdracht is uitgevoerd in de periode van 2 februari 2015 tot 19 juni 2015 voor het HAN Sport Economics Research Centre (SERC).

Ik wil mijn begeleider bij het SERC, Willem de Boer, bedanken voor zijn begeleiding tijdens mijn afstudeertraject. Gedurende het stagetraject heb ik alle vrijheid gekregen die ik nodig had en de tips voor de uitvoering van het kwalitatieve onderzoek heb ik als zeer nuttig ervaren. Daarnaast bedank ik mijn afstudeerbegeleider Luuk Janssen voor zijn begeleiding tijdens het afstudeertraject. Met name de prettige manier van lesgeven, de vrijheid rondom de invulling van het onderzoek en de mogelijkheden om kritische feedback te krijgen op mijn producten, heb ik als heel fijn ervaren.

Veel leesplezier.

Davey Raben

Nijmegen, 19 juni 2015

Samenvatting

Door de economische recessie verkeert de wereldwijde economie sinds het jaar 2008 in zwaar weer. Sportaccommodaties staan steeds zwaarder onder druk, omdat het door de recessie voor gemeentes steeds moeilijker wordt om de accommodaties op een financieel verantwoorde wijze in stand te houden. Het gevolg is dat sportaccommodaties met sluiting worden bedreigd. Binnen het SERC heerst de vraag naar onderzoek over de invloed van motieven op gemeentelijke bezuinigingstrategieën, voornamelijk gericht op de sluiting van sportaccommodaties. Het doel van het onderzoek is het SERC inzicht te geven in de mogelijkheden tot verbetering van het gemeentelijk sportbeleid, aan de hand van de volgende onderzoeksvraag: *“Welke motieven met betrekking tot sportbeleid zijn van invloed op gemeentelijke bezuinigingstrategieën?”*

Na het verzamelen van bestaande theorieën over motieven met betrekking tot sportbeleid en gemeentelijke bezuinigingsstrategieën, zijn er verschillende beleidsambtenaren bij de gemeenten Ede, Delfzijl en Montferland geïnterviewd. Naast de interviews zijn gemeentelijke documenten geanalyseerd ter ondersteuning van de informatie die uit de interviews naar voren zullen komen.

Een overeenkomst tussen de drie gemeentes is het feit dat alleen het economische motief ten grondslag ligt aan de beslissing om een sportaccommodatie wel te sluiten. Vanuit economische perspectief is het voor gemeenten moeilijk om alle sportaccommodaties op een financieel verantwoorde wijze in stand te houden. De motieven gezondheid en sociale cohesie zijn bij de drie gemeentes van invloed op de beslissing om een sportaccommodatie niet te sluiten. Daarbij speelt ook het economische motief een rol. Een sportaccommodatie kan dienen als preventieve maatregel om de kosten van andere taakvelden te beperken. De bezuinigingsstrategie ‘het sluiten van sportaccommodaties’ levert niet per definitie een besparing voor gemeenten op. In de gemeente Ede levert sluiting van de Groenendaal per saldo zelfs weinig tot niets op.

Mede gedwongen door het feit dat één bezuinigingsstrategie niet voldoende is om aan de bezuinigingstaakstellingen te voldoen, is in iedere gemeente te zien dat er verschillende bezuinigingsalternatieven worden doorgevoerd. Veel voorkomende bezuinigingsstrategieën zijn het afstoten van taken en het efficiënter inrichten van de organisatie. Alle drie de gemeentes kiezen over het al gemeen voor bezuinigen in grote happen in plaats van de zogeheten ‘kaasschaafmethode’.

Op basis van dit onderzoek worden gemeenten geadviseerd om alle inkomsten en uitgaven rondom sport los te koppelen uit de verschillende programmabegrotingen en bijeen te brengen in één programma sport. Daarnaast is het advies om de samenwerking tussen de gemeenten en de burgers te versterken, door themabijeenkomsten te houden. Het SERC wordt op het gebied van onderzoek geadviseerd om vervolgonderzoek te doen naar de sluiting van sportaccommodaties in krimpgebieden en de invloed van factoren op de keuze voor een bezuinigingsstrategie in de sport. Tot slot wordt op de lange termijn geadviseerd om de minor Sport & Economie te upgraden met de kennis van dit onderzoek. Op het gebied van dienstverlening zou het SERC met de input van het onderzoek en vervolgonderzoek het nodige kunnen aanscherpen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Inleiding	5
1.1 Achtergrond	5
1.2 Probleemsituatie	5
1.3 Opdrachtschrijving	6
1.4 Doel- en vraagstelling	6
1.4.1 Doelstelling	6
1.4.2 Vraagstelling	7
1.5 Onderzoeksmodel.....	7
1.6 Begrippenkader	8
1.7 Verantwoording en relevantie	9
1.8 Leeswijzer	9
2. Theoretisch kader	10
2.1 Motieven	10
2.1.1 Sportbeleid.....	10
2.1.2 Motieven voor sportbeleid	11
2.1.3 Economie van de sport.....	14
2.2 Bezuinigingsstrategieën	15
2.2.1 Bezuinigingen	16
2.2.2 Bezuinigingsterreinen- en strategieën	16
2.2.3 Sportaccommodaties	17
2.3 De invloed van motieven op bezuinigingsstrategieën	19
2.4 Conclusie	19
2.5 Definitief conceptueel model	20
3. Methode	21
3.1 Type onderzoek	21
3.2 Onderzoeksmethode	21
3.3 Interviews.....	21
3.4 Respondenten	22
3.5 Analyseren van gegevens	23
3.6 Betrouwbaarheid, validiteit en anonimiteit.....	24
3.7 Context casussen	25
4. Resultaten	26
4.1 De binnensportaccommodatie.....	26
4.1.1 Motieven	26
4.1.2 Besparing.....	27

Het sluiten van sportaccommodaties

4.1.3	Bezuinigingsalternatieven.....	29
4.2	De buitensportaccommodatie	30
4.2.1	Motieven	30
4.2.2	Besparing.....	31
4.2.3	Bezuinigingsalternatieven.....	32
4.3	Het zwembad.....	33
4.3.1	Motieven	33
4.3.2	Besparing.....	35
4.3.3	Bezuinigingsalternatieven.....	36
5.	Conclusie.....	37
6.	Discussie	39
6.1	Theoretische relevantie	39
6.2	Praktische relevantie	40
6.3	Begrenzings onderzoek.....	41
6.4	Suggesties vervolgonderzoek	41
7.	Aanbevelingen	42
7.1	Aanbevelingen gemeenten.....	42
7.2	Aanbevelingen SERC.....	43
	Literatuurlijst.....	45
Bijlage 1	Authenticiteitsverklaring	48
Bijlage 2	Overzicht codering interviews	49
Bijlage 3	Topiclist interview	50
Bijlage 4	Transcripten	52
Bijlage 5	Sportbeleid gemeente Ede	80
Bijlage 6	Herstructurering sportvoorzieningen gemeente Delfzijl	82
Bijlage 7	Bezuinigingsstrategieën gemeente Delfzijl	83
Bijlage 8	Financiële gegevens gemeente Montferland	84
Bijlage 9	Bezuinigingstaakstelling gemeente Montferland	85

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

“Sportaccommodaties staan steeds zwaarder onder druk” (Hoekman & Straatmeijer, 2013). Uit een brief die de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Edith Schippers, 6 februari 2014 naar de kamer stuurde, blijkt dat sportaccommodaties steeds vaker zwaar onder druk komen te staan en met sluiting worden bedreigd. Dit blijkt ook uit een onderzoek van het Mulier Instituut naar de sportsector.

Sport is primair een lokale aangelegenheid en daarmee ligt een aanzienlijk deel van de financiering van de sport bij de gemeenten (Breedveld, van der Poel, Jong & Elling, 2011). Door de economische recessie verkeert de wereldwijde economie sinds het jaar 2008 in zwaar weer. Op gemeentelijk niveau zijn er dan ook duidelijke ontwikkelingen waarneembaar: liefst 93 procent van de gemeenten heeft al op sport bezuinigd of gaat dit naar verwachting doen. De bezuinigingen liggen vooral op het gebied van verlagen van subsidies, onderhoud aan bestaande sportaccommodaties en stevige huurverhogingen (Hoekman, 2013).

De druk op de sportaccommodaties wordt steeds groter, omdat het in het kader van de recessie voor gemeentes steeds moeilijker wordt om de accommodaties op een financieel verantwoorde wijze in stand te houden. De eerste gevolgen van de gemeentelijke bezuinigingen zijn de laatste jaren al duidelijk zichtbaar: in 2011 zijn 157 fitnesscentra opgeheven tegenover 44 startende fitnesscentra. Daarnaast werd ook 12 procent van de zwembaden met sluiting bedreigd (Hoekman & Straatmeijer, 2013).

De vraag heerst over een verdiepende studie naar de omvang en de ontwikkeling van het gemeentelijke sportbudget. De ernst van de lokale bezuinigingen wordt eindelijk onder ogen gezien en dat roept vragen op om een beter inzicht te krijgen in de totale sportuitgaven van gemeenten (Hoekman & Straatmeijer, 2013). Een oplossing voor deze probleemsituatie zit hem wellicht in het nader bekijken van sluitende sportaccommodaties en welke motieven met betrekking tot sportbeleid van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën.

1.2 Probleemsituatie

Het Sport Economics Research Centre (SERC) van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) is een economisch adviesbureau voor de sport, dat onderzoek doet naar de economische betekenis van sport (HAN Sporteconomie, 2014). Het SERC heeft zich ten doel gesteld om het economisch inzicht in de sportsector en de gerelateerde sectoren te vergroten door het uitvoeren van onderzoek en het verspreiden van sporteconomische kennis (van Hal, 2011).

Binnen het SERC heerst de vraag naar onderzoek over de invloed van motieven op gemeentelijke bezuinigingstrategieën, voornamelijk gericht op de sluiting van sportaccommodaties. Allereerst omdat er dringende behoefte is aan kennis over de financiële aspecten van sport. In het licht van de naweeën van de economische crisis en de daarmee gepaarde toekomstige bezuinigingen van

Het sluiten van sportaccommodaties

gemeenten is onderzoek naar de (mogelijke) sluiting van sportaccommodaties zeer gewenst (Mulier Instituut, z.d.)

Daarnaast is er nog weinig bekend over sportaccommodaties die daadwerkelijk 'omvallen'. Waakzaamheid is geboden om ervoor te zorgen dat de bezuinigingen niet (te) veel op sport worden afgewenteld (Kalmthout, Hoekman, Hover & Breedveld, 2010).

Tot slot is er vraag naar een verdiepende studie naar de omvang en de ontwikkeling van het gemeentelijke sportbudget. De ernst van de lokale bezuinigingen wordt eindelijk onder ogen gezien en dat roept vragen op om een beter inzicht te krijgen in de totale sportuitgaven van gemeenten (Hoekman & Straatmeijer, 2013).

1.3 Opdrachtschrijving

Het onderzoek richt zich op de oorzakenkant van de (mogelijke) sluiting van sportaccommodaties. Middels kwalitatief onderzoek wordt nadrukkelijk gekeken naar de invloed van motieven op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën.

Om de opdracht vorm te geven is ervoor gekozen om de invloed van motieven op bezuinigingsstrategieën te onderzoeken aan de hand van verschillende casussen. Om de (mogelijke) sluiting van sportaccommodaties zo goed als mogelijk in kaart te kunnen brengen, is ervoor gekozen om voor elk type sportaccommodatie een casus te onderzoeken. Dit onderzoek zal dan ook plaatsvinden bij een binnensportaccommodatie, een buitensportaccommodatie en een zwembad. Gymzaal de Groenendaal uit de gemeente Ede staat centraal als binnensportaccommodatie. Daarnaast is sportpark Uitwierde uit de gemeente Delfzijl als casus voor de buitensportaccommodatie gebruikt. Zwembad de Hoevert uit de gemeente Montferland geldt als derde casus voor het onderzoek naar de sluiting van sportaccommodaties.

Om uiteindelijk de sluiting van sportaccommodaties volledig in kaart te kunnen brengen heeft vierdejaars SGM-student Kristy Meurs onderzoek gedaan naar de gevolgenkant van de sluiting van sportaccommodaties. Dit onderzoek richt zich voornamelijk op de sociaal-maatschappelijke effecten van het sluiten van de sportaccommodaties. Op deze wijze is het mogelijk om in een later stadium aanbevelingen te doen over de verbetering van het financieel sportbeleid van gemeenten.

1.4 Doel- en vraagstelling

Hieronder volgen de doel- en vraagstelling van het onderzoek, opgesteld aan de hand van Verschuren en Doorewaard (2005). De vraagstelling is opgesplitst in een onderzoeksvraag, de theoretische vraag, de empirische vraag en de analytische vraag.

1.4.1 Doelstelling

Het doel van het onderzoek is het Sport Economics Research Centre (SERC) inzicht geven in de mogelijkheden tot verbetering van het gemeentelijk sportbeleid door middels kwalitatief onderzoek de meningen te inventariseren van betrokken groeperingen (gemeente, zwembad, binnensportaccommodaties en buitensportaccommodaties) over welke motieven met betrekking tot sportbeleid van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën.

Het sluiten van sportaccommodaties

1.4.2 Vraagstelling

Onderzoeksvraag

Welke motieven met betrekking tot sportbeleid zijn van invloed op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën?

Theoretische vragen

Wat is vanuit de theorie (en evt. een vooronderzoek) bekend over welke motieven met betrekking tot sportbeleid van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën?

- Wat is er bekend over motieven met betrekking tot sportbeleid?
- Hoe zien de gemeentelijke bezuinigingsstrategieën eruit?
- Wat is er bekend over welke motieven met betrekking tot sportbeleid van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën?

Empirische vragen

Wat is de mening van de gemeenten, zwembaden, binnensportaccommodaties en buitensportaccommodaties over de motieven met betrekking tot sportbeleid die van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën?

- Welke motieven met betrekking tot sportbeleid zijn van invloed op de beslissing om het sluiten van sportaccommodaties als bezuinigingsstrategie te kiezen?
- Welke motieven met betrekking tot sportbeleid zijn van invloed op de beslissing om de sluiting van sportaccommodaties niet te kiezen als bezuinigingsstrategie?
- Levert de bezuinigingsstrategie 'het sluiten van sportaccommodaties' wel degelijk een besparing voor gemeenten op?
- Wanneer niet wordt gekozen voor de bezuinigingsstrategie 'het sluiten van sportaccommodaties', welke alternatieve bezuinigingsstrategieën worden dan doorgevoerd?

Analytische vragen

Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen de meningen van de gemeenten, zwembaden, binnensportaccommodaties en buitensportaccommodaties over de motieven met betrekking tot sportbeleid die van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën?

1.5 Onderzoeksmodel

Op de volgende pagina wordt middels een onderzoeksmodel een grafische weergave gegeven van het onderzoek. In dit geval is er gekozen voor een meningeninventarisatie. Onderstaand model is een schematisch overzicht van hoe het onderzoek is opgezet en plaats zal vinden. Het onderzoek bestaat uit verschillende fasen. Deze zijn als volgt:

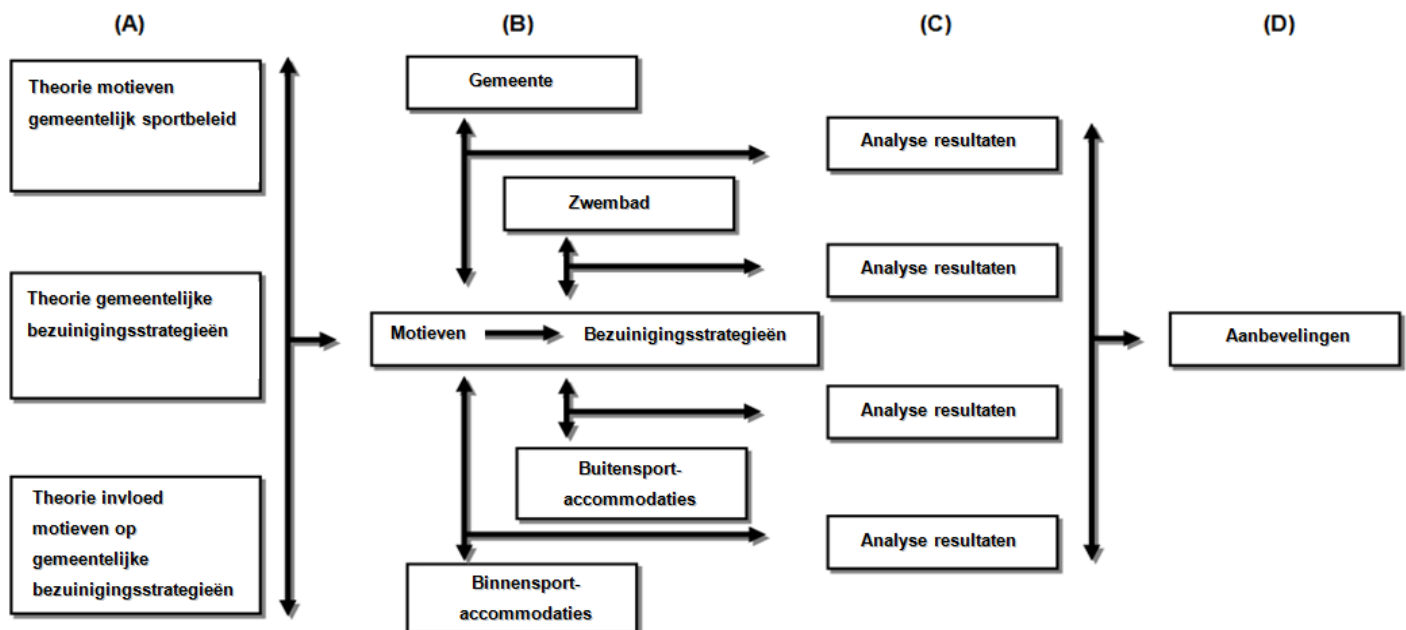
Het sluiten van sportaccommodaties

(A): Het verzamelen van theorieën over de motieven met betrekking tot het sportbeleid, gemeentelijke bezuinigingsstrategieën en over de invloed van motieven op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën

(B): De meningeninventarisatie aan de hand van kwalitatief onderzoek bij de betrokken doelgroepen over de invloed van motieven op bezuinigingsstrategieën

(C): Analyseren en zodoende vergelijken van de resultaten uit de theorie (A) en de meningeninventarisatie (B)

(D): Conclusie, discussie en aanbevelingen

Figuur 1: Onderzoeksmodel (Verschuren & Doorewaard, 2005)

1.6 Begrippenkader

Bezuinigingsstrategie

Een strategie, die wordt geïmplementeerd, die de omvang van het personeelsbestand, de kosten en de werkprocessen binnen een organisatie beïnvloedt

Gemeente

Zelfstandig onderdeel van de Nederlandse staat met zelfbestuur en autonomie

Gemeentelijke bezuinigingen

Het geheel aan maatregelen en activiteiten dat wordt genomen door de gemeente, en tot doel heeft de gemeentelijke uitgaven te verminderen

Herstructurering sportvoorzieningen

Herontwikkeling. Het beleid waarbij een gemeente de structuur van sportvoorzieningen wil omvormen. Het gaat daarbij altijd om gebieden en voorzieningen waar het economisch slecht gaat

Het sluiten van sportaccommodaties

Motieven (sportbeleid)	De aanleiding, de beweegredenen, waarom sportbeleid wordt ontwikkeld en uitgevoerd
Sportaccommodatie	Een accommodatie die volgens de regels van de sport geschikt is gemaakt voor beoefening van sport

1.7 Verantwoording en relevantie

De naweeën van de economische crisis en de daarmee gepaarde toekomstige bezuinigingen van gemeenten zijn economische ontwikkelingen die van invloed zijn op de sport. De ernst van de gemeentelijke bezuinigingen op sport wordt eindelijk onder ogen gezien en de vraag naar een sporteconomische kijk naar de gemeentelijke uitgaven binnen het sportbeleid neemt daarmee toe (Mulier Instituut, z.d.). Het onderzoek past dan ook volledig in het straatje van Sport Economics & Strategic Sports Management (SESS), expertiseteam van de opleiding Sport, Gezondheid & Management (SGM). Voor de minor Sport & Economie geldt dit des te meer.

Dit onderzoek draait volledig om de verbetering van het (financieel) sportbeleid van gemeenten en zodoende de bijdrage aan de beleidsbeslissingen in de sportwereld. Een SGM-er kan, met onderzoek naar de invloed van motieven op gemeentelijke bezuinigungsstrategieën, een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van de dienstverlening en de ontwikkelingen wanneer het gaat over het besturen en managen van sport. Als een 'spin in het web' is de SGM-er met zijn competentieprofiel in staat de brug te slaan tussen gemeentelijke overheden en sportaccommodaties. De SGM-er levert met het onderzoek dan ook een bijdrage aan het versterken van de sportinfrastructuur en kan zodoende verbanden leggen tussen verschillende aanpalende sectoren en de sportsector om onder meer de waarde van sport daadwerkelijk effectief te benutten (de Jong, 2011).

1.8 Leeswijzer

In het vervolg van het onderzoeksrapport zullen verschillende hoofdstukken aan bod komen. In hoofdstuk 2 volgt het theoretisch kader, waarin uit verschillende literatuur theorie zal worden behandeld met betrekking tot de afhankelijke- en onafhankelijke variabele.

In hoofdstuk 3 wordt de methode van onderzoek beschreven. Het type onderzoek, de onderzoeksmethode, interviews, respondenten en het analyseren van gegevens worden besproken. Tevens geeft het hoofdstuk inzicht in de betrouwbaarheid, validiteit en anonimiteit van het onderzoek.

Hoofdstuk 4 geeft de resultaten van het onderzoek weer. De afhankelijke- en onafhankelijke variabelen zullen hier overzichtelijk worden uiteengezet. In hoofdstuk 5 wordt een conclusie gegeven door het maken van een koppeling tussen de resultaten en de eerder opgestelde hoofd- en deelvragen. Dit zal in hoofdstuk 6 worden bediscussieerd.

In hoofdstuk 7 worden de aanbevelingen weergegeven. Aan de hand van verander- en handhaafadviezen wordt gestreefd om het SERC inzicht te geven in de verbetering van het gemeentelijk sportbeleid. Tot slot volgen de bijlagen waarin onder andere de transcripten van de interviews zijn terug te vinden.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt het theoretisch kader vormgegeven. De verschillende variabelen zullen worden uiteengezet aan de hand van theorie met als doel de theoretische hoofdvraag te beantwoorden. Aan de hand van de verzamelde theorie wordt het definitieve conceptuele model weergegeven. Het theoretisch kader draait om de volgende theoretische hoofdvraag: *“Wat is vanuit de theorie (en evt. een vooronderzoek) bekend over welke motieven met betrekking tot sportbeleid van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën?”* Daarbij horen de volgende theoretische deelvragen:

- Wat is er bekend over motieven met betrekking tot sportbeleid?
- Hoe zien de gemeentelijke bezuinigingsstrategieën eruit?
- Wat is er bekend over welke motieven met betrekking tot sportbeleid van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën?

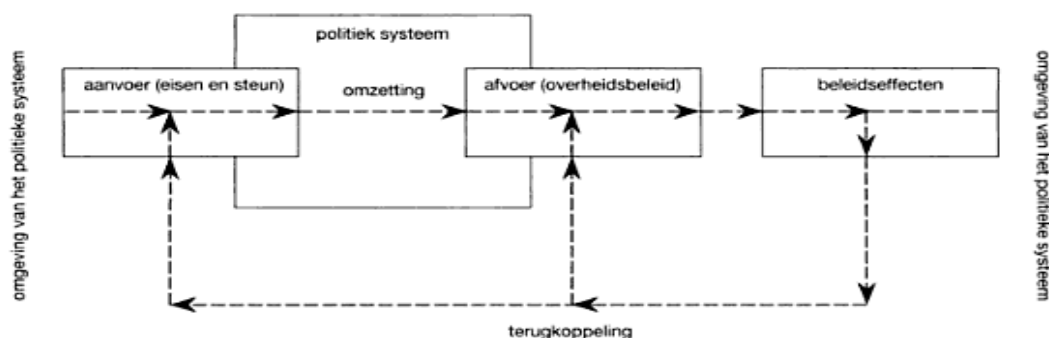
2.1 Motieven

Allereerst komen de motieven met betrekking tot sportbeleid aan bod. Wat is sportbeleid? Welke motieven zijn er voor sportbeleid? Welke middelen worden voor het sportbeleid ingezet? Dit zijn vragen die hieronder zullen worden behandeld.

2.1.1 Sportbeleid

Beleid wordt beschreven als het bewust en systematisch handelen, met gebruikmaking van de daarvoor geschikte middelen, met een duidelijk omlijnd politiek doel voor ogen, waarnaar stap voor stap wordt toegewerkt (Kleijn, 1968). Beleid is enerzijds een samenstel van doeleinden, middelen en tijdskeuzes maar anderzijds een poging om een probleem op een bepaalde manier op te lossen, te verminderen of te voorkomen (Herweijer & Hoogerwerf, 2008).

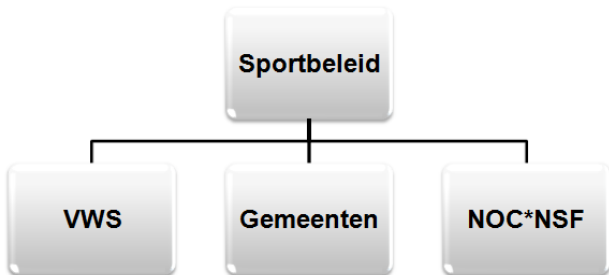
Volgens Késenne (2000) kan het publiek sportbeleid worden omschreven als het opvoeren van de actieve sportbeoefening, in georganiseerd- en ongeorganiseerd verband en gericht op specifieke- en niet specifieke sporten en doelgroepen in de samenleving. Volgens het Mulier Instituut is sport historisch gezien een particulier initiatief, waarbij de overheid een vooral randvoorwaardelijke rol speelde. De laatste decennia wordt sport echter steeds meer ingezet als beleidsinstrument, om maatschappelijke doelstellingen op het gebied van gezondheid, sociale cohesie en economie te behalen (Mulier Instituut, z.d.). Sportbeleid past in de politieke kringloop, die zich tussen het politieke systeem en zijn omgeving afspeelt, dat hieronder schematisch is weergegeven.

Figuur 2: De politieke kringloop en het politiek systeem (Herweijer & Hoogerwerf, 2008)

Het sluiten van sportaccommodaties

Binnen de politieke kringloop opereert een groot aantal politiek actieve personen en groeperingen, de politieke actoren genoemd. De belangrijkste actoren in het Nederlandse sportbeleidsnetwerk zijn het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), de gemeenten en Nederlands Olympisch Comité*Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF). Daarnaast gelden de provincies, het Nationaal Instituut voor Sport en Bewegen (NISB), Onbeperkt Sportief (OS) en levensbeschouwelijke sportkoepels als belangrijke pioniers in het sportbeleidsnetwerk. Het netwerk is groeiende in omvang en complexiteit, maar is hieronder in zijn eenvoud weergegeven.

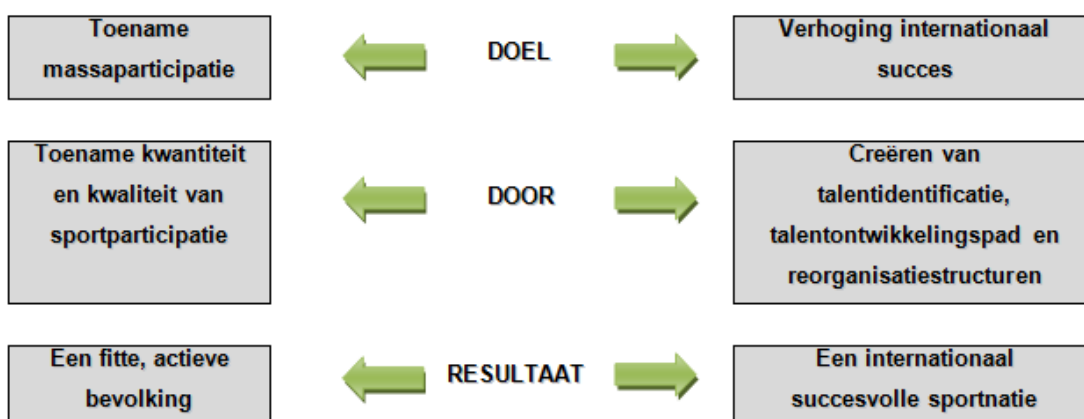
Figuur 3: Sportbeleidsnetwerk (Breedveld & Van der Poel, 2014)

Het sportbeleid richt zich op een aantal belangrijke beleidsthema's, namelijk: veilig sport klimaat, topsportklimaat, topsportevenementen, onderwijs en sport, gehandicaptensport en kennisinfrastructuur (Breedveld & Van der Poel, 2014).

2.1.2 Motieven voor sportbeleid

De motieven voor sportbeleid gaan om de waarom-vraag van het te ontwikkelen- en uit te voeren beleid. De overheid stelt dat iedereen recht heeft op sport. Overheidsinterventies worden ondersteund door een gelijkekansenbeleid. Daarnaast zijn sportfaciliteiten verdienstengoederen (merit goods), want zonder steun (bijv. subsidies) zou de consument er weinig aandacht aan besteden. Bij de publieke financiering van sport heeft de rijksoverheid twee centrale doelen:

- Toename massaparticipatie sport (breedtesportbeleid), met een toename van de gezondheid en daling van de kosten voor de sociale zekerheid (Dejonghe, 2012);
- Verhoging internationale succes (topsportbeleid), met een versterking van het nationalistische feelgood-effect dat wordt geassocieerd met winnen (Downward, Dawson & Dejonghe, 2009; DCMS/Strategy Unit, 2002).

Figuur 4: Doel en objectieven sportbeleid (DCMS/Strategy Unit, 2002)

Het sluiten van sportaccommodaties

Gemeenten zetten zich voornamelijk in op het breedtesportbeleid. Om zowel de kwantiteit als de kwaliteit van de sportparticipatie te bevorderen moet volgens Downward et al. (2009) enerzijds de vraag naar sport worden gestimuleerd en anderzijds het aanbod van sport worden verbeterd. De vraag naar sport kan worden gestimuleerd door toetredingsbarrières te overwinnen (prijs, subsidies) en het toespitsen op informatiebarrières. Op het aanbod kan worden ingespeeld door sportfaciliteiten te verbeteren (verbeteren bestaande faciliteiten en ontwikkelen nieuwe faciliteiten) en de staf (coaching, trainingmethodes, gezondheidsbevorderaars) te verbeteren.

Het stimuleren van de sportdeelname is één van de belangrijkste punten van het gemeentelijk beleid (Van Bottenburg, 1996; Hoekman & van der Poel, 2009). Sportstimulering werd dan ook al veelal gezocht in het mogelijk maken van sportdeelname door het accommoderen en faciliteren van de sport. Volgens het Mulier Instituut (z.d.) wordt sport ingezet als beleidsinstrument voor maatschappelijke doelstellingen op het gebied van gezondheid, sociale cohesie en economie. Daarnaast spelen de politieke motieven en het welvaartsmotief een rol.

Gezondheid

De relatie tussen fysieke activiteit en gezondheid ligt aan de basis van het besluit om sport van overheidswege te ondersteunen (Dejonghe, 2012). De gezondheidsvoordelen zijn voor de overheid de hoofdreden voor sportbeleid (Muyters, 2009). Een aantal geconstateerde potentiële voordelen op het gebied van gezondheid, die voortvloeien uit het sportbeleid, omvatten de verbetering van:

- Gezondheid, door de aanpak van obesitas, diabetes en het fysiek- en psychisch welbevinden;
- Educatie, doordat sport cognitieve, emotionele en motivationele effecten op academische prestaties verbetert.

Het ontbreken van beweging, sedentarisme, leidt tot overgewicht. De achterliggende redenen voor de overheid bij het gezondheidsmotief liggen onder andere in de afname van het arbeidsverzuim, de hieraan gekoppelde daling in de ziektekosten en de algehele daling van kosten in de sociale zekerheid (Downward et al., 2009). Mensen met meer gezonde levensjaren leveren de maatschappij geld op en mensen met minder ongezonde levensjaren kosten de samenleving geld (Boonstra & Hermens, 2011).

Sociale cohesie

De overheid ondersteunt de sport eveneens op basis van de geconstateerde potentiële voordelen op sociaal vlak. Sociale cohesie is derhalve een motief voor sportbeleid. Een verbetering op sociale cohesie is terug te zien op het gebied van

- Sociale samenhang en -integratie, door de positievere beeldvorming, meer wederzijds vertrouwen- en respect en contacten tussen verschillende mensen van zowel dezelfde groep als tussen verschillende etnische overstijgende contacten in de Nederlandse samenleving (Boonstra & Hermens, 2011; Putnam, 2000; Okayasu, Kawahara, & Nogawa, 2010; Blackshaw & Long, 2005);

Het sluiten van sportaccommodaties

- Vermindering criminaliteit, door verplaatsing van tijd, verminderen van verveling, het verbeteren van eigenwaarde, verbeteren van cognitieve vaardigheden en het creëren van positieve relaties met anderen (Downward et al., 2009; Dejonghe, 2012).

Ook de verbetering van de sociale cohesie door sportbeleid heeft voor de publieke overheid zijn voordelen. Zo leidt een verbetering van de sociale cohesie tot een vermindering van de criminaliteit met dalende kosten voor politiewerk als gevolg (Downward et al., 2009).

Welvaart

Naast gezondheid en sociale cohesie is welvaart een beleidsmotief van de publieke overheid. Welvaart is de mate waarin behoeften met beschikbare middelen kunnen worden bevredigd. Bij beleidsvorming draait welvaart om de maatschappelijke welvaart, dat wordt gezien als een optelsom van de welvaart van alle individuen in de samenleving. De overheid streeft naar een samenleving met een zo hoog mogelijke welvaart. Welvaart wordt daarbij vaak uitgedrukt in nut of geluk, dat vaak via het begrip HALY (Happiness Adjusted Life Years) een waarde krijgt toegekend (Veenhoven, 1996).

Volgens Boonstra en Hermens (2011) draagt sportbeleid bij aan het welbevinden van mensen. Sportbeleid heeft een positieve invloed op de persoonlijke voldoening, door bevordering van het subjectieve welzijn. Daarnaast wordt met sportbeleid getracht een feelgood-effect bij het individu te laten optreden (Downward et al., 2009; Dejonghe, 2012).

Politiek

De overheid heeft naast de voorgaande motieven ook een politiek motief. Ambtenaren, volksvertegenwoordigers en organisaties lobbyen met een beleid die hen een gegarandeerde winst zullen opleveren. Met winst voor een ambtenaar wordt bedoeld dat zij zullen proberen herkozen te worden (Ahmed, 1986). Politieke motivaties van het individu spelen een rol, dat ook wel behaviorisme wordt genoemd (Birkland, 2011).

De keuze(s) om bijvoorbeeld wel/niet te bezuinigen of meer/minder te investeren kunnen allen bijdragen in de lobby van een ambtenaar om herkozen te worden. De grootste motivatie voor de beleidsmaker is het aanzien, de macht en de voldoening. Er zijn twee typen beleidsmaker: de werkpaarden (waarbij het draait om het wetmakingsproces) en de showpaarden (meer geïnteresseerd in de publieke aandacht dan de beleidsuitvoering zelf). De showpaarden krijgen dan ook de meeste negatieve kritieken (Birkland, 2011; Ahmed, 1986).

Economie

Sinds de jaren tachtig ondersteunt de overheid ook vanwege economische motieven de sportwereld (Dejonghe, 2012). De overheid ondervindt verschillende economische voordelen aan sport (Hoye, Smith, Westerbeek, Stewart & Nicholson, 2006) en deze kunnen op een directe- en indirecte manier worden onderscheiden.

Het sluiten van sportaccommodaties

De directe voordelen zijn voornamelijk terug te zien in de bestedingen van huishoudens en overheden aan sport. Sportparticipatie is gekoppeld aan financiële sportbestedingen. Hoe hoger de sportparticipatie en interesse in sport, des te groter zijn de investeringen en de daaropvolgende geldstromen binnen de sport (De Knop & Bosscher, 2010). Naast private bestedingen zijn er de directe bestedingen van de overheid. Een voorbeeld hiervan is de tussenkomst van de overheid bij marktfalen, om de kostprijs van sport op de markt laag te houden, door bijvoorbeeld de bouw en het onderhoud van sportaccommodaties voor haar rekening te nemen (Dejonghe, 2012).

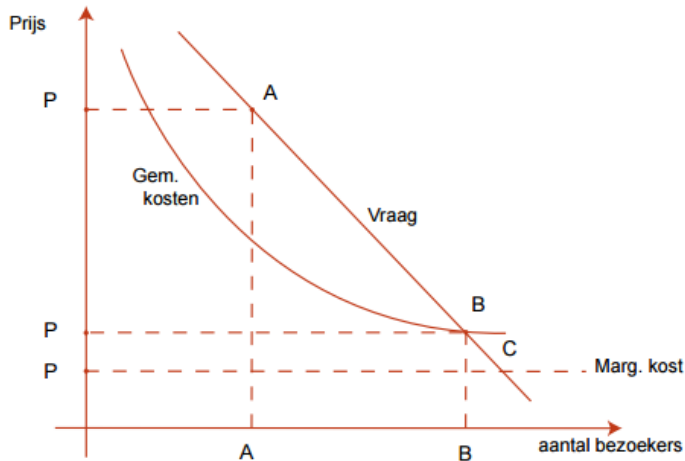
Volgens De Knop en Bosscher (2010) zijn er daarnaast indirecte economische voordelen van sportbeleid aan te wijzen. De opkomst van de sporteconomie, wetten rondom sport en de professionalisering van sport verhoogt de arbeidsproductiviteit en brengt daarnaast werkgelegenheid met zich mee. In Nederland zorgt dit economisch effect al voor 118.000 fte. (Boonstra & Hermens, 2011; Downward et al., 2009; Dejonghe, 2012). Indirecte economische voordelen van sportbeleid zijn verder terug te zien rondom sportevenementen. De grote economische impact voor de omgeving en de bouw van sportfaciliteiten door overheid en private partijen zijn daar een voorbeeld van (Dejonghe, 2012). Maar ook verschillende belanghebbenden als sponsors, media, toerisme en de markt van sportgoederen profiteren van grootschalige sportevenementen.

2.1.3 Economie van de sport

Het onderhoud en de financiering van de sportinfrastructuur brengt vaak hoge kosten met zich mee, die niet volledig gedekt worden door de inkomsten. Daarnaast speelt er een mogelijke negatieve prijselasticiteit van de vraag, doordat een prijsstijging van de toegang tot of het gebruik van de sportaccommodatie zonder verbetering van het aanbod kan leiden tot een vermindering van de vraag naar de sport. Dit zijn cruciale elementen in de investeringsbeslissing van private partijen in sportaccommodaties. Op de vrije markt zou de prijs van het gebruik van sportaccommodaties (te) hoog komen te liggen en zou een groot deel van de sportconsumenten afschrikken. Marktwerving biedt vaak geen optimale oplossing. Het marktfalen, de situatie waarin de markt niet perfect is, is dan ook de directe reden dat de overheid tussenkomt. De stimulans tot sporten wordt in die zin dan ook grotendeels afgewenteld op de overheid (Dejonghe, 2012; Downward et al., 2009).

De overheid hoeft met de cruciale elementen in mindere mate rekening te houden. Volgens De Knop en Pieron (2000) is dit dan ook de reden dat de overheid participeert in de sport. In het kader van 'sport-voor-allen', een doel van het lokale sportbeleid, ligt de bouw van vaak onrendabele, maar noodzakelijke sportaccommodaties grotendeels in publieke (gemeentelijke) handen. Daarnaast worden er in vele gevallen subsidies verstrekt om het gebruik van de sportinfrastructuur voor een ieder mogelijk te maken. Naast het organiseren van sport zorgt de overheid dus door ondersteuning ook voor de indirecte organisatie van sport. De overheid speelt dus in Nederland een centrale rol in het maatschappelijke model (Dejonghe, 2012; Késenne, 2000).

Onderstaand figuur wordt gebruik om de rol van de (lokale) overheid in de exploitatie van de sportinfrastructuur te verduidelijken.

Figuur 5: De kostenstructuur van de uitbating van sportinfrastructuur (Késenne, 2000)

De vraagcurve is voor de exploitant tegelijkertijd de curve van de gemiddelde opbrengst per bezoeker. Kijkend naar een private partij, met winstmaximalisatie als doel, zal het optimum worden bereikt in punt A, waar de marginale kosten (per bezoeker) gelijk zijn aan de marginale opbrengsten (opbrengsten vanuit de bezoeker). De publieke overheid bereikt haar evenwichtspunt in punt B, waar de prijs P democratisch lager ligt en de sportparticipatie relatief hoger (Késenne, 2000; Dejonghe, 2012; Downward et al., 2009).

De gemeenten hebben een centrale rol in het mogelijk maken van sport voor de burger, ze zijn voorwaardenscheppend voor de sport (Goossens et al., 2015). Sport is primair een lokale aangelegenheid en daarmee ligt een aanzienlijk deel van de financiering van de sport bij de gemeenten. Gemeenten nemen liefst 90 procent van de overheidsfinanciering voor hun rekening en dragen onder andere de zorg voor aanleg en onderhoud van sportaccommodaties en de uitvoering van het sportbeleid (Hoekman & Straatmeijer, 2013; Goossens, Kuipers & van der Dool, 2015). Het mag dan ook duidelijk zijn dat er zonder de tussenkomst van de overheid (in de vorm van subsidie) geen winstgevende, rendabele, vraag- en aanbodcombinatie bestaat. De kostencurve uit figuur 5 zou boven de vraagcurve komen te liggen.

De vraag naar en het aanbod van sport vertegenwoordigen een bepaalde waarde die vaak in geld wordt uitgedrukt (Goossens & Kuipers, 2015). In totaal besteedden de rijksoverheid en de lokale overheden in 2010 circa 3,5 miljard euro aan sport. De 403 gemeenten uit Nederland besteedden in 2012 een kleine 1,5 miljard aan sport en hadden 345 miljoen aan inkomsten, wat een bijdrage van 1,2 miljard euro aan sport in 2012 betekent (Breedveld & Van der Poel, 2015; Goossens & Kuipers, 2015). Het totaal van de gemeentelijke sportuitgaven laat in 2011 nog een lichte stijging zien, maar een kentering is inmiddels in gang gezet. De financiën van de gemeenten staan flink onder druk (Allers, Steiner, Hoebe & Geertsema, 2013).

2.2 Bezuinigingsstrategieën

Het begrip bezuinigingsstrategieën is de afhankelijke variabele in het onderzoek. In dit onderdeel wordt dieper ingegaan op bezuinigingen, de verschillende bezuinigingsstrategieën en wordt één van de bezuinigingsstrategieën verder uitgewerkt: de sluiting van sportaccommodaties.

Het sluiten van sportaccommodaties

2.2.1 Bezuinigingen

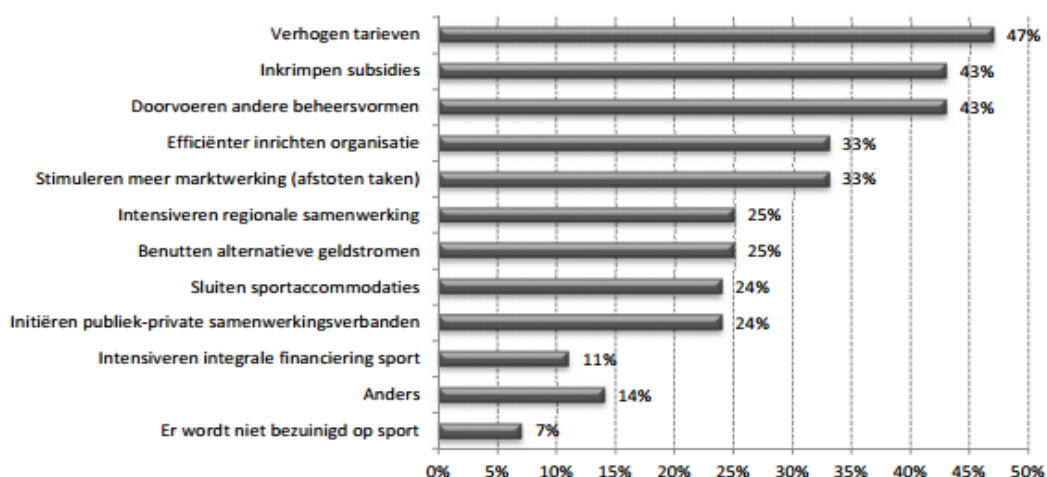
Als gevolg van de economische crisis neemt de Nederlandse overheid diverse maatregelen om de grootste klappen op te vangen en de economie te (blijven) stimuleren. Zo heeft de verslechterde economische situatie zijn doorwerking op de financiële positie van gemeenten. Het aandeel gemeenten met een slechte tot zeer slechte financiële positie is in de afgelopen jaren met 8 procent toegenomen en het aandeel gemeenten met een neutrale financiële positie is met 13 procent gereduceerd (Hoekman & Straatmeijer, 2013).

Ook de sportsector wordt getroffen als gevolg van de economische crisis. Op vele vlakken worden bezuinigingsplannen gemaakt ten behoeve van het economisch herstel (Hoekman & Straatmeijer, 2013). In 2013 maakt 93 procent van de gemeenten duidelijk dat het daadwerkelijk op sport heeft bezuinigd of verwacht dat nog te gaan doen (Hoekman et al., 2013). Twaalf procent van de gemeenten geeft aan meer op sport te zullen bezuinigen dan op andere terreinen (Hoekman & Van der Bol, 2014). De verwachting is dat de effecten van deze bezuinigingen in 2015 hun weerslag gaan vinden in de gemeentelijke sportbegrotingen (Breedveld & Van der Poel, 2015).

2.2.2 Bezuinigingsterreinen- en strategieën

Er zijn twee terreinen waarop gemeentelijke bezuinigingen kunnen worden doorgevoerd. Enerzijds aan de inkomstenkant, anderzijds aan de uitgavenkant. De meest voorkomende gemeentelijke bezuinigingsstrategie, het verhogen van tarieven, kan worden ingezet om de inkomsten aan sport te vergroten. Door bijvoorbeeld subsidies in te krimpen en sportaccommodaties te sluiten kunnen de uitgaven aan sport worden gereduceerd. Het snijden in subsidies is eveneens een vaak voorkomende bezuinigingsstrategie, net als het doorvoeren van andere beheersvormen (Hoekman & Straatmeijer, 2013).

Hieronder volgen verschillende bezuinigingsstrategieën, met daarnaast in percentages weergegeven in hoeverre gemeentes een strategie gebruiken om bezuinigingen te bewerkstelligen.

Figuur 6: Bezuinigingsstrategieën gemeenten (Hoekman & Straatmeijer, 2013)

Ongeveer 85 procent van de gemeentelijke uitgaven gaat naar sportaccommodaties (Hoekman, Collard & Cevaal, 2011). Het is dan ook niet verwonderlijk dat er flink wordt bezuinigd op sportaccommodaties. Sportaccommodaties bezorgen de gemeenten exploitatietekorten, door de

Het sluiten van sportaccommodaties

doorgaans lage, niet kostendeekkende tarieven voor gebruik. Een kwart van de gemeenten belast maximaal 20 procent van de werkelijke kosten van een sporthal aan de gebruiker. Dat betekent dat deze gemeenten dus opdraaien voor minimaal 80 procent van de kosten. Voor de buitensportaccommodatie gaat het om 42 procent van de gemeenten dat voor minimaal 20 procent van de kosten opdraait (Hoekman & Straatmeijer, 2013). Ook zwembaden drukken op de financiële begroting van de gemeenten: ongeveer tweederde van de zwembaden in Nederland vreesde in 2010 voor korte termijn bezuinigingen (Van der Werff & Breedveld, 2013).

Vanwege het feit dat het onderzoek zich voornamelijk richt op (de sluiting van) sportaccommodaties, wordt hieronder de sportaccommodatie uitgebreid behandeld.

2.2.3 Sportaccommodaties

Volgens Li, Horface en Mahony (2001) vormen sportactiviteiten de kern van de sportindustrie en dienen sportfaciliteiten, zoals sportaccommodaties, als ondersteunde subsector. De sportaccommodatie wordt in Nederland beschouwd als de motor van sportieve en maatschappelijke ontwikkeling (Dejonghe, 2012).

Het begrip sportaccommodatie kan op verschillende manier worden geïnterpreteerd. Vaak wordt dan ook het onderscheid gemaakt tussen de sportaccommodatie, de sportorganisatie en de sportinfrastructuur (Cevaal, Romijn & Breedveld, 2010; Breedveld, Romijn & Cevaal, 2009). In dit kader wordt er door Hoekman, Collard en Cevaal (2011) ook vaak gesproken van hardware, software en orgware.

- *Hardware* draait om de fysieke sportaccommodatie, een accommodatie die volgens de regels van de sport geschikt is gemaakt voor beoefening van sport;
- *Orgware* is de sportorganisatie en hun activiteiten aanbod en begeleiding van de sportbeoefening;
- *Software* is de overkoepelende sportinfrastructuur, een combinatie van de sportaccommodatie en sportorganisatie.

Typen sportaccommodaties

Volgens Hoekman et al. (2013) zijn er in Nederland ruim 12.000 sportaccommodaties. Het CBS (2015) deelt sportaccommodaties in drie verschillende typen accommodaties, namelijk: zwembaden, binnensportaccommodaties (zoals sport- en tennishallen) en buitenaccommodaties (zoals golfbanen en sportveldencomplexen).

Gebruik van sportaccommodaties

Meer dan de helft van de Nederlandse bevolking maakt gebruik van officiële sportaccommodaties als sporthallen, fitnesscentra, zwembaden en sportparken. Daarnaast maakt ruim 40 procent (ook) gebruik van de openbare ruimte, zoals het bos of de weg (Hoekman et al., 2011). Hieronder volgt een beknopt overzicht van het percentage Nederlanders dat gebruikt maakt van verschillende sportaccommodaties.

Het sluiten van sportaccommodaties

Sportaccommodatie	Percentage (%)	Sportaccommodatie	Percentage (%)
Openbare weg	26%	Overdekt zwembad	16%
Fitnesscentra	16%	Sporthal	14%
Sportvelden	16%	Gymzaal	5%

Tabel 1: Gebruik van sportaccommodaties (Hoekman et al., 2013)

Het accommodatiegebruik is afhankelijk van enkele factoren. Volgens Hoekman et al. (2013) is het gebruik van sportaccommodaties afhankelijk van de sociale status. Hockey, golf, squash en atletiek komen meer voor in de hoge- en zeerhogestatuswijken terwijl andere sporten als voetbal, zwemmen en sporten in sporthallen juist ondervertegenwoordigd zijn in deze wijken.

Daarnaast speelt leeftijd een belangrijke rol. Zo zijn voornamelijk volwassenen en ouderen actief op de weg en gebruiken steeds vaker de openbare weg om te sporten. Het gebruik van sportvelden neemt met de leeftijd af, wat ook geldt voor het gebruik van fitnesscentra. Deze tendens is veelal te zien in krimpgebieden waar vergrijzing optreedt. Het gebruik van overdekte zwembaden blijft constant (Hoekman et al., 2011).

Tot slot verklaart de afstand voor een groot deel het gebruik van sportaccommodaties: inwoners van stedelijke gebieden zijn voornamelijk in commerciële accommodaties en zwembaden te vinden, welke vaker en dichterbij huis beschikbaar zijn (Hoekman et al., 2013).

Financiering van sportaccommodaties

De financiering van de sportaccommodaties is in kaart te brengen aan de hand van de integrale kostprijs van sportaccommodaties. De integrale kostprijs van sportaccommodaties geven de kosten weer die een gemeente maakt om het aanbod van sportaccommodaties in haar gemeente in stand te houden. De kosten worden onderverdeeld in vier kostenposten, namelijk: onderhoudskosten, kapitaallasten, exploitatielasten en personeelslasten (Hoekman, Romijn & Rutten, 2011).

Bij de financiering, ook wel subsidiëring, van sportaccommodaties door de gemeente wordt naast de integrale kostprijs gekeken naar de dekkingspercentages. De dekkingspercentages geven inzicht in hoeverre de kosten door de baten worden gedekt. In onderstaand figuur is Breda als voorbeeld weergegeven.

	Onderhoud	Exploitatie	Personeel	Inkomsten
Buitensport	537	640	714	844
Binnensport	359	725	714	1652
Totaal	896	1705	1428	2496
Dekkingspercentage buitensport		44,6%		
Dekkingspercentage binnensport		91,9%		
Dekkingspercentage binnen- +buitensport		61,9%		

Figuur 7: Dekkingspercentage sportaccommodatie Breda (Hoekman et al., 2011)

Door de inkomsten af te zetten tegenover de integrale kostprijs (onderhoud, exploitatie en personeel) komt het dekkingspercentage tot stand. Op basis van bovenstaande tabel is het dekkingspercentage voor binnen- en buitensportaccommodaties gemiddeld 61,9%. Over het algemeen subsidiëren

Het sluiten van sportaccommodaties

gemeenten met een laag dekkingspercentage van sportaccommodaties meer dan gemeenten waarbij het dekkingspercentage hoger ligt. Opvallend is ook het dekkingspercentage van binnensport, dat aanzienlijk hoog ligt, ten opzichte van de buitensport. Dit verschil is historisch gegroeid en laat ook zien dat gemeenten over het algemeen meer bijdragen aan de buitensportaccommodaties in vergelijking met de binnensportaccommodaties (Hoekman et al., 2011).

De publieke-private samenwerkingen (PPS), een fenomeen van de laatste jaren, is één van de bezuinigingsstrategieën zoals eerder beschreven. De PPS is een samenwerkingsverband waarin de publieke overheid en private partijen gezamenlijk een project realiseren. De overheid behoudt daarbij de regie over de publieke diensten, maar de verantwoordelijkheid voor de uitoefening ligt in handen van de marktpartijen. Motieven voor deze samenwerking liggen in de efficiëntie, verhoogde burgersverwachtingen en budgetbeperkingen. De PPS zou uiteindelijk tot een kwalitatief betere dienstverlening moet zorgen (Andersen Consulting, 1999; Dejonghe, 2012).

Sportaccommodaties liggen veelal in de handen van gemeenten. Gemeenten besteden het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties steeds meer uit aan particuliere exploitanten. Bij particuliere exploitanten gaat het om commerciële organisaties (eenmanszaken, nv's en bv's) en niet-commerciële organisaties (stichtingen) die staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Hoofdactiviteit is het exploiteren van de sportaccommodaties, het met wist draaiende houden van de sportaccommodatie. Zwembaden en buitensportaccommodaties hebben vaker een particuliere exploitant. De gemeente is veelal de beheerder van de binnensportaccommodaties (Goossens et al., 2015).

2.3 De invloed van motieven op bezuinigingsstrategieën

De laatste theoretische deelvraag is: *Wat is er bekend over welke motieven met betrekking tot sportbeleid van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën?* De laatste jaren wist de sport op creatieve wijze met bezuinigingen om te gaan. Daardoor is er echter nog weinig bekend over bezuinigingsstrategieën waarbij sportaccommodaties daadwerkelijk (dreigen) om te vallen (Kalmhout et al., 2010). Des te minder is er bekend over de invloed van motieven op de bezuinigingsstrategieën. Feit is wel dat de ernst van lokale bezuinigingen eindelijk onder ogen wordt gezien, en dat roept vragen op om een beter inzicht te krijgen in de totale sportuitgaven van gemeenten (Hoekman & Straatmeijer, 2013). Waakzaamheid is geboden om ervoor te zorgen dat de bezuinigingen niet te veel op sport worden afgewenteld.

2.4 Conclusie

De conclusie van het theoretisch kader geeft antwoord op de eerder geformuleerde theoretische hoofdvraag. De theoretische hoofdvraag luidt als volgt: *“Wat is vanuit de theorie (en evt. een vooronderzoek) bekend over welke motieven met betrekking tot sportbeleid van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën?”*

Er zijn verschillende motieven met betrekking tot sportbeleid. Volgens het Mulier Instituut (z.d.) wordt sport de laatste decennia steeds meer ingezet als beleidsinstrument voor maatschappelijke

Het sluiten van sportaccommodaties

doelstellingen op het gebied van gezondheid, sociale cohesie en economie. Naast deze drie motieven spelen de politieke motieven en het welvaartsmotief een rol.

De sportsector wordt getroffen als gevolg van de economische crisis. Op vele vlakken worden bezuinigingsplannen gemaakt ten behoeve van het economisch herstel (Hoekman & Straatmeijer, 2013). In 2013 maakt 93 procent van de gemeenten duidelijk dat het daadwerkelijk op sport heeft bezuinigd of verwacht dat nog te gaan doen (Hoekman et al., 2013). Er zijn twee terreinen waarop gemeentelijke bezuinigingen kunnen worden doorgevoerd. Enerzijds aan de inkomstenkant, anderzijds aan de uitgavenkant. Door sportaccommodaties te sluiten kunnen de uitgaven aan sport worden gereduceerd.

De laatste jaren wist de sport op creatieve wijze met bezuinigingen om te gaan. Daardoor is er echter nog weinig bekend over bezuinigingsstrategie waarbij sportaccommodatie daadwerkelijk (dreigen) om te vallen (Kalmhout et al., 2010). Des te minder is er bekend over de motieven die van invloed zijn op de bezuinigingsstrategieën. Feit is wel dat de ernst van lokale bezuinigingen eindelijk onder ogen wordt gezien, en dat roept vragen op om een beter inzicht te krijgen in de totale sportuitgaven van gemeenten (Hoekman & Straatmeijer, 2013). Waakzaamheid is geboden om ervoor te zorgen dat de bezuinigingen niet (te) veel op sport worden afgewenteld.

2.5 Definitief conceptueel model

Het conceptueel model is een weergave van de operationalisatie aan de hand van de literatuur uit het theoretisch kader. Onderstaand figuur geeft het definitieve conceptuele model van het onderzoek weer. De bezuinigingsstrategie 'sluiting van sportaccommodaties' is dikgedrukt, gezien het feit dat deze strategie als leidraad geldt van het onderzoek.

Variabelen	Dimensies	Indicator
Gemeentelijk sportbeleid	Motieven sportbeleid	- o Gezondheid - o Sociale cohesie - o Economie - o Welvaart - o Politiek
	Sportbudget	o Gemeentelijke sportinkomsten- en uitgaven
	Sportaccommodaties	- o Financiering en exploitatie van sportaccommodaties - o Binnen- en buitensportaccommodaties en zwembaden
Bezuinigingen	Bezuinigingen sportbeleid	- o Redenen voor bezuinigingen - o Omvang bezuinigingen - o Bezuinigingsterreinen - o Bezuinigingsstrategie 'sluiting van sportaccommodaties' - o Alternatieve bezuinigingsstrategieën
	Effecten bezuinigingen	- o Effect bij bezuinigingstrategie 'sluiting van sportaccommodaties' - o Effect bij bezuinigingsalternatieven

Tabel 2: Definitief conceptueel model

3. Methode

Dit hoofdstuk behandelt de methode van het onderzoek. Er wordt besproken welk type onderzoek wordt gebruikt en hoe dat er in de praktijk uit komt te zien. Daarnaast wordt ingegaan op de analyse van de gegevens en volgt een beschrijving van de betrouwbaarheid, validiteit en anonimiteit van het onderzoek. Als laatste volgt een overzicht van de context van de verschillende gemeentes.

3.1 Type onderzoek

Het onderzoek staat in het begin van het onderzoeksproces rondom de sluiting van sportaccommodaties. Over de motieven met betrekking tot sportbeleid die van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën is weinig tot geen kennis. Met behulp van het onderzoek moet inzicht worden verkregen in het onderwerp en in de problematiek. In dat kader vindt er verkennend onderzoek plaats, omdat er simpelweg behoefte is aan een eerste verkenningstocht alvorens er meer specifiek onderzoek kan worden gedaan.

Bij dit verkennend onderzoek draait het om de zoektocht naar aanwijzingen met betrekking tot het onderwerp, een poging om relevante concepten te ontdekken en het kijken naar patronen of ideeën die voortkomen uit de gegevens zonder vooroordeelde ideeën (Gratton, Jones & Robinson, 2011). Het is dan ook niet ondenkbaar dat naar aanleiding van het verkennend onderzoek een vervolgonderzoek plaatsvindt dat de uitkomsten test die uit dit onderzoek zijn voortgekomen.

3.2 Onderzoeksmethode

Op basis van de onderzoeksvraag en het doel van het onderzoek is de keuze gemaakt voor kwalitatief onderzoek. De keuze voor kwalitatief onderzoek past bij het onderwerp waar nog weinig tot geen kennis van is en dan ook nog niet vaak is onderzocht. Kwalitatief onderzoek gebruikt non-numerieke gegevens en er wordt geanalyseerd op basis van de interpretatie van de opgedane kennis. Het onderzoek is van aanleidinggevende aard, verklaart oorzakelijkheid en ontwikkelt theorieën. (Gratton et al., 2011).

Het kwalitatieve onderzoek is deductief. Daarbij wordt van het meer algemene naar het bijzondere toegewerkt, waaruit vervolgens een conclusie wordt afgeleid. Vragen zoals 'hoe' en 'waarom' volgen in een flexibel onderzoeksontwerp, dat in de loop van de tijd nog wel kan worden aangepast (Gratton et al., 2011). Hulpmiddel bij het deductieve onderzoek is het conceptuele model, dat aan de hand van literatuur in het theoretisch kader is vormgegeven. Daarin zijn thema's te zien die als leidraad gelden voor de topiclijst voor de interviews. Aan de hand van deze topiclijst is een vragenlijst opgesteld waarmee wordt getracht om uiteindelijk de empirische vraagstellingen te kunnen beantwoorden. Deze topiclijst wordt verder gespecificeerd met de toevoeging van vraagstellingen over relevante onderwerpen die uit de literatuur naar voren kwamen. Op basis daarvan worden de semi-gestructureerde interviews gehouden. De topiclijst is toegevoegd in bijlage 3.

3.3 Interviews

Wanneer een onderzoek verkennend is, worden veelal interviews gebruikt om informatie naar boven te halen die weer gebruikt kunnen worden om verder onderzoek te stimuleren. Binnen dit kwalitatieve

Het sluiten van sportaccommodaties

onderzoek is dan ook gekozen voor interviews ten behoeve van de gegevensverzameling. Door middel van interviews kan het 'hoe' en 'waarom' worden onderzocht, in plaats van het 'hoeveel' en 'wanneer', en is dan ook de directe reden voor de keuze van interviews. Interviews geven over het algemeen meer gedetailleerde informatie (Gratton et al., 2011).

De interviews zijn semi-gestructureerd opgesteld. Het semi-gestructureerde interview maakt gebruik van een topiclist (zie bijlage 3), maar vanwege de flexibiliteit van het interview kan de volgorde van de vragen veranderen en is doorvragen mogelijk (Gratton et al., 2011). De interviews zullen mondeling worden afgenomen. Mondeling interviewen heeft als voordelen dat het geschikt is voor veel open en ingewikkelde vragen, de respondent alle ruimte wordt gegeven en er relatief weinig non-respons voorkomt. Met de niet-suggestieve open vragen wordt getracht om het antwoord van de respondent zo min mogelijk te beïnvloeden. In feite is de onderzoeker degene die meer luistert dan praat.

De uiteindelijk gegevens zullen worden verwerkt in het onderzoeksverslag aan de hand van de overeenkomsten- en verschillenmethode. Daarbij wordt gekeken naar de overeenkomsten en verschillen tussen de respondenten, gekoppeld aan de gevonden literatuur uit het theoretisch kader. Uiteindelijk worden de interviews uitgetypt in de vorm van een transcript. In een transcript wordt er zo precies mogelijk opgeschreven wat de respondenten hebben gezegd. De uitgewerkte interviews worden in het onderzoeksrapport toegevoegd in bijlage 4.

Naast de interviews zullen verschillende gemeentelijke documenten worden geanalyseerd ter ondersteuning van de informatie die uit de interviews naar voren zullen komen. Voorbeelden hiervan zijn het integrale huisvestingsplan uit de gemeente Ede, het adviesrapport herstructurering sportvoorzieningen uit de gemeente Delfzijl en de programmabegroting uit de gemeente Montferland. Deze documenten geven voornamelijk inzicht in de financiële effecten van bezuinigingsstrategieën.

3.4 Respondenten

Kwalitatief onderzoek kenmerkt zich door kleinere steekproeven of cases. De steekproefgrootte bij een kwalitatief onderzoek wordt doorgaans niet aan het begin van het onderzoek vastgesteld. Er moet gestreefd worden naar 'verzadiging'. Verzadiging is het punt waarop elke verdere gegevensverzameling geen nieuwe informatie meer oplevert dan wat je al hebt. Het is moeilijk om dat punt van tevoren vast te stellen (Gratton et al., 2011).

Er is gekozen om binnen dit onderzoek mondelinge, semi-gestructureerde interviews af te nemen bij verschillende respondenten uit de verschillende gemeenten (casussen). De eerste casus draait om de (mogelijke) sluiting van de overdekte sportaccommodatie Groenendaal in de gemeente Ede. Gemeentelijke ambtenaren van de programma's Vastgoed en Samenleving & Beleid, waar de afdeling Sport toe behoort, gelden hierbij als respondent.

Bij de gemeente Delfzijl draait het om de sluiting van sportpark Uitwierde. In het kader van deze casus wordt een projectleider herstructurering sportvoorzieningen geïnterviewd, evenals een beleidsambtenaar Sport.

Het sluiten van sportaccommodaties

In de gemeente Montferland staat zwembad de Hoevert centraal. Om deze casus in kaart te brengen wordt een beleidsambtenaar Sport & Leefstijl geïnterviewd.

De zoektocht naar casussen komt op verschillende manieren tot uiting. De casus in Ede is door het SERC aangedragen. Bij deze casus wordt er ook daadwerkelijk binnen de organisatie, op het gemeentehuis in Ede, meegelopen waardoor er een goed beeld van de situatie kan worden gekregen. De benadering van sleutelfiguren voor de interviews zal zowel mondeling als elektronisch (e-mail) plaatsvinden. De verschillende financiële documenten zullen via e-mail worden verstuurd.

De casus in Delfzijl en tevens de benadering van sleutelfiguren in deze gemeente komt via elektronisch- en telefonisch contact tot stand. Vanwege de langdurige reistijd is er voor gekozen om enkel voor de interviews op en neer te reizen. Het interview zal plaatsvinden op het gemeentehuis in Delfzijl. De verschillende financiële documenten worden daar ontvangen, tevens zijn enkele gegevens elektronisch (internet) te vinden.

De casus in Montferland is via elektronisch contact (e-mail) tot stand gekomen. Ook deze casus bestaat uitsluitend uit de afname van het interview en de uitwisseling van de gemeentelijke documenten. Het interview heeft plaatsgevonden op het gemeentehuis van Montferland in Didam.

Bij de selectie van respondenten is er gekozen voor het interviewen van meerdere sleutelfiguren en experts. De gemeentelijke ambtenaren hebben, gebaseerd op ervaring of positie, specialistische kennis dat kan bijdragen aan het onderzoek. Sleutelfiguren kunnen zodoende dienen als aanvulling op de reeds verzamelde literatuur en de nuttige achtergrondinformatie geven ten behoeve van kennisvergroting. In onderstaande tabel zijn de respondenten op overzichtelijke wijze weergegeven.

Gemeente	Functie	Afkorting	Contact
Ede	Beleidsmedewerker Samenleving & Beleid	EDE-01	14 april 2015
Ede	Beleidsmedewerker Vastgoed	EDE-02	20 april 2015
Delfzijl	Beleidsambtenaar Sport	DELF-01	7 mei 2015
Delfzijl	Projectleider herstructurering sportvoorzieningen	DELF-02	7 mei 2015
Montferland	Beleidsambtenaar Sport & Leefstijl	MONTF-01	20 mei 2015

Tabel 3: Respondenten onderzoek

Voorafgaand aan de interviews wordt er met de respondenten elektronisch (e-mail) of telefonisch contact gezocht om er zeker van te zijn dat de respondent de juiste persoon is voor een bijdrage aan het onderzoek. Daarnaast worden er duidelijke afspraken gemaakt over het tijdstip, duur, plaats, onderwerp en de goedkeuring van opname.

3.5 Analyseren van gegevens

In tegenstelling tot de analyse van kwantitatieve gegevens is de kwalitatieve analyse veel minder abstract en minder gestandaardiseerd. Het belangrijkste verschil is wellicht het feit dat de kwalitatieve analyse gedurende de gegevensverzameling plaatsvindt.

Het sluiten van sportaccommodaties

Na de dataverzameling door middel van interviews zijn alle interviews uitgetypt in de vorm van een transcript. Van daaruit is kwalitatieve analyse gestart. De kwalitatieve analyse bestaat uit de drie volgende procedures (Gratton & Jones, 2007):

Gegevensvermindering

In deze fase worden de grote hoeveelheid kwalitatieve gegevens (interview transcripten, aantekeningen etc.) teruggebracht. Allereerst door het schrijven van samenvattingen waarbij irrelevante gegevens worden verwijderd. Daarna worden er codes gemaakt die staan voor een gegevenseenheid met betrekking tot het onderzoek. Vervolgens worden de grote hoeveelheid aan data geordend aan de hand van deze codes. Alle fragmenten uit de interviews worden daarbij voorzien van een code en geordend in de onderwerpscategorieën.

Gegevensweergave

In deze fase is het belangrijk om de gegevens goed weer te geven, in de vorm van bijvoorbeeld tabellen en grafieken. Aan de hand daarvan kunnen de codes analytisch worden bekeken en start de zoektocht naar patronen en verklaringen in de codes. Het is mogelijk om in de transcripten op zoek te gaan naar voorbeelden die de patronen en verklaringen ondersteunen. Deze worden ook weergegeven in het onderzoeksrapport.

Conclusies trekken

De analyse is vervolgens het startpunt om conclusies te kunnen trekken met betrekking tot de onderzoeksvraag. Deze zullen in hoofdstuk 5 naar voren komen en worden in hoofdstuk 6 bediscussieerd.

3.6 Betrouwbaarheid, validiteit en anonimiteit

Het is belangrijk om een zo hoog mogelijke betrouwbaarheid van het onderzoek na te streven. De betrouwbaarheid in dit onderzoek wordt vergroot door:

- Een standaard interviewschema te gebruiken. Op basis van het conceptueel model wordt een topiclijst gemaakt wat de leidraad zal zijn in de semi-gestructureerde interviews;
- Het creëren van een stabiele interviewomgeving waarin afleiding niet mogelijk is;
- Het opnemen van de interviews (met toestemming van de respondent);
- De interviewopnames snel om te zetten in een transcript (Gratton & Jones, 2007).

Het standaard interviewschema, de wijze van codering en het transcript wordt beoordeeld door een medestudent dat eveneens kwalitatief onderzoek doet, ten behoeve van de betrouwbaarheid.

Naast de betrouwbaarheid is ook de validiteit van het onderzoek van groot belang. Enerzijds bevordert kwalitatief onderzoek de validiteit, omdat je er met een goed interview vaak achterkomt wat er daadwerkelijk speelt. Met name de interviewtechniek 'doorvragen' is hierbij erg belangrijk. Daarnaast is er gekozen voor relatief onbekende respondenten om te voorkomen dat de respondenten er met zijn antwoorden op uit is om de interviewer een plezier te doen.

Het sluiten van sportaccommodaties

Desondanks is bij kwalitatief onderzoek de validiteit moeilijker te garanderen, omdat een transcript een instrument is om het interview te interpreteren maar het geen analyse is van harde cijfers. Om te meten wat je wilt meten is het daarom belangrijk om ervoor te zorgen dat de respondent op de hoogte is van de vertrouwelijkheid en anonimiteit van het interview. Voorafgaande aan alle interviews wordt aan de respondenten volledige anonimiteit beloofd. Om deze anonimiteit vorm te geven zijn de namen van de respondenten uit het onderzoek gehaald en in de scriptie vervangen door codenamen. De respondenten worden gerangschikt op gemeente en beleidsniveau. Op deze manier wordt ook voorkomen dat de respondent aarzelt om dingen te zeggen die hem of haar eventueel in een negatief daglicht zullen stellen (Gratton & Jones, 2007). Het transcript van het interview wordt na uitwerking direct na de respondenten toegestuurd, zodat de zowel de interviewer als de respondent er zeker van zijn dat de woorden juist zijn geciteerd.

3.7 Context casussen

Om voorafgaand aan de resultaten een goed beeld te krijgen van de verschillende casussen, wordt hieronder de context per casus geschetst.

Casus	1	2	3
Provincie	Gelderland	Groningen	Gelderland
Gemeente	Ede	Delfzijl	Montferland
Plaats	Ede	Delfzijl	Didam
Aantal inwoners gemeente	108.000	26.000	35.000
Belangrijk kenmerk	o Gemeente kent financieel moeilijke tijden	- o Krimpgebied - o Drastische veranderingen aankomende jaren - o Sportaccommodaties kennen een overtolligheid van 20 procent	- o Vergrijzend gebied - o Financiële situatie gemeente verslechterd
Sportaccommodatie	Gymlokaal de Groenendaal	Sportpark Uitwierde	Zwembad de Hoevert
Sluiting sportaccommodatie	Ja, wordt in 2016 gesloten	Ja, in 2015 reeds gesloten	Nee, stond gepland in 2017
Sportbudget gemeente	€ 7.500.000	€ 2.300.000	€ 3.700.000
Bezuinigingen sport	€ 450.000 op alleen sportaccommodaties	€ 425.000	€ 400.000
Redenen bezuinigingen	- o Naar beneden bijgesteld gemeentefonds - o Drie grote decentralisaties - o Zelfredzaamheid burger vergroten	- o Drie grote decentralisaties - o Economische recessie - o Te hoog ingeboekte exploitatie	- o Drie grote decentralisaties - o Economische recessie

Tabel 4: Context casussen

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de gevonden resultaten van het onderzoek beschreven. De resultaten zullen worden weergegeven per casus. De eerder opgestelde empirische onderzoeksvraag en daarbij behorende deelvragen zullen voor elke casus zodoende apart worden beantwoord. De empirische vragen zijn als volgt:

Wat is de mening van de gemeenten, zwembaden, binnensportaccommodaties en buitensportaccommodaties over de motieven met betrekking tot sportbeleid die van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën?

- Welke motieven met betrekking tot sportbeleid zijn van invloed op de beslissing om het sluiten van sportaccommodaties als bezuinigingsstrategie te kiezen?
- Welke motieven met betrekking tot sportbeleid zijn van invloed op de beslissing om de sluiting van sportaccommodaties niet te kiezen als bezuinigingsstrategie?
- Levert de bezuinigingsstrategie 'het sluiten van sportaccommodaties' wel degelijk een besparing voor gemeenten op?
- Wanneer niet wordt gekozen voor de bezuinigingsstrategie 'het sluiten van sportaccommodaties', welke alternatieve bezuinigingsstrategieën worden dan doorgevoerd?

4.1 De binnensportaccommodatie

De gemeente Ede dient met gymzaal de Groenendaal als casus voor de overdekte sportaccommodatie. Op het totale budget voor sportaccommodaties moet de gemeente Ede de komende jaren € 450.000 bezuinigen (Gemeente Ede, z.d.). Onder voorbehoud van het besluit van de gemeenteraad eind juni 2015, zal de gymzaal in 2016 in het kader van de bezuinigingen worden gesloten.

4.1.1 Motieven

De gemeente Ede draagt onder andere de zorg voor de bouw en het onderhoud van 23, veelal laagbezette, binnensportaccommodaties en de uitvoering van het sportbeleid. Met de druk van de bezuinigingen, de groter wordende tekorten en de verslechterende financiën is het economisch gezien niet verantwoord om alle sportaccommodaties in stand te houden. Het **economische motief** staat hier dan ook centraal. Het sluiten van een binnensportaccommodatie is een redmiddel om in te spelen op de huidige economische situatie.

“Als we die bezuinigingen doorvoeren, de sluiting van accommodaties, dan kunnen we die wel financieel goed in stand houden ja.” (EDE-01)

“De financiën zijn verslechterd. De tekorten zijn groter. (...) Dit college heeft echt wel op de bezuinigingen moeten zitten. (...) We krijgen gewoon minder binnen dus we moeten er iets aan doen.” (EDE-01)

Daar waar het gaat om handhaving of afstoting van een binnensportaccommodatie, kijkt de gemeente Ede over het algemeen naar de kwaliteit, bezettingsgraad en naar de noodzaak vanuit het perspectief

Het sluiten van sportaccommodaties

van het bewegingsonderwijs, zo valt in het Integraal huisvestingsplan binnensportaccommodaties (Gemeente Ede, 2014) te lezen. Daarnaast heerst er vanuit economisch motief natuurlijk de vraag waar het meeste geld aan te verdienen valt. De beslissing om de Groenendaal te sluiten komt echter, naast bovenstaande, voort uit de beoordeling van meerdere punten: grootte accommodatie, exploitatie, functionaliteit, onderhoudsbehoefte, energieverbruik en capaciteit.

“Er is wel heel bewust gekeken naar de kleinste accommodaties om te sluiten.” (EDE-01)

“We zien dat de grotere accommodaties veel beter te exploiteren zijn, kan je veel meer verenigingen in kwijt. (...) Dus we hebben echt wel goed gekeken naar de functionaliteit van zo’n accommodatie. (...) Maar ook naar welke bezetting zat er al in.” (EDE-01)

“Als we er toch één moeten sluiten, dan moeten we misschien deze doen. Want deze is of heel slecht, kost te veel of kunnen we veel geld aan verdienen.” (EDE-02)

Tegenover de motieven om een binnensportaccommodatie te sluiten, valt er ook wat te zeggen om de accommodatie juist niet te sluiten. Het eerste motief om een sportaccommodatie niet te sluiten is **gezondheid**. Het gezondheidsaspect is terug te vinden in de faciliterende rol van de binnensportaccommodatie in het bewegingsonderwijs. Het gezondheidsaspect is voornamelijk terug te vinden bij de jeugd. Door bij de jeugd te werken aan het bewustzijn, ze veel te laten sporten en kennis te laten maken met sport probeert de gemeente deze doelgroep vanuit gezondheidsperspectief te stimuleren.

Het tweede motief van sportbeleid, om een binnensportaccommodatie niet te sluiten, is **sociale cohesie**. De binnensportaccommodaties heeft hier een faciliterende rol. Door te zorgen voor voldoende overdekte sportaccommodaties, wordt een bijdrage geleverd aan de sociaal-maatschappelijke beleidsdoelstellingen.

“Nee, we zorgen er in ieder geval voor dat er één basisvoorziening is voor een dorp. (...) Anders wordt gezegd, dan mis je de hele sportkant en de hele sociale kant, de cohesie in een wijk, de cohesie in een dorp eigenlijk.” (EDE-01)

“Sport is ook wel heel belangrijk voor de gezondheid en als je dat dan ook nog bij sportverenigingen doet dan betekent dat ook veel voor de sociale ontwikkeling.” (EDE-01)

4.1.2 Besparing

Over het algemeen wordt in de gemeente Ede het programma sport ontzien van bezuinigingen, in vergelijking met de andere programma’s. Dit heeft alles te maken met het feit dat bij het programma Sport veel geld vastligt in de sportaccommodaties en in vastliggende kapitaallasten veel moeilijker te snijden valt dan in bijvoorbeeld de subsidies die het programma Cultuur verstrekt aan organisaties.

De vraag is of het wel mogelijk is om te besparen op sport, en specifiek op sportaccommodaties. De financiering en exploitatie van binnensportaccommodaties verschuilt zich in een ingewikkelde constructie. Dit maakt het lastig om inzichtelijk te maken hoeveel sport kost en zodoende ook hoeveel de bezuinigingsstrategie ‘het sluiten van sportaccommodaties’ oplevert. Vanuit dat oogpunt is er in de

Het sluiten van sportaccommodaties

gemeente Ede ook voor gekozen om vanaf 2016 alles vanuit het programma sport te organiseren. In de bijlage 5 is een weergave te zien van de huidige structuur rondom sportbeleid.

De sluiting van de Groenendaal zou de gemeente Ede structureel maximaal € 60.000 kunnen opleveren. In tabel 8 is weergegeven hoe deze € 60.000 besparing tot stand komt.

Opties m.b.t. sluiten gymzaal	Besparing kosten	Kosten die overblijven	Oplossing	Besparing
1: Accommodatie sluiten zonder volledige afschrijving	- Wegvallen eigenaarlasten - Geen (buiten-) onderhoud meer nodig - Subsidie SSE (max. € 30.000)	Kosten voor aflossing van de boekwaarde accommodatie en evt. terrein (kapitaallasten)	Herbestemming: extra huurinkomsten genereren Herbestemming (nog) <u>niet</u> gevonden	Max. € 60.000 structureel
2: Accommodatie sluiten door boekwaarde in één keer af te lossen	- Wegvallen eigenaarlasten - Geen (buiten-) onderhoud meer nodig - Subsidie SSE (max. € 30.000) - Kapitaallasten	Blijven geen kosten over, pand bestaat niet meer	Slopen: Boekwaarde in één keer aflossen, is momenteel <u>geen</u> reserve voor	Max. € 60.000 structureel

Tabel 5: Opties sluiting de Groenendaal

De sluiting van gymzaal de Groenendaal levert in theorie drie soorten bezuiniging op:

1. Wegvallen van de eigenaarlasten;
2. Geen (buiten-)onderhoud meer nodig;
3. Wegvallen subsidie Sport Service Ede.

Met de eigenaarlasten valt structureel ongeveer € 1.200 vrij. Daarnaast zorgt de sluiting van de Groenendaal per definitie voor een bezuiniging op de onderhoudskosten omdat er geen (buiten-)onderhoud meer nodig is. Dit levert een besparing van € 5.800 euro op voor de gemeente Ede. Bij het sluiten van de Groenendaal is er geen subsidie (huur, personeel, groot onderhoud en automatisering) aan Sport Service Ede meer nodig. Bij sluiting zal de gemeente echter ook geen huurinkomsten van SSE ontvangen, waardoor dit voordeel wegvalt. De sluiting van de SSE heeft echter een positieve invloed op de bezettingsgraad van andere sportaccommodaties, zoals sporthal de Peppel. Een gedeelte van de extra subsidie die de SSE krijgt voor sporthal de Peppel kan wel worden afgeschaft, wat een besparing voor de gemeente oplevert dat tussen de € 12.000 en maximaal € 30.000 ligt (afhankelijk van het aantal uren dat ze krijgen). Afhankelijk van het feit of de gemeente een herbestemming voor de Groenendaal weet te vinden, levert de sluiting, met bovenstaande financiële gegevens, een bezuiniging van maximaal € 30.000 op (exclusief de subsidie SSE). Al met al kan de sluiting van de Groenendaal de gemeente Ede dus maximaal € 60.000 opleveren.

Aangezien slopen is uitgesloten door de hoge boekwaarde waarmee de Groenendaal nog op de balans staat, zullen de kapitaallasten voor het programma Onderwijs doorlopen. Voor de Groenendaal is nog geen herbestemming vastgesteld, en zodoende zal het programma Vastgoed de sportaccommodatie

Het sluiten van sportaccommodaties

op de begroting krijgen. Omdat de sportaccommodatie tussentijds leeg staat zullen verschillende kosten doorlopen en daartegenover staat dat de gemeente geen huurinkomsten genereert. Dat betekent dat er voor het programma Vastgoed van bezuiniging geen sprake is en in die zin dus ook niet voor de gehele gemeente. Het sluiten van de Groenendaal levert dus per saldo relatief weinig tot niets op, afgezien van het positieve effect op de exploitatie van sporthal de Peppel en eventuele andere gymzalen. De bezuiniging van maximaal € 30.000 is op een begroting van 7,5 miljoen euro heel miniem.

“(…) of je moet hem slopen, maar dan moet je alle boekwaarden in één keer aflossen, want dan bestaat het pand niet meer. Dat kost een hoop geld, want er zit nog wel een hoge boekwaarde tegen. (…) Dus je moet hem eigenlijk onderverhuren.” (EDE-01)

“Voor het programma sport is het een bezuiniging, maar voor vastgoed niet. (…) Dus pas als je hem weer opnieuw in kan zetten, dan levert het de gemeente een besparing op.” (EDE-01)

4.1.3 Bezuinigingsalternatieven

De gemeente Ede moet de komende jaren op het totale budget voor sportaccommodaties ongeveer € 450.000 bezuinigen. Eerder is al gezien dat dit met het sluiten van alleen de Groenendaal niet wordt gehaald. Meerdere accommodaties staan dan ook op de nominatie om gesloten te worden. De gemeente Ede heeft daarnaast ook verschillende alternatieve bezuinigingsstrategieën doorgevoerd om deze bezuiniging te verwezenlijken. In tabel 6 is een overzicht weergegeven van de verschillende bezuinigingsstrategieën op sport in de gemeente Ede.

Accommodatietype	Doelstelling	Bezuinigingsstrategie	Bezuinigingsterrein (voornamelijk)
Binnensportaccommodaties	€ 200.000	Sluiten van sportaccommodaties	Sluiten van drie binnensportaccommodaties
		Inkrimpen subsidies	Wegvallen extra subsidie SSE
		Anders	Annuleren nieuwbouw sportaccommodatie
Buitensportaccommodaties	€ 100.000	Afstoten van taken	Klein onderhoud bestaande accommodaties
		Verhogen tarieven	Verhogen tarieven beheer & onderhoud
Zwembaden	€ 200.000	Afstoten van taken	Schoolzwemmen
Totale bezuiniging	€ 500.000		

Tabel 6: Opbouw bezuinigingen gemeente Ede

Het eerste bezuinigingsalternatief is wederom ‘het sluiten van sportaccommodaties’, maar dan in meervoud. Naast de Groenendaal staan er nog twee gymlokalen op de nominatie om op termijn gesloten te worden. Daarnaast is er besloten om de nieuwbouw van een sportaccommodatie, het ENKA gymlokaal, te annuleren. Dit levert een totale bezuiniging van maximaal € 150.000 op.

Het tweede bezuinigingsalternatief is de afstoting van taken. Deze bezuinigingsstrategie is op te delen

Het sluiten van sportaccommodaties

in twee bezuinigingsterreinen, namelijk: schoolzwemmen en onderhoud van bestaande accommodaties. Voornamelijk het afschaffen van schoolzwemmen is een forse bezuiniging, waar jaarlijks bijna € 200.000 op wordt bespaard. Met het afstoten van (klein-)onderhoud wordt een bezuiniging van € 70.000 gerealiseerd.

Het derde bezuinigingsalternatief is terug te vinden in de verhoging van tarieven. Deze bezuiniging is op het beheer en onderhoud gericht. Waar het in Nederland heel normaal is dat een vereniging huur betaald voor gebruik van de velden, was dit tot voor kort niet zo in de gemeente Ede. Tot slot is er het bezuinigingsalternatief 'het inkrimpen van subsidies'. Dit bezuinigingsalternatief hangt samen met de sluiting van sportaccommodaties en is reeds eerder aan bod gekomen. Met het wegvallen van de subsidie aan SSE kan de gemeente maximaal € 30.000 inkrimpen.

4.2 De buitensportaccommodatie

Aan de rand van Delfzijl in de gemeente Delfzijl ligt sportpark Uitwierde, dat dient als casus voor de buitensportaccommodatie. De sportaccommodaties in de gemeente Delfzijl kennen een overtoolligheid van ongeveer 20 procent. Sportpark Uitwierde zal medio 2015 worden gesloten. De gemeenteraad heeft een taakstellende bezuiniging voor de sport vastgesteld van € 425.000 (Gemeente Delfzijl, 2012) in het jaar 2014 en de sluiting van sportpark Uitwierde is daarvan een gevolg.

4.2.1 Motieven

Met betrekking tot sportbeleid heeft het **economische motief** de grootste invloed op de beslissing om sportpark Uitwierde te sluiten, waar voornamelijk de krimp een grote rol in speelt. De krimp zorgt ervoor dat het vanuit economisch perspectief moeilijk is om alle sportaccommodaties op een financieel verantwoorde wijze in stand te houden. Er komen steeds minder mensen naar Delfzijl en dus is er vanuit de gemeente ook steeds minder draagvlak voor de sportvoorzieningen.

"We weten wel dat die sportvoorzieningen belangrijk zijn voor een wijk en een dorp, maar dat draagvlak om daar dezelfde bekostiging aan te geven valt langzamerhand weg." (DELF-02)

"We kunnen beter iets nieuws maken en iets slechts sluiten dan dat we alles in stand proberen te houden." (DELF-02)

De gemeente Delfzijl heeft heel bewust gekeken welke sportaccommodatie het meest in aanmerking komt voor sluiting. Sportpark Uitwierde lag vanwege de lage bezettingsgraad direct het meest voor de hand. Het verwachte toenemende inwoneraantal in de rand van de gemeente Delfzijl uit de jaren '60 en '70 is niet gerealiseerd. Men heeft er echter wel op ingespeeld door sportpark Uitwierde aan de rand van Delfzijl te bouwen, maar door de tegenovergestelde werking in de vorm van de krimp kampt het sportpark al jaren met een onderbezetting. De ongunstige ligging, dat met de lage bezettingsgraad samenhangt, heeft de doorslag gegeven voor de sluiting van Uitwierde en het in stand houden van twee andere sportparken die meer richting centrum liggen.

"Sportpark Uitwierde dat ligt nog steeds buiten de plaats Delfzijl. Wij willen meer activiteiten, de reuring, binnen de plaats Delfzijl krijgen." (DELF-02)

Het sluiten van sportaccommodaties

Het Actieplan Dorpen – Wijken van de gemeente Delfzijl (2013) complementeert bovenstaande met het gegeven dat de argumentatie voor de sluiting van een sportaccommodatie ligt op het vlak van compactheid, gebruik door scholen, sociale veiligheid, bereikbaarheid en bezuinigingen.

Desondanks zijn er twee motieven (met betrekking tot sportbeleid) aan te wijzen welke van invloed zijn op de beslissing om een openlucht sportaccommodatie niet te sluiten. Deze motieven zijn **gezondheid** en **sociale cohesie**. De sportaccommodaties spelen een belangrijke rol binnen de sociale structuur in de gemeente (Gemeente Delfzijl, 2013). Kijkend vanuit het gezondheidsaspect is de rol van de openlucht sportaccommodatie terug te vinden in een faciliterende rol.

Mede gedwongen door het feit dat Delfzijl ligt in een krimpgebied, richt de gemeente zich voornamelijk op de jeugd tussen de 4 en 12 jaar oud. De bevolking in krimpgebieden verandert van samenstelling en daalt. De massale verhuizingen van jongeren, hoogopgeleiden en gezinnen naar de grotere steden liggen daaraan ten grondslag. De jeugd is daarom belangrijk geworden, omdat zij nog het best gestuurd kunnen worden. Nog belangrijker is het feit dat vanuit economisch perspectief met de beperkte financiële middelen bij deze doelgroep het meest kan worden bereikt.

Vanuit het gezondheidsperspectief is een reden voor het niet sluiten van de sportaccommodatie in het belang van het feit dat jeugd en volwassenen de mogelijkheid moeten behouden om binnen redelijk afstand te kunnen sporten. Kijkend naar de jeugd is het belangrijk dat in de nabijheid van hun locatie bewegingsonderwijs gegeven kan worden.

“We richten ons zowel op de gezondheidskant als op sociale cohesie.” (DELF-01)

“We wilden toch iets doen aan de sociale cohesie en het overgewicht wat speelt. Aan het feit dat mensen veel minder gaan bewegen.” (DELF-01)

4.2.2 Besparing

De gemeenteraad van Delfzijl heeft begin 2012 een taakstellende netto bezuiniging voor de sport vastgesteld van € 425.154. In het centrum, waar sportpark Uitwierde gelegen is, zullen de hardste klappen gaan vallen met een bezuinigingstaakstelling van € 332.366 (63%). Bezuinigingen realiseren lukt niet met schaven, er moesten grote bezuinigingsmaatregelen worden genomen. In de gemeente Delfzijl is er daarom voor gekozen om voor de bezuinigingsstrategie ‘het sluiten van sportaccommodaties’ te kiezen.

“Het lukt niet met schaven. Dus je moest gewoon echt dingen sluiten.” (DELF-02)

Bij het in werking zetten van de sluiting van sportpark Uitwierde zijn er door de gemeenteraad verschillende scenario's geschetst, waarbij uiteindelijk een scenario tot stand is gekomen dat leidt tot een structurele bezuiniging van € 80.770. De uitwerking van de scenario's zijn in bijlage 6 te vinden. Het ligt in de lijn der verwachting dat, voornamelijk door de blijvende krimp de aankomende jaren en het overschot van buitensportaccommodaties als gevolg, er op langere termijn (10-20 jaar) nog een sportpark in Delfzijl zal worden gesloten. Sluiting van sportpark Tuikwerd ligt daarbij het meest voor de

Het sluiten van sportaccommodaties

hand, aangezien sportpark Centrum meer centraal ligt en de reuring binnen de plaats Delfzijl moet plaatsvinden. Sluiting van sportpark Tuikwerd levert een besparing van € 73.340 op.

De gemeente Delfzijl heeft voldoende reserve om sportaccommodaties volledig af te boeken. Om te zorgen dat de gemeente Delfzijl sportaccommodaties kunnen afstoten, hebben zij dan ook de kapitaallasten ingeboekt. Daar hebben ze aantal jaar de tijd voor, zodat in 2014 de daadwerkelijke bezuinigingstaakstelling kan worden behaald. Om een eventuele sloop te kunnen opvangen zijn ook sloopkosten ingeboekt. Samen zijn dit initiële kosten, wat betekent dat ze eenmalig worden ingeboekt en niet structureel zullen terugkeren. In bijlage 6 is te zien hoe de gemeenteraad dit heeft vormgegeven. Als uiteindelijk de sportaccommodatie is afgeboekt, kan er pas worden gesproken van een bezuiniging. In de casus van de gemeente Delfzijl kan er met de sluiting van de openlucht sportaccommodatie Uitwierde gesproken worden van een succesvolle bezuinigingstrategie en levert sluiting zodoende wel degelijk een besparing op.

“Je hebt alleen maar bezuinigd, als je ook alles afboekt. Maar anders heb je geen bezuiniging, dan blijft het structureel doorlopen.” (DELF-02)

4.2.3 Bezuinigingsalternatieven

De bezuiniging op de sportbegroting was in eerste instantie alleen gericht op de buitensportaccommodaties. Ondanks dat de bezuinigingsstrategie ‘het sluiten van sportaccommodaties’ een juiste keuze bleek voor de gemeente Delfzijl, was het niet genoeg om de bezuinigingstaakstelling te volbrengen. Vandaar dat ook andere bezuinigingsstrategieën zijn overwogen en ingezet. De zogeheten kaasschaafmethode, waarbij op veel plaatsen miniem wordt bezuinigd, blijkt niet voldoende. De gemeente heeft daarom ingezet op het bezuinigen in ‘grote happen’, waar de sluiting van sportpark Uitwierde er één van is. Van daaruit is het herstructureringsproces ingezet.

Het herstructureringsproces sportvoorzieningen draait om herontwikkeling, waarbij een beleid wordt uitgestippeld dat de structuur van de sportvoorzieningen wil omvormen. In dit geval van grote toegevoegde waarde, aangezien herstructurering veelal plaatsvindt bij gebieden en voorzieningen waar het economisch slecht gaat. Het herstructureringsproces is dus, naast de ingeboekte investeringsruimte, een samenvoeging van verschillende bezuinigingsstrategieën. In bijlage 7 is een overzicht weergegeven van het herstructureringsproces, met bijbehorende bezuinigingsstrategieën en de besparing die het de gemeente Delfzijl heeft opgeleverd en in de aankomende jaren gaat opleveren. Deze bezuinigingsalternatieven uit de gemeente Delfzijl zijn als volgt:

1. Overdekte sportaccommodaties
 - a. Gebouwen (sluiten van sportaccommodaties)
 - b. Beheer & onderhoud (efficiënter inrichten organisatie)
2. Groot onderhoud sportaccommodaties (afstoten van taken)
3. Sportbeoefening- en bevordering
 - a. Combinatiefunctionarissen (efficiënter inrichten organisatie)

Het sluiten van sportaccommodaties

- b. Medewerkers sportbeleid (efficiënter inrichten organisatie)
- 4. Inkomstenverhoging (verhogen van tarieven)
- 5. Openluchtsportaccommodaties (sluiten van sportaccommodaties)

Naast bovenstaande bezuinigingsalternatieven bestaat het herstructureringsproces nog uit één belangrijk onderdeel: investeren. De gemeente Delfzijl heeft bewust € 106.288 aan investeringsruimte meegenomen in het herstructureringsproces, onder andere om de overgebleven sportparken een kwaliteitsinjectie te geven ter compensatie van de sluiting van sportpark Uitwierde. De investering enerzijds hangt nadrukkelijk samen met de sluiting anderzijds; met een investering een besparing realiseren. Met de opwaardering van sportpark Centrum en sportpark Tuikwerd kunnen alle sporten in Delfzijl beoefend blijven worden.

“Dus wat we hebben gedaan is om te kijken hoe je met een investering een sportpark kunt onttrekken.” (DELF-02)

Zoals in bijlage 7 is te zien wordt de bezuinigingstaakstelling wordt met ruim € 420.000 euro (bijna) behaald. Het aandeel van de sluiting van sportpark Uitwierde in het herstructureringsproces is daarbij ruim 19%. De taakstelling wordt echter behaald in 2015 – 2016, het voorstel van de gemeenteraad van Delfzijl was met de taakstelling in 2014 ietwat te ambitieus. Desondanks blijkt het herstructureringsproces in de gemeente Delfzijl een succesvolle formule te zijn.

4.3 Het zwembad

Zwembad de Hoevert uit Didam, gemeente Montferland, dient als laatste casus om de sluiting van sportaccommodaties in kaart te brengen. Op het totale budget voor sport moet de gemeente Montferland de komende jaren € 400.000 bezuinigen. Een van de bezuinigingsmaatregelen van de gemeenteraad op sport was sluiting van zwembad de Hoevert in januari 2017. Wegens maatschappelijk verzet is sluiting van het zwembad vooralsnog van de baan.

4.3.1 Motieven

De beslissing om zwembad de Hoevert wel te sluiten hangt af van één leidend motief (met betrekking tot sportbeleid). Het **economische motief** staat centraal. De sportaccommodaties in de gemeente Montferland staan financieel zwaar onder druk. De zwembaden zijn daarbij geen uitzondering. De gemeente Montferland heeft twee zwembaden en dat is veel voor een kleine gemeente met slechts 35.000 inwoners. Daar wordt dan ook fors voor betaald. Sluiten van zwembad de Hoevert zou gezien de reeds aanwezige alternatieven in de buurt financieel gezien voordelig kunnen uitpakken. Niet voor niets staat kwaliteit van de voorzieningen boven kwantiteit in de gemeente Montferland (Gemeente Montferland, 2014).

De veroudering van het zwembad is tevens een zorgenkindje. Het onderhoud aan het verouderde zwembad kost de gemeente in de aankomende periode van 10 jaar € 2.376.763. In eerste instantie lijkt sluiting dan ook de beste optie. De extra onderhoudskosten gaan zorgen voor oplopende jaarlasten van ruim € 200.000. De gemeente heeft hiervoor geen ‘spaarpotje’ en zal moeten lenen om

Het sluiten van sportaccommodaties

in het zwembad te kunnen investeren. De oplopende jaarlasten (rente en aflossing) staan dan ook lijnrecht tegenover de bezuinigingstaakstelling. De gemeente zal uiteindelijk de begroting rond moeten hebben en financieel gezien is sluiting van zwembad de Hoevert economisch gezien aantrekkelijk.

“De raad weet ook dat er over een paar jaar een enorm probleem gaat ontstaan.” (MONTF-01)

“We moeten onderaan de streep zorgen dat die begroting in evenwicht is. We moeten dat wel ergens gaan halen.” (MONTF-01)

Naast de aanwezigheid van alternatieven en de veroudering van het zwembad is er een derde reden waarom juist zwembad de Hoevert in aanmerking komt voor sluiting. Dit heeft alles te maken met het feit dat er met de exploitant van het andere gemeentelijk zwembad (LACO 's Heerenberg) een overeenkomst is gesloten dat financieel zo is dichtgetimmerd, dat sluiting van dit zwembad niet voor de hand ligt. De Hoevert is in die zin dan ook de enige optie.

Tegenover het economische motief dat de bezuinigingsstrategie ‘het sluiten van sportaccommodaties’ ondersteunt, staan drie motieven (met betrekking tot sportbeleid) die pleiten voor het niet sluiten van het zwembad. Het eerste motief is **sociale cohesie**. Sport speelt in een dorp of gemeenschap een belangrijke rol, waarbij het zwembad een faciliterende functie heeft. Dit is goed terug te zien in het maatschappelijk verzet tegen de sluiting van zwembad de Hoevert. Het maatschappelijke draagvlak dat door en voor het zwembad is gecreëerd is een vorm van sociale cohesie en is van invloed op de beslissing om de Hoevert niet te sluiten.

Het tweede motief om het zwembad niet te sluiten is **gezondheid**. Sport heeft steeds meer een functie gekregen en het zwembad wordt daarbij ingezet ten behoeve van onder andere gezondheid en leefstijl. Met name voor 55-plussers is zwemmen een laagdrempelige manier van sportbeoefening en heeft een positief effect op de leefstijl. Zwemmen is een manier om de ouderen langer vitaal te houden.

Het belangrijkste motief om de bezuinigingsstrategie ‘het sluiten van sportaccommodaties’ niet te kiezen is het **economische motief**. Het zwembad kan dienen als preventieve maatregel om de kosten van andere taakvelden te beperken. Zoals gezegd speelt het zwembad ook op het gezondheidsmotief een belangrijke rol. Door bijvoorbeeld ouderen in het zwembad te laten zwemmen wordt er winst geboekt op vitaliteit, waardoor er vervolgens zou kunnen worden bespaard op Wmo. In dat opzicht is een zwembad ook een financieel goede investering, omdat het ergens anders in de gemeente weer wordt terugverdiend.

De beslissing om een zwembad te sluiten wordt te vaak rigoureuus genomen. Met enkele jaren kan de economie weer zijn aangetrokken en een financiële positie van de gemeente er heel anders uit komen te zien. Dit betekent wellicht dat de gemeente Montferland de situatie op het gebied Wmo en jeugdzorg beter onder controle heeft en beter kan anticiperen op onverwachte uitgaven. Wat dat betreft golft de financiële situatie van de gemeente Montferland ook op en neer. Waar er eind 2014 een tekort was, is er nu weer een overschot. In principe heerst er in een kleine gemeente zoals

Het sluiten van sportaccommodaties

Montferland een begrotingsdiscipline, wat betekent dat de financiële situatie stabiel is. Een zwembad mag ook wel wat kosten. Een zwembad is een grote investering en heeft een lage zelfredzaamheid. Dat heeft een gemeente vooraf in kunnen calculeren.

“Uiteindelijk zit niemand hier te wachten op sluiting van het zwembad. Het liefst niet natuurlijk.”
(MONTF-01)

4.3.2 Besparing

In de gemeente Montferland heeft de gemeenteraad de bezuinigingstaakstelling neergezet op 2,7 miljoen euro in 2018, namelijk € 800.000 op de bedrijfsvoering en de overige 1,9 miljoen euro op taken. In de gemeente Montferland heeft men ervoor gekozen om te bezuinigen in grote happen in plaats van de ‘kaasschaafmethode’. Met de kaasschaafmethode wordt er op heel veel plaatsen een klein beetje bezuinigd. Dit zorgt ervoor dat enerzijds heel veel organisaties en mensen geraakt worden en anderzijds is de totale bezuiniging miniem. Door op minder plaatsen met grotere bedragen te bezuinigen zal het totale bezuinigingsbedrag financieel aantrekkelijker zijn en is de kans op draagvlak voor de bezuiniging aanzienlijk groter.

“We kunnen overal een beetje vanaf halen, maar dan hebben we overal heel veel problemen. We kunnen beter een paar grote pakken (...) dan zijn de gevolgen te overzien.” (MONTF-01)

Een van de grote bezuinigingsmaatregelen van de gemeenteraad was sluiting van zwembad de Hoevert. De gemeente is jaarlijks € 344.000 kwijt aan de Hoevert. Dit ziet er als volgt uit:

Gemeente Montferland	➡	Zwembad de Hoevert	➡	Exploitatiebijdrage	➡	€ 206.577
			➡	Onderhoud gebouwen	➡	€ 137.423
						€ 344.000

Sluiting van de Hoevert zou de gemeente, exclusief kapitaallasten, al € 344.000 euro opleveren. Enerzijds op het gebied van exploitatiebijdrage. De exploitatiebijdrage is een subsidie van de gemeente aan zwembad de Hoevert om de exploitatie sluitend te krijgen en te voorzien in regulier onderhoud. Daarnaast dient de gemeente als eigenaar van het zwembad te zorgen voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, waarmee ze jaarlijks gemiddeld ruim € 137.000 kwijt zijn.

Met de sluiting van de Hoevert zijn er twee opties mogelijk. De eerste optie is slopen. Met sloop zal er rekening moeten worden gehouden met sloopkosten en de aflossing van de kapitaallasten die nog op het zwembad zitten. Het is onbekend of daar een financiële reserve voor is. Voor de overblijvende grond zal dan een herbestemming worden gezorgd. De tweede optie is het zwembad overdragen aan een particulier. Bijkomend voordeel is dat de kapitaallasten van het zwembad vaak worden meegenomen in het businessplan bij overname.

Uiteindelijk is ervoor gekozen om zwembad de Hoevert niet te sluiten. De gebruikers van het zwembad hebben zich verenigd in een collectief maatschappelijk verzet om het zwembad open te houden. Het draagvlak voor het zwembad was immers te groot. Desondanks blijft het een feit dat de bezuinigingstaakstelling van 2,7 miljoen moet worden gehaald en dat zwembad de Hoevert binnen

Het sluiten van sportaccommodaties

een aantal jaar enorme extra onderhoudskosten met zich mee gaat brengen. Er zal hoe dan ook bezuinigd moeten worden op het zwembad.

Vooruitlopend op de paragraaf over bezuinigingsalternatieven is ervoor gekozen om de twee zwembaden uit de gemeente Montferland, zwembad de Hoevert en LACO 's Heerenberg, een gezamenlijke bezuinigingstaakstelling op te leggen. Het blijft een forse bezuiniging, van € 50.000 in 2015 oplopend tot € 100.000 in 2018. De exacte verdeling van deze bezuinigingen moet nog worden uitgewerkt. Verdere toelichting volgt in paragraaf 4.3.3.

Uiteindelijk had sluiting van de Hoevert, ongeacht sloop of andere herbestemming, een aanzienlijke besparing opgeleverd van ruim 9% op de totale sportbegroting. Desondanks is er voor gekozen om de Hoevert vooralsnog niet te sluiten. De bezuinigingstaakstelling voor twee zwembaden ligt nu op € 100.000. Dat is 4% van de totale bezuinigingstaakstelling van 2,7 miljoen euro in 2018, maar voldoet niet aan de besparing die sluiting van de Hoevert met zich mee had gebracht. In de volgende paragraaf wordt toegelicht hoe de gemeente Montferland dit gaat compenseren.

4.3.3 Bezuinigingsalternatieven

In de gemeente Montferland is er uiteindelijk voor gekozen om sluiting van zwembad de Hoevert niet als bezuinigungsstrategie door te voeren. Des te interessanter is de vraag welke alternatieve bezuinigungsstrategieën zijn doorgevoerd om de bezuinigingstaakstelling van 2,7 miljoen euro te kunnen bewerkstelligen. Voor de periode 2015 – 2018 is door de gemeenteraad een programma opgesteld.

Er zijn een aantal grote bezuinigungsstrategieën gekozen om de taakstelling te behalen. Daarvan wordt € 800.000 bespaard op de bedrijfsvoering binnen de eigen organisatie. Er zal meer digitaal gebeuren en met minder mensen gewerkt worden. Vergrijzende mensen, waarvan er in de gemeente Montferland veel zijn, gaan met pensioen en dus is taakstelling van € 800.000 reëel. De overige 1,9 miljoen euro aan bezuinigungsmaatregelen is verdeeld over verschillende beleidsvlakken: accommodaties, subsidies, ruimtelijke ordening, onderwijs en overig. De besparingen op sport (ongeveer 4 ton) worden behaald binnen de beleidsvlakken (sport)accommodaties en subsidies. Daarbij komen de volgende bezuinigungsstrategieën aan bod:

- Inkrimpen subsidies
- Sluiten van sportaccommodaties
- Efficiënter inrichten van organisaties

In bijlage 9 is te zien hoe deze bezuiniging op sport (€ 400.000) aan de hand van de bezuinigungsstrategieën wordt bewerkstelligd. Op de zwembaden wordt in totaal € 100.000 euro bespaard. Desondanks is € 100.000 nog steeds geen € 344.000 wat sluiting van de Hoevert met zich meebracht. Dit wordt opgevangen door de bezuinigingen op andere beleidsvlakken aan te scherpen. Op de sportaccommodaties wordt in totaal € 300.000 bespaard en op subsidies € 90.000.

Naast bovenstaande bezuinigungsalternatieven resten er nog twee bezuinigungsstrategieën op sport in

Het sluiten van sportaccommodaties

de gemeente Montferland. Deze zijn echter (nog te) moeilijk om in waarde in euro's uit te drukken. Het eerste bezuinigingsalternatief is de sluiting van sportaccommodaties. De gemeente heeft op dit moment 77 gebouwen in beheer, waaronder een fors aantal gymzalen, sportzalen en sporthallen. Dit aantal moet worden verminderd door afstoten, verkopen en/of privatiseren. De lage bezettingsgraad ligt daar voornamelijk aan ten grondslag. In sommige dorpen worden twee gebouwen vanuit de gemeente gefinancierd. Daarbij wil de gemeente terug naar één. Vooralsnog is de sluiting van openlucht- en/of overdekte sportaccommodaties nog niet gerealiseerd. Sluiting van een of meerdere sportaccommodaties geeft een hoop heisa en staat dan ook nog niet als bezuinigingstaakstelling op korte termijn.

“Nou zijn er ook sportzalen die hier worden gebruikt waar de bezetting minder is dan 10%. Dat is wel heel erg. Die willen we ook gaan sluiten.” (MONTF-01)

Het bezuinigingstraject in de gemeente Montferland staat net in de startblokken. Dat is terug te zien in de keuzes die men nog aan het maken is. Of de keuze om zwembad de Hoevert open te laten de juiste is, zal op termijn moeten blijken. Met de extra onderhoudskosten van ruim 2,3 miljoen euro staat de gemeente in ieder geval een enorme uitdaging te wachten. Veel zal dan ook afhangen van ontwikkeling van de financiële situatie van de gemeente Montferland. Feit is wel dat er gekozen is voor een duidelijke bezuinigingsstructuur met een flinke ingreep van 2,7 miljoen euro.

5. Conclusie

In dit onderzoek is onderzocht welke motieven met betrekking tot sportbeleid van invloed zijn op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën bij de gemeente Ede (binnensportaccommodatie), de gemeente Delfzijl (buitensportaccommodatie) en de gemeente Montferland (zwembad). De resultaten van dit onderzoek laten zien dat de motieven economie, gezondheid en sociale cohesie een nadrukkelijke rol spelen bij de beslissing om sportaccommodaties al dan niet te sluiten en de keuze voor alternatieve bezuinigingsstrategieën.

Motieven

Een duidelijke overeenkomst tussen de drie gemeentes is het feit dat alleen het economische motief ten grondslag ligt aan de beslissing om een sportaccommodatie wel te sluiten. Door de drie grote decentralisaties van overheidstaken naar gemeenten krijgen de gemeenten steeds meer taken en verantwoordelijkheden. Dit gegeven in combinatie met de naweeën van economische crisis maakt dat iedere gemeente genoodzaakt is om te bezuinigen. De financiële situaties van gemeenten worden slechter maar desondanks moeten ze er wel voor zorgen dat de begroting onderaan de streep in evenwicht is. Vanuit economische perspectief is het voor gemeenten dan ook moeilijk om alle sportaccommodaties op een financieel verantwoorde wijze in stand te houden. Bij de beslissing om een sportaccommodatie te sluiten wordt dan voornamelijk gekeken naar de bezettingsgraad, welke bij veel sportaccommodaties veel te laag is in verhouding tot de capaciteit van de accommodatie. Vanuit

Het sluiten van sportaccommodaties

dat oogpunt wordt er gekeken welke laag bezette sportaccommodatie bij sluiting het meeste geld voor de gemeente kan opleveren.

De motieven, met betrekking tot sportbeleid, gezondheid en sociale cohesie zijn bij de drie gemeentes van invloed op de beslissing om een sportaccommodatie niet te sluiten. De sportaccommodatie heeft duidelijk een faciliterende rol. Een sportaccommodatie heeft enerzijds een functie bij de jeugd. Voornamelijk op het gebied van bewegingsonderwijs is het zaak om een sportaccommodatie niet te sluiten. Het is belangrijk om de jeugd al vroeg kennis te laten maken met sport om deze doelgroep zodoende vanuit gezondheidsperspectief te stimuleren. Anderzijds speelt de sportaccommodatie bij ouderen een belangrijke rol. De laagdrempelige manier van sportbeoefening bij bijvoorbeeld het zwembad vervult een belangrijke rol in de leefstijl van ouderen op het gebied van overgewicht.

Vanuit het motief sociale cohesie is het eveneens belangrijk om een sportaccommodatie niet te sluiten. De sportaccommodatie levert een bijdrage aan de sociaal-maatschappelijke beleidsdoelstellingen en de cohesie in een dorp en wijk. De beslissing om een sportaccommodatie te sluiten geeft in een enkel geval dan ook een collectief maatschappelijk verzet.

In tegenstelling tot de gemeente Ede en de gemeente Delfzijl geeft de gemeente Montferland nog één motief dat van invloed is op de beslissing om sportaccommodatie niet te sluiten: het economische motief. Een sportaccommodatie kan dienen als preventieve maatregel om de kosten van andere taakvelden te beperken. In dat opzicht is een zwembad ook een financieel goede investering, omdat het ergens anders in de gemeente weer wordt terugverdiend. Het sluiten van een sportaccommodatie hoeft dus vanuit economisch perspectief niet de juiste keuze te zijn.

Besparing

De bezuinigingsstrategie 'het sluiten van sportaccommodaties' levert niet per definitie een besparing voor gemeenten op. In de gemeente Ede levert sluiting van de Groenendaal per saldo weinig tot niets op. De bezuiniging van maximaal € 30.000 op een begroting van 7,5 miljoen euro is heel miniem. Aangezien er geen reserve is om de gymzaal volledig af te boeken, zal de gemeente de gymzaal moeten onderverhuren. Pas op dat moment kan er daadwerkelijk gesproken worden van een bezuiniging. Tot op heden is de gemeente er niet in geslaagd om een herbestemming voor de gymzaal te vinden.

Wanneer de gemeente Delfzijl de Hoevert zou sluiten, zou dat de gemeente € 344.000 opleveren in exploitatiebijdrage en onderhoud. Omdat ook hier nog kapitaallasten op het zwembad zitten, is het de vraag wat de sluiting voor consequenties heeft voor de structurele besparing. Vanwege een collectief maatschappelijk verzet is sluiting van het zwembad voornamelijk uitgesloten.

De sluiting van sportpark Uitwierde levert de gemeente Delfzijl een besparing op van € 80.770 en dat is op een sportbudget van ruim 2,3 miljoen een forse bezuiniging van bijna 5%. Desondanks wordt bij alle drie de gemeentes de bezuinigingsstaakstelling, met alleen een bezuiniging door het sluiten van sportaccommodaties, niet bewerkstelligd.

Het sluiten van sportaccommodaties

Bezuinigingsalternatieven

Mede gedwongen door het feit dat één bezuinigungsstrategie niet voldoende is om aan de bezuinigingstaakstellingen te voldoen, is in iedere gemeente te zien dat er verschillende bezuinigungsalternatieven worden doorgevoerd. Veel voorkomend is de bezuinigungsstrategie 'afstoten van taken'. De gemeente bezuinigt door bijvoorbeeld het groot onderhoud in handen te leggen van de gebruikers van de sportaccommodatie of door het schoolzwemmen af te schaffen. Daarnaast is het 'efficiënter inrichten van de organisatie' een veel gekozen bezuinigungsalternatief. Met name door de inkrimping van personeel zoals combinatiefunctionarissen en medewerkers sportbeleid moet wordt dit bewerkstelligd. Verder kiezen veel gemeentes ervoor om de tarieven te verhogen en subsidies in te krimpen. Tot slot kiezen gemeenten er ook voor om meerdere accommodatietypen te sluiten.

Alle drie de gemeentes kiezen over het al gemeen voor bezuinigen in grote happen in plaats van de zogeheten 'kaasschaafmethode'. Door op minder plaatsen met grotere bedragen te bezuinigen zal het totale bezuinigungsbedrag financieel aantrekkelijker zijn en is de kans op draagvlak voor de bezuiniging aanzienlijk groter.

Waar de gemeente Ede en de gemeente Montferland duidelijk kiezen voor een bezuinigingstraject met uitsluitend meerdere bezuinigungsstrategieën, onderscheidt de gemeente Delfzijl zich door de keuze voor het herstructureringsproces. Bij dit herontwikkelingsbeleid wordt de structuur van sportvoorzieningen omgevormd. Naast de samenvoeging van verschillende bezuinigungsstrategieën enerzijds is er gekozen voor een investering anderzijds. De formule waarbij met een investering een sportpark werd onttrokken, bleek succesvol te zijn.

Conclusie

Al met al kan op basis van dit onderzoek geconcludeerd worden dat de motieven met betrekking tot sportbeleid economie, gezondheid en sociale cohesie van invloed zijn op het al dan niet sluiten van sportaccommodaties en de keuze voor bezuinigungsalternatieven. In het vervolg zullen er concrete aanbevelingen volgen voor het Sport Economic Research Centre en gemeenten om met dit onderzoek een belangrijke bijdrage te kunnen leveren aan de kwaliteit van dienstverlening rondom bezuinigungsstrategieën.

6. Discussie

6.1 Theoretische relevantie

Naar aanleiding van deze kwalitatieve studie is het interessant om de relatie te leggen tussen de onderzoeksresultaten en het theoretisch kader. Volgens het Mulier Instituut (z.d.) wordt sport ingezet als beleidsinstrument voor maatschappelijke doelstellingen op het gebied van gezondheid, sociale cohesie en economie. De resultaten uit het onderzoek lieten zien dat gezondheid en sociale cohesie motieven waren voor sportbeleid. Daarmee worden de bevindingen uit het theoretisch kader wat betreft de onafhankelijke variabele bevestigd.

Het sluiten van sportaccommodaties

Uit het theoretisch kader kwam verder naar voren dat er verschillende gemeentelijke bezuinigingsstrategieën worden doorgevoerd. De theorie van Hoekman en Straatmeijer (2013) was daarbij leidend. De bezuinigingsstrategieën verhogen tarieven, afstoten van taken, inkrimpen subsidies, efficiënter inrichten organisatie en het sluiten van sportaccommodaties kwam in de casussen naar voren als bezuinigingsmaatregelen en bevestigen zodoende de theorie. De resultaten van het onderzoek lieten duidelijk zien hoe deze bezuinigingsstrategieën in de verschillende gemeenten vorm werd gegeven. Daarnaast is de categorie 'anders' ingevuld met verschillende maatregelen, denk daarbij aan het annuleren van de nieuwbouw van sportaccommodaties. Op die manier hebben de onderzoeksresultaten dus een absolute toegevoegde waarde in de vorm van een stukje kennisvergroting van de afhankelijke variabele.

Over de invloed van motieven (met betrekking tot sportbeleid) op gemeentelijke bezuinigingsstrategieën was weinig tot geen theorie voorhanden. Deze kwalitatieve studie liet zien dat het economische motief van invloed is op de beslissing om een sportaccommodatie te sluiten, terwijl de motieven economie, sociale cohesie en gezondheid van invloed zijn op de beslissing om een sportaccommodatie niet te sluiten. Dit onderzoek heeft geleid tot kennisvergroting van onderzoeksvariabelen. Het onderzoek dient tevens als basis voor vervolgonderzoek om het onderwerp nog beter in kaart te kunnen brengen.

6.2 Praktische relevantie

De praktische relevantie van het onderzoek uit zich in de relatie tussen de onderzoeksresultaten en de doelstelling van het onderzoek. Ondanks dat de economie langzaam weer opkrabbelt, zijn de gemeentelijke bezuinigingen de aankomende jaren nog gesprek van de dag. Omdat de ernst van de gemeentelijke bezuinigingen op sport en de gevolgen daarvan eindelijk onder ogen wordt gezien, is dit onderzoek met een sporteconomische kijk naar de gemeentelijke bezuinigingsstrategieën praktisch heel relevant. Het doel van het onderzoek was dan ook om het Sport Economics Research Centre (SERC) inzicht te geven in de mogelijkheden tot verbetering van het gemeentelijk sportbeleid.

Aangezien er nog zo weinig over het onderwerp bekend was, was het snel duidelijk dat er een eerste verkenningstocht moest plaatsvinden alvorens er meer specifiek onderzoek kan worden gedaan. Het onderzoek heeft inzicht gegeven in de motieven met betrekking tot sportbeleid die van invloed zijn op de bezuinigingsstrategie 'het sluiten van sportaccommodaties', maar ook op andere bezuinigingsmaatregelen. Verder is het interessant om te zien dat het sluiten van sportaccommodaties niet altijd een besparing oplevert. Tot slot zijn er verschillende manieren om bezuinigingen door te voeren, zoals door een uitgestippeld bezuinigingstraject of een herstructureringsproces.

De meerwaarde voor het SERC zitten enerzijds in de onderzoeksresultaten, waarmee kennisvergroting van de onderzoeksvariabelen is gerealiseerd. Veel meer van belang zijn echter de suggesties voor vervolgonderzoek en de aanbevelingen uit hoofdstuk 7, waarin wordt beschreven hoe het SERC met dit onderzoek verder kan op het gebied van onderzoek, onderwijs en dienstverlening.

Het sluiten van sportaccommodaties

Voor gemeenten heeft dit onderzoek ook een duidelijke meerwaarde, omdat ze van elkaar kunnen leren. Het bekijken van vergelijkingsmateriaal wat bezuinigingstrajecten betreft kan voor een gemeente verfrissend werken. Het herstructureringsproces uit Delfzijl is een goed voorbeeld van een manier van bezuinigen waar vele gemeentes lering uit kunnen trekken. Hoofdstuk 7 is ook voor de gemeentes een interessant hoofdstuk, omdat er concrete aanbevelingen worden beschreven rondom het bezuinigingstraject die kunnen bijdragen aan een beter sportbeleid met beter, efficiënter gebruik van de sportaccommodaties.

6.3 Begrenzungen onderzoek

Wanneer kritisch wordt teruggeblikt naar het proces rondom het onderzoek zijn er een aantal punten welke invloed hebben gehad op de gevonden resultaten. Wat afbraak doet aan de compleetheid van het onderzoek, is de financiële onderbouwing bij de casussen. In de gemeente Delfzijl en Montferland zijn de financiële consequenties van de bezuinigingsstrategieën nauwkeurig op papier gezet, in de gemeente Ede was dit echter niet het geval. Daardoor kon er in de gemeente Ede, wat betreft de besparing, minder in detail worden getreden. Desondanks is er het nodige gecompenseerd met de interviews in de gemeente die voldoende toereikend waren om de empirische vragen van het onderzoek te kunnen beantwoorden.

Als tweede punt kan er kritisch worden gekeken naar de interviews. Al snel kon de conclusie worden getrokken dat er in elke casus één persoon was die precies wist hoe het proces rondom de bezuinigingen in elkaar steekt. De input van de interviews met deze personen was dan ook van absolute toegevoegde waarde. Dit maakte echter wel dat twee andere interviews, in de gemeente Ede en Delfzijl, grotendeels in het niet vielen. Veel herhaling en daartegenover ook weinig kennis van zaken maakten dat deze interviews van minder belang waren dan de overigen. Wellicht had hier nog beter vooronderzoek moeten plaatsvinden.

Tot slot kunnen er vraagtekens worden gezet bij de representativiteit van dit onderzoek. Drie gemeentes met compleet verschillende financiële situaties en demografische ontwikkelingen zeggen natuurlijk niets over alle gemeentes in Nederland. Dit was echter ook niet de insteek. De insteek was om een verkennend onderzoek uit te voeren alvorens er op de lange termijn meer specifiek onderzoek kan worden gegaan. Met deze onderzoeksresultaten kunnen dan ook geen uitspraken worden gedaan over alle gemeentes, maar de resultaten kunnen wel een indicatie geven over hoe dit onderzoek zou kunnen uitpakken voor andere gemeentes. In dat opzicht is dit onderzoek dan ook geslaagd.

6.4 Suggesties vervolgonderzoek

Om de sluiting van sportaccommodaties met bezuinigingen als reden in kaart te kunnen brengen is met dit onderzoek een eerste stap gezet. Van drie verschillende casussen is in kaart gebracht welke motieven er zijn voor bezuinigingen, of het daadwerkelijk een besparing oplevert en welke bezuinigingsalternatieven er worden doorgevoerd. De drie casussen verschilden echter zo van elkaar dat het nog veel te vroeg is om op basis van dit onderzoek kwantitatief onderzoek door te voeren. De generaliseerbaarheid van de onderzoeksresultaten zal allereerst moeten worden vergroot.

Het sluiten van sportaccommodaties

Vervolgonderzoek zou zeker moeten plaatsvinden in krimpgebieden. Als aanvullende stageopdracht bij dit onderzoek is een database gemaakt met (mogelijke) sluitingen van sportaccommodaties. Bijna een vijfde (19%) van de (mogelijke) sluiting van sportaccommodaties vindt op basis van deze database plaats in krimpgebieden. Dat is een aanzienlijk aandeel, met in het achterhoofd gehouden dat een groot deel van de gemeentes uit de database zich bevinden in de anticipeergebieden. De casus in Delfzijl liet zien dat er een goede manier is om bezuinigingsmaatregelen door te voeren. Het is interessant om te kijken hoe andere gemeentes hiermee zijn omgegaan.

Daarnaast is het interessant om vervolgonderzoek te doen naar de bezuinigingsstrategieën in het algemeen. Als verdieping zou er bijvoorbeeld gekeken kunnen worden waarom er wordt bezuinigd in grote happen in plaats van de kaasschaafmethode. Daarnaast is inzicht gewenst in de vraag waarom een bepaalde bezuinigingsstrategie wordt gekozen. Welke redenen liggen ten grondslag aan de keuze voor een specifieke bezuinigingsstrategie? Dit vervolgonderzoek kan eveneens als verbreding gelden door een uitbreiding van de momenteel gevonden bezuinigingsstrategieën.

7. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk zullen de aanbevelingen centraal staan. De aanbevelingen zijn uitgespitst in handhaaf- en veranderadvies en zullen voor zowel de verschillende gemeenten als voor het SERC worden weergegeven. De aanbevelingen sluiten aan bij de doelstelling van het onderzoek om het SERC inzicht te geven in de mogelijkheden tot verbetering van het gemeentelijk sportbeleid.

7.1 Aanbevelingen gemeenten

Veranderadvies: Uit de onderzoeksresultaten bleek uit het voorbeeld van de gemeente Ede dat de financiering en exploitatie van de binnensportaccommodaties zich verschuift in een ingewikkelde constructie. Het programma Onderwijs sticht de sportaccommodaties en draagt de kapitaallasten, het programma Sport zorgt voor de planning en spreiding, Vastgoed is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud en besteedt dat weer uit aan Sport Service Ede. Positief is de verdeling van verantwoordelijkheden en het feit dat de bijbehorende taken voor elke afdeling helder zijn. Anderzijds is het moeilijk te achterhalen welke kosten nu precies op sport worden geboekt en welke kosten op andere begrotingen. Het is daarnaast opmerkelijk dat de vrijval van kapitaallasten op sportaccommodaties niet terugvallen in de reserve sport maar naar de Algemene Dienst. Mede daarom heeft de gemeente ervoor gekozen om per 2016 alles rondom het programma sport te organiseren. Het advies aan de gemeente is om de verschillende begrotingen los te koppelen, in financiële zin, en alle inkomsten en uitgaven met betrekking tot sport inzichtelijk te maken binnen één programma. Het wordt dan ook makkelijker om voor sport een bezuinigingstaakstelling te formuleren en zodoende te kijken wat het aandeel van (de sluiting van) sportaccommodaties in dit bezuinigingstraject moet zijn. Dit is een lange termijn advies, enerzijds vanwege de gecompliceerde manier van implementeren en ten tweede omdat op de lange termijn het SERC in een adviserende functie een rol zou kunnen spelen.

Het sluiten van sportaccommodaties

Wat?	Wie?	Hoe?	Wanneer?
Loskoppelen en bijeenbrengen sport in financiële zin	- o Gemeente voor implementatie - o SERC in adviserende rol	Overleg verschillende programma's zoals vastgoed, onderwijs en sport	01-01-2017

Tabel 7: Aanbeveling gemeente 1

Veranderadvies: Vanuit het economisch motief blijkt uit het onderzoek duidelijk de ernst van de onderbezetting van verschillende sportaccommodaties. De onderbezetting is zorgelijk. Gemeentes hebben op het gebied van sportaccommodatie vaak veel te veel gedaan. In die zin is er sprake van eenrichtingsverkeer, omdat de burger bij stichting weinig in de pap te brokkelen heeft. Het advies is om als gemeente meer regie in de handen van de burger te leggen, de zelfredzaamheid van de burger te vergroten. Met minder sturing vanuit de gemeente en meer te werken met vraag vanuit de burger kunnen eveneens de doelen vanuit de gemeente rondom sport worden behaald. Door overbodige sportaccommodaties ook niet te hoeven stichten worden kosten bespaard. Deze kostenbesparing zou gedeeltelijk kunnen worden besteed in subsidies aan bijvoorbeeld buurtsportevenementen, iets wat vanuit de burger zelf wordt georganiseerd. Dit sluit dan op zijn beurt weer beter aan bij de behoeften van de burger en dat versterkt de wisselwerking tussen vraag en aanbod tussen de gemeente en de burger op sportgebied.

Daartegenover staat dat een sportaccommodatie vanuit het economisch- en gezondheid motief kan dienen als preventieve maatregel om de kosten van andere taakvelden te beperken. In dat opzicht is een sportaccommodatie ook een financieel goede investering, omdat het ergens anders in de gemeente weer wordt terugverdiend. Er valt dus ook genoeg te zeggen om een sportaccommodatie niet te sluiten. Het advies aan gemeenten is om in discussie te gaan met de burgers over sport en specifiek gezien over het wel of niet sluiten van een sportaccommodatie. In dat kader zouden er themabijeenkomsten kunnen worden georganiseerd om verschillende onderwerpen te bespreken.

Wat?	Wie?	Hoe?	Wanneer?
Versterken samenwerking gemeente en burger	Gemeente	Themabijeenkomsten om discussie te voeren over het thema sportaccommodaties	Per direct

Tabel 8: Aanbeveling gemeente 2

7.2 Aanbevelingen SERC

Het doel van het onderzoek is het Sport Economics Research Centre (SERC) inzicht geven in de mogelijkheden tot verbetering van het gemeentelijk sportbeleid. Daar is met bovenstaande aanbevelingen en suggesties voor vervolgonderzoek een start mee gemaakt. Dit zal hieronder worden geconcretiseerd met aanbevelingen op het gebied van onderwijs, onderzoek en dienstverlening.

Handhaafadvies (onderzoek): Aanvullend op paragraaf 6.4 is het advies aan het SERC om onderzoek te blijven doen rondom sport(accommodaties) en bezuinigingen. Het SERC kan, in combinatie met het (vervolg)onderzoek van medestudent Kristy Meurs, invulling geven aan het verder in kaart brengen van de sluiting van sportaccommodaties.

Het sluiten van sportaccommodaties

Wat?	Wie?	Hoe?	Wanneer?
Vervolgonderzoek	SERC	- Welke motieven met betrekking tot sportbeleid zijn van invloed op gemeentelijke bezuinigingstrategieën in krimpgebieden? - Welke factoren zijn van invloed op de keuze voor een bezuinigingsstrategie in de sport?	01-09-2015

Tabel 9: Aanbeveling SERC 1

Handhaafadvies (onderwijs): Met het handhaafadvies op het gebied van onderzoek als voorwaarde, zijn er op de lange termijn nog twee adviezen voor het SERC op het gebied van onderwijs en dienstverlening. Op het gebied van onderwijs liggen er kansen in de minor Sport & Economie. Jaarlijks wordt de minor mede door het SERC geüpgraded. Het zou goed zijn om de input uit dit onderzoek en het onderzoek van medestudent Kristy Meurs in de minor te verwerken. De bezuinigingsproblematiek in de sport is een actueel onderwerp waar naast gemeenten ook vele verenigingen mee te maken hebben. De consequenties van bezuinigingen voor sportaccommodaties, met eventuele sluiting als gevolg en het hoe er mee om te gaan is voor SGM-studenten natuurlijk erg leerzaam. Door bijvoorbeeld één les van de OWE Breedtesport te besteden de sluiting van sportaccommodaties zou dit kunnen worden bewerkstelligd.

Wat?	Wie?	Hoe?	Wanneer?
Aanpassen minor Sport & Economie	- SERC - HAN	In de OWE Breedtesport één les besteden aan de sluiting van sportaccommodaties	01-09-2018

Tabel 10: Aanbeveling SERC 2

Veranderadvies (dienstverlening): Op het gebied van dienstverlening zou het SERC met de input van het onderzoek en vervolgonderzoek het nodige kunnen aanscherpen. Gemeenten, verenigingen, particuliere eigenaren van sportaccommodaties etc. zouden op langere termijn veel beter kunnen worden geadviseerd op basis van het onderzoek. Daarom is het doen van vervolgonderzoek zo belangrijk, om het onderwerp nog beter in kaart te kunnen brengen. Dit is echter een advies dat geldt voor de lange termijn en heeft dan ook niet de hoogste prioriteit op dit moment.

Literatuurlijst

- Ahmed, S. (1986). *Temporary and permanent government spending in an open economy: Some evidence for the United Kingdom*. Journal of Monetary economics, 17(2), 197-224.
- Allers, M.A., B. Steiner, C. Hoebein & J.B. Geertsema (2013). *Gemeenten in perspectief*. Groningen / Almere: COELO / brunosteiner advies.
- Andersen Consulting. (1999). *Vision 2010: Forging tomorrow's public-private partnerships*, The Economist Intelligence unit Ltd., New York.
- Birkland, T.A. (2011). *An introduction to the policy process (3e druk)*. Armonk NY/London: M.E. Sharpe. ISBN 9780765625328.
- Blackshaw, T., & Long, J. (2005). *What's the big idea? A critical exploration of the concept of social capital and its incorporation into leisure policy discourse*. Leisure Studies., 24(3), 239-258.
- Boonstra, N., & Hermens, N. (2011). *De maatschappelijke waarde van sport*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut
- Bottenburg, M. van & Schuyt, K. (1996). *De maatschappelijke betekenis van sport*. Arnhem: NOC*NSF
- Breedveld, K. & Poel, H. van der. (2015). *Rapportage Sport 2014*
- Breedveld, K., Romijn, D. & Cevaal, A. (2009). *Scoren op het Cruyff Court, winnen in de wijk. Een studie naar het gebruik en de effecten van moderne trapveldjes*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut
- Breedveld, K., Van der Poel, H., & Elling, A. (2012). *10 jaar sportonderzoek en –beleid*. Nieuwegein: Mulier Instituut
- Breedveld, K., Van der Poel, H., Jong, M., & Elling, A. (2011). *Beleidsdoorlichting Sport*. 's-Hertogenbosch: Mulier Instituut
- CBS (2015). *Sportaccommodaties; inrichting en gebruik naar type accommodatie*. Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek
- Cevaal, A., Romijn, D. & Breedveld, K. (2010). *Sport terug in de wijk. Een studie naar de potentie van sporten in de openbare ruimte*, Nieuwegein/ 's-Hertogenbosch: Arko Sports Media/ W.J.H. Mulier Instituut
- DCMS/Strategy Unit (2002) *Game Plan: A strategy for delivering government's sport and physical activity objectives*
- De Knop, P., & De Bosscher, V. (2010). *De organisatie van sport in Vlaanderen*. Brussel: vubpress
- De Knop, P., & Piéron, M. (2000). *Samenleving & sport: Beheer en organisatie van de sport in België*. Brussel: Koning Boudewijnstichting
- Dejonghe, T. (2012). *Sport en economie: samen in de spits*. Nieuwegein: Arko Sports Media
- Downward, P., Dawson, A., & Dejonghe, T. (2009). *Sports economics: Theory, evidence and policy*. Routledge.

Het sluiten van sportaccommodaties

- Gemeente Delfzijl. (2012). *Doorrekening en toetsing scenario's buitensport*. Houten: Grontmij Nederland B.V.
- Gemeente Delfzijl. (2013). *Actieplan Dorpen – Wijken*. Delfzijl: Gemeente Delfzijl
- Gemeente Delfzijl. (z.d.). *Herstructurering sportvoorzieningen*. Delfzijl: Gemeente Delfzijl
- Gemeente Ede. (2014). *Integraal huisvestingsplan binnensportaccommodaties 2015 – 2018*. Ede: Afdeling Maatschappelijke ontwikkeling
Gemeente Ede. (z.d.) *Beschikbaar budget sportaccommodaties*. Geraadpleegd op 13 mei 2015, van <https://www.ede.nl/gemeente/mede-maken/sportaccommodaties/beschikbaar-budget/>
- Gemeente Montferland. (2014). *Opdrachtdocument uitvoering besluiten Kerntakendiscussie 2014*. Didam: Gemeente Montferland
- Gemeente Montferland. (2015). *Programmabegroting 2015 en meerjarenraming 2015 – 2018*. Didam: Gemeente Montferland
- Goossens, R. & Kuipers, A. (2015). *Rapportage Sport 2014*
- Goossens, R., Kuipers, A. & van der Dool, R. (2015). *Rapportage sport 2014*.
- Gratton, C., & Jones, I & Robinson, T. (2011). *Onderzoeksmethoden voor Sportstudies*. (tweede druk). Oxon: Uitgeverij Routledge
- Gratton, C., & Jones, I. (2007). *Onderzoeksmethoden voor sportstudies*. (tweede druk). Oxon: Uitgeverij Routledge
- Hal, M., van (2011). *Lopende onderzoeken Sports Economics Research Centre*. Geraadpleegd op 12 februari 2015, van
- HAN Sporteconomie. (2014). *Sport Economics Research Centre(SERC)*. Geraadpleegd op 4 februari 2015, van <http://blog.han.nl/isbs/2011/06/01/lopende-onderzoeken-sportseconomics-research-centre/>
<http://www.sporteconomie.nl/diensten/serc/>
- Herweijer, M. & Hoogerwerf, A. (2008). *Overheidsbeleid*. (8^e druk). Alphen aan de Rijn: Kluwer uitgeverij.
- Hoekman, R. & D. de Jong (2011), 'Sport een stap te ver?' in A. Elling & F. Kemper (red.), *'Het kost veel tijd en je wordt er moe van'. Verklaringen voor sportdeelname en inzichten in de leefwereld van niet-sporters*, Arko Sports Media/W.J.H. Mulier Instituut, Nieuwegein/Den Bosch, p. 83-100
- Hoekman, R. & Poel, H. van der (2009). Sport: speelbal voor ruimtelijke ordening. *Rooilijn*, Jg. 42/nr. 7: 458-465
- Hoekman, R. (2013). *Recessiepeiling gemeenten 2013*. Mulier Instituut: Utrecht
- Hoekman, R. en P. van der Bol (2014). *Sport in collegeprogramma's 2014: van armoedebeleid tot zelfredzaamheid*. Utrecht: Mulier Instituut
- Hoekman, R., & Straatmeijer, J. (2013). *Sport en recessie 2013*. Mulier Instituut: 's-Hertogenbosch
- Hoekman, R., Collard, D & Cevaai, A. (2011). *Sportinfrastructuur in Nederland: Quickscan sportaccommodaties en sportorganisaties*. 's-Hertogenbosch: Mulier Instituut

Het sluiten van sportaccommodaties

- Hoekman, R., Hoenderkamp, K & Poel, H. van der. (2013). *Sportaccommodaties in beeld*. Nieuwegein: Mulier Instituut/Arko Sports Media
- Hoekman, R., Romijn, D., & Rutten, T. (2011). *Een veld voor de helft: over sociale tarieven en subsidies. Een tarieven- en subsidievergelijking vanuit verenigingsperspectief voor Brabant Stad*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- Hoye, R., Smith, A., Westerbeek, H., Stewart, B., & Nicholson, M. (2006). *Sport Management: principles and applications*. Amsterdam: Elsevier
- Jong, T. de. (2011). *Opleidingsstatuut: Domein Sport en Bewegingsstudies 2011-2012*. Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- Kalmthout, J. van, R. Hoekman, P. Hover en K. Breedveld, K. (2010). *Tussen veerkracht en vrees: de impact van de recessie op de georganiseerde sport*. 's-Hertogenbosch: Mulier Instituut
- Késenne, S. (2000). *Sport & Economie: Rapport op vraag van de Koning Boudewijnstichting voor haar toekomstverkennde reflectie "Samenleving & Sport"*. Antwerpen: UFSIA
- Kleijn, A. (1968). *Beleid en wetenschap*. Alphen aan den Rijn, p.7
- Li, M., Horace, S & Mahony, D. (2001) *Economics of sport*, Fitness Information Technology, Morgantown, p.7
- Mulier Instituut. (z.d.). *Financiële aspecten van sport*. Geraadpleegd op 10 februari 2015, van <http://www.mulierinstituut.nl/projecten/financiele-aspecten-van-sport.html>
- Mulier Instituut. (z.d.). *Sportbeleid en regelgeving*. Geraadpleegd op 16 maart 2015, van <http://www.mulierinstituut.nl/projecten/sportbeleid-en-regelgeving.html>
- Muyters, P. (2009). *Beleidsnota Sport*. Vlaanderen
- Okayasu, I., Kawahara, Y., & Nogawa, H. (2010). *The relationship between community sport clubs and social capital in japan: A comparative study between the comprehensive community sport clubs and the traditional community sport clubs*. *International Review for the Sociology of Sport*, 45(2), 163-186.
- Putnam, R. (2000). *Bowling alone. The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster Paperbacks
- Van der Poel, H. (2012). *De toekomstige behoefte aan sportaccommodaties*. Utrecht: Mulier Instituut
- Van der Van der Werff, H. van der, Bedaf, A. van, Hoenderkamp, K. en Breedveld, K. (2012). *Zwemmonitor 2012: een beeld van het aanbod van zwemwater in Nederland*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Veenhoven, R. (1996). *Happy Life Expectancy. A comprehensive indicator of quality of life in nations*. *Social Indicators Research* 39: 1-58
- Verschuren, P. & Doorewaard, H. (2005). *Het ontwerpen van een onderzoek*. Utrecht: Uitgeverij LEMMA BV.
- Werff, H. van der & Breedveld, K. (2013). *Zwemmen in Nederland; de zwemsport in al zijn facetten nader belicht*. Utrecht: Mulier Instituut

Bijlage 1 Authenticiteitsverklaring

Verklaring van origineel ingeleverd werkstuk/rapport/scriptie

Door ondertekening van deze verklaring, geef ik aan dat het door mij ingeleverd(e)
werkstuk/rapport/scriptie (verder te noemen "product")

Scriptie 'sluiting van sportaccommodaties'

Zelfstandig en zonder enige externe hulp door mij is vervaardigd.

In delen van het product, die letterlijk of bijna letterlijk zijn geciteerd uit externe bronnen (zoals internet, boeken, vakbladen etc.) is dit door mij via een verwijzing (bv. voetnoot) expliciet kenbaar gemaakt in het geciteerde tekstdeel (cursief gedrukt).

Verder verklaar ik dat het product (resp. delen daarvan) nooit eerder door mij is (zijn) aangeboden aan deze of een andere examencommissie.

Door het afleggen van deze verklaring geef ik expliciet aan dat ik mij bewust ben van de fraudesancities zoals vastgelegd in de Uitvoeringsregeling van het HAN-reglement examencommissies.

Plaats: Nijmegen

Datum: vrijdag 19 juni 2015

HBO-bacheloropleiding: Sport, Gezondheid & Management

Namen en studentnummer

Davey Raben (483409)

Handtekening

Bijlage 2 Overzicht codering interviews

Hieronder volgt een overzicht van de codering van de interviews. Per casus is weergegeven welke citaten uit de transcripten zijn gebruikt voor de resultaten. Onderstaande cijfers corresponderen met de citaten uit de transcripten, welke eveneens in de bijlage zijn weergegeven. De bronnen die zijn gebruikt met betrekking tot de financiële gegevens zijn terug te vinden aan de hand van de APA-verwijzing in de literatuurlijst.

Type accommodatie	Interviews Ede	
Overdekte sportaccommodatie	EDE-01	EDE-02
Intro	16	3
Motieven wel sluiten	3 – 10 – 11 – 17	2 – 5
Motieven niet sluiten	1 – 2 – 4 – 15 – 16	
Besparing	5 – 9 – 12 – 13 – 14 – 18	4
Bezuinigingsalternatieven	6 – 7 – 8 – 12 – 14	
Openlucht sportaccommodatie	DELF-01	DELF-02
Intro	2 – 3 – 4 – 11	5
Motieven wel sluiten	3 – 9	1 – 8 – 15 – 16 – 17
Motieven niet sluiten	1	3
Besparing	5 – 10	10 – 11
Bezuinigingsalternatieven	6 – 7 – 11	2 – 4 – 6 – 7 – 8 – 12 – 13
Zwembad	MONTF-01	
Intro	5 – 6 – 8 – 9	
Motieven wel sluiten	14 – 15 – 16 – 20 – 23 – 26	
Motieven niet sluiten	1 – 2 – 3 – 4 – 21 – 22 – 25 – 27	
Besparing	11 – 17 – 18 – 19	
Bezuinigingsalternatieven	6 – 10 – 12 – 13 – 24	

Tabel 11: Overzicht codering interviews

Bijlage 3 Topiclist interview

Variabelen	Dimensies	Indicator	Topics
Gemeentelijk sportbeleid	Motieven sportbeleid	– Gezondheid – Sociale cohesie – Economie – Welvaart – Politiek	1. Welke motieven spelen een rol in beleidsbeslissingen rondom sport in uw gemeente? 2. In hoeverre is daar een rol weggelegd voor de sportaccommodaties in uw gemeente?
	Sportbudget	– Gemeentelijke sportinkomsten- en uitgaven	1. Wat is het huidige sportbudget in uw gemeente? 2. Waar bestaat het sportbudget uit en wie is waar verantwoordelijk voor? 3. Kunt u met het huidige sportbudget aan de beleidsdoelstellingen van uw gemeente voldoen?
	Sportaccommodaties	– Financiering en exploitatie van sportaccommodaties – Binnen- en buitensportaccommodaties en zwembaden	1. Hoe en door welk programma / organisatie worden sportaccommodaties binnen uw gemeente gefinancierd en geëxploiteerd? 2. Zijn hierin duidelijke verschillen te zien bij binnen- en buitensportaccommodaties en/of zwembaden?
Bezuinigingen	Bezuinigingen sportbeleid	– Redenen voor bezuinigingen – Omvang bezuinigingen – Bezuinigingsterreinen – Bezuinigingsstrategie 'sluiting van sportaccommodaties' – Alternatieve bezuinigingsstrategieën	1. Waarom wordt er in uw gemeente bezuinigd? 2. Over het algemeen wordt sport de afgelopen jaren redelijk ontzien, is dat in uw gemeente ook het geval? 3. In hoeverre is de financiële situatie van uw gemeente verslechterd / verbeterd ten opzichte van de vorige collegeperiode? 4. Hoeveel moet er in totaal op sport worden bezuinigd? – Waar wordt voornamelijk op bezuinigd? – Waarom wordt er daar op bezuinigd? – Zijn de bezuinigingen preventief of curatief? 5. In hoeverre is de gemeente in staat om bestaande accommodaties op een financieel verantwoorde wijze in stand te houden? 6. Wat voor invloed hebben de bezuinigingen op de financiering van gemeentelijke sportaccommodaties? 7. Waarom is er voor gekozen om te kiezen voor de bezuinigingsstrategie 'het sluiten van sportaccommodaties'? – Is er bewust gekozen voor een bezuiniging op een type sportaccommodatie? – Waarom specifiek op deze sportaccommodatie en (nog) niet op andere sportaccommodaties?

Het sluiten van sportaccommodaties

Bezuinigingen	Effecten bezuinigingen	– Effect bij bezuinigingsstrategie 'sluiting van sportaccommodaties' – Effect bij bezuinigingsalternatieven	1. Waarom is ervoor gekozen om deze sportaccommodatie sluiten? 2. Is er bekend wat de sluiting van deze sportaccommodatie in totaal oplevert? 3. Voor welk programma is de keuze voor deze bezuinigingsstrategie daadwerkelijk een bezuiniging? 4. Hoe ziet het proces van sluiting van sportaccommodaties eruit op begrotingsniveau, kijkend naar de andere programma's? – Welke kosten blijven over en voor welke programma? – Op welke kosten wordt bespaard? – Geeft sluiting bijkomende kosten? 5. Wat wordt er met de gesloten sportaccommodatie gedaan? 6. Levert de sluiting van de sportaccommodatie uiteindelijk wel een bezuiniging op? 7. Wat waren de reacties op de (mogelijke) sluiting van sportaccommodaties? (intern / politiek / extern) 8. Zijn er bezuinigingsalternatieven overwogen? – Waarom zijn deze alternatieven gekozen? – Is er bewust gekozen voor een bezuiniging op een type sportaccommodatie? – Waarom specifiek op deze sportaccommodatie? – Wat leveren ze op?
---------------	------------------------	--	---

Bijlage 4 Transcripten

Transcript interview Dennis Zwartkruis, gemeente Ede (EDE-01)

Datum: dinsdag 14 april 2015

Aanvangstijd: 13.00 uur

Duur: 00.29.49 uur

Locatie: Gemeentehuis Ede
Bergstraat 4
6711 DD Ede, Gelderland

Interviewer: Davey Raben (D), onderzoeksstudent Sport Economics Research Centre (SERC)

Geïnterviewde: Dennis Zwartkruis (Z), beleidsmedewerker Samenleving & Beleid
Gemeente Ede

Categorie 1: Algemene vragen

D: Als eerste vraag had ik: "Wat is jou functie nu precies, wat je bij de gemeente doet?"

Z: Ja, ik ben beleidsadviseur op de afdeling Samenleving & Beleid. En wij maken eigenlijk al het beetje softe beleid wat er binnen een gemeente is zoals gezondheidszorg, sport, WMO, al dat soort dingen. Ik houd me vooral bezig met sport en de daarbij vooral de vraagkant van sportaccommodaties. Wat is nou nodig in bepaalde gebieden in Ede om mensen aan het sporten te krijgen? Dat kan vanuit de sport zijn of vanuit het bewegingsonderwijs.

D: Ja, want dat was ook eigenlijk mijn vervolgvraag. Wat zijn je verantwoordelijkheden met sport en dan specifiek op die sportaccommodaties gericht?

Z: Ja, dat is echt de planning van de accommodaties. Dus ik ga niet over het beheer en onderhoud, dat doet de afdeling vastgoed. Maar ik ga echt over de planning. Ik heb daar en daar een gymlokaal nodig.

D: Oké.

Z: En met die vraag ga ik naar het vastgoedbedrijf en het vastgoedbedrijf gaat er een aanbod op maken. Of ze bouwen iets of ze renoveren een accommodatie of onderhouden het dan.

D: Oké. En in dat Samenleving & Beleid ben jij de enige zegmaar die op sport gericht is?

Z: Ja, waarbij ik wel het huisvestingsplan voor de binnensport samen met een collega huisvesting en onderwijs heb gemaakt, omdat het eigenlijk altijd een verband heeft want je kijkt voornamelijk vanuit het bewegingsonderwijs. Dat plan hebben we samen opgesteld, dus ik meegelopen met het onderwijsplan en hij met het binnensportplan.

D: Ja, op die manier. Oké.

Categorie 2: Motieven sportbeleid

D: Welke motieven spelen eigenlijk een rol rondom beleidsbeslissingen in de sport?

Z: Qua accommodaties bedoel je dan?

D: Ja. Dat denk ik puur aan: kijk je dan naar bijvoorbeeld gezondheid, sociale cohesie?

Z: Ja, er zitten eigenlijk twee beslissingen. 1 is de wettelijke taak die we hebben op het bewegingsonderwijs, we moeten dat voorzien. Daar hebben we onze eigen verordening. We hebben bepaald binnen hoeveel meter dus een school van een gymlokaal af mag zitten, hoe groot een gymlokaal mag zijn, wat de tarieven zijn. Dat hebben we daar allemaal in bepaald. En de tweede is het sociale component. Dat we zeggen: "Ja een gymlokaal doet heel voor sport, uhm is nodig voor sportverenigingen en daar houden we vooral in de buitendorpen rekening mee. In de buitendorpen kun je zeggen dat het soms goedkoper is om leerlingenvervoer, dus leerlingen in een bus naar een ander dorp te brengen. (1)

Het sluiten van sportaccommodaties

D: Hoezo?

Z: Uhm, omdat een gymlokaal kost behoorlijk wat. Dat kost een miljoen om te stichten en zegmaar 60- tot 70.000 euro om te onderhouden jaarlijks. En eigenlijk kan je daarvoor sommige scholen of sommige lokalen, leerlingen beter vervoeren. Want dan ben je goedkoper uit. **(3)**

D: Oké, ja.

Z: Dus als je kijkt naar de kostenkant, zou je dat kunnen doen. Maar daarvan wordt anders gezegd, dan mis je de hele sportkant en de hele sociale kant, de cohesie in een wijk, de cohesie in een dorp eigenlijk. Nee, we zorgen er in ieder geval voor dat er één basisvoorziening is voor een dorp. Dat zijn eigenlijk de twee grootste uitgangspunten: dus het onderwijs, de behoefte daaraan, daarbij hebben we de wettelijke taak en zorgen dat er een goede voorziening dichtbij in de wijk is. **(1 + 2)**

D: Dus, met betrekking tot de motieven tot sportbeleid spelen de accommodaties wel een leidende rol? **(4)**

Z: Ja. Heel lang is sportbeleid alleen accommodatiebeleid geweest. Daarna is de er sinds de jaren, uhm, zegmaar sinds 2004 ongeveer allerlei uhm sportpromotieprogramma's en buurtsportcoaches, dat is nu wat er speelt. En daarmee doen we in Ede ook aan mee en samen proberen we dus ook te werken aan het bewustzijn van de inwoners, van vooral voor de jeugd, door ze veel te laten sporten en ze kennis te laten maken met veel sporten om ze zo te stimuleren. Daar zit vooral ook het gezondheidsaspect achter. Sport is ook wel heel belangrijk voor de gezondheid en als je dat ook nog bij sportverenigingen doet dan betekent dat ook veel voor de sociale ontwikkeling. **(1 + 2)**

D: Dus, enerzijds puur bij sportbeleid het stimuleringsgedeelte en anderzijds accommodaties? Toch?

Z: Ja, waarbij de accommodatiekant van oudsher de taak is en de stimuleringskant pas uhm zegmaar 10 jaar ongeveer is, maar wel steeds belangrijker wordt. Want dat was ook één van die leuke dingen op Papendal, dat uhm dat het Mulier Instituut ook heeft gezegd: ja mensen die niet sporten, die hebben een motivatieprobleem. En die motivatie zit hem erin dat ze niet willen sporten. Dat heeft niets met de accommodatie te maken.

D: Ja.

Z: Je kan er een zwembad naast bouwen, naast hun huis maar nog gaan ze niks doen. Dus ze zeggen ook van nog als je goed sportbeleid wilt doen en daarmee wil zorgen voor die gezondheid en voor de ontwikkeling van de jeugd en inwoners moet je én de accommodatiekant en de stimuleringskant aanpakken.

D: Ja, duidelijk.

Categorie 3: Sportbudget

D: Met betrekking tot het sportbudget, hoe groot is jullie sportbudget? Is dat 5,2 miljoen, heb ik dat goed gelezen?

Z: Uhm, ja. Het is een beetje de vraag of je de kapitaallasten meeneemt. Uhm, want die zitten vast en daar kan je niet zoveel mee. Uhm, 5,2 miljoen is wel ongeveer de we mede maken en konden inzetten om mee te spelen. Nou, dat vind ik een beetje raar maar daar ging wel de discussie over. Maar het totale budget is 7,5 miljoen euro, maar daar zit dus heel veel in kapitaallasten en daar kan je niks mee. **(18)**

D: Nee, oké.

Z: Dat zijn leningen die je toch moet afbetalen en of je nou een accommodatie in stand houdt of niet, die lening moet je toch afbetalen uiteindelijk.

D: Ja. En waaruit bestaat precies een sportbudget? Wie is waar verantwoordelijk voor zegmaar?

Z: Uhm. Het sportbudget bestaat uit, als je naar die 7,5 miljoen kijkt, voor ongeveer uhm voor 6 miljoen aan accommodaties. Dus het in stand houden van de accommodaties en de twee zwembaden die we hebben. Voor ongeveer een miljoen uit die sportstimulering. Daarbij zit ook in dat sportservicepunt hier zegmaar, dat die daarmee kan draaien. Dus dat is ook sportstimulering eigenlijk.

D: Hmm, oké. Want ik las namelijk een beetje in jullie Integraal Huisvesting Plan ook dat die begrotingen van sport, onderwijs en algemene middelen een beetje door elkaar lopen. Of zie ik dat verkeerd?

Z: Ja, nee dat klopt dat was ook precies het grote probleem. De binnensport, nu wordt het wel heel technisch hoor, de binnensportaccommodaties werden gefinancierd vanuit het onderwijs.

D: Ja.

Het sluiten van sportaccommodaties

Z: Dan werden ze zegmaar overgedragen naar de uhm, afdeling sport. Oké, jullie gaan het beheren. Maar de kapitaallasten, zegmaar de lening die werd afgesloten om een gymlokaal te bouwen die zat nog binnen de onderwijsbegroting. Alleen als dat geld, op een gegeven moment ben je natuurlijk klaar met lenen. Dus dan zou je dat geld wat je maandelijks of jaarlijks overhoudt in principe weer in de sport moeten stoppen. Maar dat gebeurde niet, dat ging terug naar de algemene middelen.

D: Jaja.

Z: Dus wij hadden eigenlijk dat als een gymlokaal na 40 jaar vervangen moest worden hadden we daar geen budget voor. Dat geld was naar de algemene middelen.

D: Jaja, oké.

Z: Ja, het is een heel technisch verhaal. Ik heb het vanochtend nog een keer aan moeten horen om het ook te begrijpen. Wat we nu hebben gezegd: alles gaat binnen het programma sport. Alle investeringen komen uit het programma sport, alle onderhoudskosten worden in het programma sport gedaan en ook alle uhm leningen die niet meer nodig zijn dat budget blijft binnen sport. Zodat we ook weer nieuwe accommodaties kunnen financieren.

D: Maar daar zijn jullie nu mee bezig zegmaar?

Z: Ja, dat is vanaf uhm 2016. Dan wordt dat ingevoerd.

D: Oké. Ja dat vond ik dus al een beetje verwarrend, dat dat allemaal door elkaar liep.

Z: Ja, dat heeft ook te maken met: als je binnensportaccommodaties bouwt, het geld komt vanuit het ministerie op basis van het aantal leerlingen wat je hebt. Dus eigenlijk hoort het bij het onderwijs. Alleen uhm het onderwijs is eigenlijk alleen voor het stichten maar niet voor het beheren van de accommodaties en dus daarom ging het over naar sport. Dat maakt het heel verwarrend van waar zit nu welke taak?

D: Oké. Die sportaccommodaties die vallen dus echt, als ze op gymlokalen betrekking hebben, onder dat onderwijs zegmaar op dit moment nog?

Z: Ja, op dit moment dus nog wel. Dat gaat naar de afdeling sport toe, maar wat wij doen is wij geven het vastgoedbedrijf de opdracht om het te gaan beheren en onderhouden.

D: Oké, ja. Met het huidige sportbudget dat er nu tot de beschikking is, kan je daarmee aan de beleidsdoelstellingen zegmaar van de gemeente of past dat zich ook een beetje aan elkaar aan?

Z: Ja, past zich ook een beetje aan elkaar aan. Ja, ambities zegmaar als je naar de sportnota kijkt staan er een aantal doelstellingen in die we niet gaan halen de komende jaren. Toen die sportnota is geschreven in 2011 volgens mij, toen waren er nog niet zo heel veel concrete bezuinigingsplannen. Die ze er inmiddels wel en ronde op ronde elke keer. Dan worden je ambities ook naar beneden bijgesteld. Dat moest wel, ja.

Categorie 4: Sportaccommodaties

D: Dus om het even wat duidelijker te maken. Hoe en wie financieren en exploiteren nou die sportaccommodaties?

Z: Even kijken. Dus de financiering voor nieuwbouw komt in eerste instantie vanuit het ministerie op basis van het aantal leerlingen dat de gemeente heeft. Dus in je gemeentefonds krijg je jaarlijks een bijdrage en dan moet je dat geld eigenlijk opzij zetten voor sportaccommodaties. Nu is dat ding gebouwd, nu gaat 'ie dus naar de afdeling vastgoed en de afdeling vastgoed gaat de beheer en exploitatie regelen. Doen ze niet zelf, maar die gaan eigenlijk allemaal naar sportservice Ede toe. Dus vastgoedbedrijf huurt sportservice Ede in om de accommodaties te beheren, dus ook het onderhoud te plegen en ook om ze in de lucht te houden en uhm aan te bieden aan scholen en verenigingen.

D: Oke, haha. Ik denk dan logischerwijs dat sportaccommodaties onder sport vallen maar die vallen dan onder vastgoed. Zo moet ik dat dan zien.

Z: Ja. Ze staan wel in de begroting sport maar de uitvoerende afdeling, zo moet je het eigenlijk zien, is het vastgoedbedrijf. Dus die beheren en exploiteren het en die besteden dat uit aan sportservice en sportservice krijgen daarvoor een subsidie.

D: Oh oké, op die manier.

Z: Ja, en sportservice krijgt zegmaar op basis van de onderhoudsplanningen van nou dit bedrag heb je dit jaar nodig om de gymaccommodaties op deze wijze te onderhouden.

D: Ja dat stond ook heel duidelijk in dat plan neergezet. Oké.

Het sluiten van sportaccommodaties

Categorie 5: Bezuinigingen sport

D: Waarom wordt er eigenlijk in het algemeen bezuinigd bij jullie in Ede? Is dat echt puur vanuit de recessiekant gezien of iets dergelijks?

Z: Ja, eigenlijk twee kanten. 1 is gemeentefonds. We krijgen vanuit het Rijk per inwoner een bijdrage. Nou, dat is voor alle gemeentes naar beneden bijgesteld zodat het Rijk zegmaar de begroting op orde hebben. Daarnaast hebben we de drie grote taken bij gekregen. Taak van jeugdzorg, WMO en uhm participatiewet. Dat is zegmaar Werk & Inkomen. Dat voerde het Rijk uit of de provincie. Dat is allemaal naar de gemeente toegekomen maar met 75% van het budget. Dus 25% is zegmaar als een soort bezuiniging achtergehouden. Dat betekent dus dat je je begroting in principe, dat je niet uit kan komen. Het ministerie denkt dan van ja, we kunnen dat via de gemeenten veel beter lokaal regelen en dat is veel goedkoper. Dat valt tegen, dus daarom moet je wel bezuinigen. **(16)**

D: Oké.

Z: Dus dat zijn de twee dingen: het gemeentefonds en de drie grote decentralisaties. **(5)**

D: Over het algemeen is het bekend dat sport redelijk wordt ontzien, is dat ook zo in jullie gemeente zegmaar?

Z: Uhm, ja wel qua als je kijkt naar wat wordt er op andere programma's bezuinigd. Ja.

D: Dat is dus bij jullie ook het geval.

Z: Ja, heeft vooral ook te maken met dat heel veel vastligt in accommodaties: kapitaallasten. En als je eenmaal hebt gekozen om een lening af te sluiten voor 40 jaar om een gymlokaal te bouwen kan je er niet veel anders mee. Dus het is veel minder dan cultuur, met subsidies aan organisaties, daar kan je veel meer in snijden zegmaar dan in die kapitaallasten. Die liggen gewoon vast, daar kan je niet veel mee. **(5)**

D: Werken jullie in van die collegeperiodes van 2010-2014 en 2014-2018?

Z: Ja.

D: Is de situatie nou verslechterd of verbeterd ten opzichte van de vorige collegeperiode? Heb je daar een beetje inzicht in?

Z: Ja, uhm de financiën zijn verslechterd. De tekorten zijn groter. In de vorige collegeperiode toen ze begonnen waren er eigenlijk van bezuinigingen weinig sprake, dat ging nog allemaal goed. En dit college heeft echt wel op de bezuinigingen moeten zitten. Ja, we krijgen gewoon minder binnen dus we moeten er iets aan doen. **(17)**

D: En als je specifiek kijkt naar sport, hoeveel moet er dan worden bezuinigd? In totaal?

Z: Uhm, we hebben nu een aantal rondes gehad. De laatste ronde gaat over vier-en-een-halve ton. Uhm, maar daarvoor als ik het bij elkaar optel dan denk ik dat we ongeveer op ja 10% van het budget komen. Dus ongeveer van die 7,5 miljoen die er ooit was ongeveer in totaal 750.000 euro bezuinigd.

D: En er gaat nog één schifting zegmaar, nog één ronde?

Z: Ja, daar zit onder andere dat huisvestingsplan van de binnensport in.

D: Ja, dat was dan ook eigenlijk mijn volgende vraag. Waarop wordt precies bezuinigd in die vier-en-een-halve ton?

Z: Uhm, er zijn een aantal dingen bezuinigd. Uhm, een heel grote component was het schoolzwemmen, wat afgeschaft is. **(6)**

D: Ja.

Z: Dat had eigenlijk ook als reden omdat het schoolzwemmen vooral werd gezien in de jaren zeventig en tachtig om iedereen een diploma te laten krijgen. Maar hier bleek dat heel veel kinderen, echt 80% van de kinderen, al een diploma hadden als ze op schoolzwemmen zitten. Dus daarvan werd gezegd, dat is eigenlijk niet meer nodig. Dus daar stoppen we mee. Dat was bijna twee ton aan subsidies dat jaarlijks uitgegeven werd. Daarnaast hebben wij uhm flink bezuinigd op het uhm, of tenminste, we hebben met buitensportverenigingen afgesproken dat zij meer taken gingen doen. Daardoor uhm waren wij minder kwijt aan buitensportaccommodaties of zijn we minder kwijt aan buitensportaccommodaties. En daarnaast zijn de verenigingen gaan betalen voor de accommodaties. **(6 + 7 + 8)**

D: Oké.

Z: Eerst was het zo, in Nederland is het heel normaal dat een vereniging huur betaald voor het gebruik van de velden. Hier was dat niet. Dat was ooit in 1990 afgesproken en dat was nu 25 jaar later nog steeds zo. Daarvan heeft het toenmalig college gezegd, eentje uit de eerdere ronde, dat is niet meer haalbaar. Dus we gaan jullie wel geld vragen zegmaar. **(7)**

Het sluiten van sportaccommodaties

D: Dus puur op dat beheer en onderhoud. Is dat dan privatisering als het ware of hoe moet ik dat zien?

Z: Nouja, privatisering draag je ook echt de eigendommen over.

D: En dat was niet het geval?

Z: Nee, dat is niet het geval. Wél de taken. Kijk wij deden eigenlijk alles op de velden. Daarvan hebben we een soort taakverdeling gemaakt van nou oké, wat is nou specialistisch onderhoud waarbij je grote machines nodig hebt? Neem het grasmaaien bijvoorbeeld, dan heb je van die grote machines nodig. Daarbij hebben we gezegd: nou dat kunnen jullie als verenigingen niet dus dat soort taken, grote cultuurtechnische dingen, groot onderhoud, dat blijven wij doen. Maar, jullie gaan al het kleine onderhoud doen op de velden. Dus dat betekent dat wij bijvoorbeeld één keer per jaar zetten wij de lijnen uit, de rest van het jaar gaan jullie wel de lijnen kalken, maximaal bijhouden. Dat was hier daarvoor niet, daarvoor deden wij dat. Daardoor hebben we ook behoorlijk bezuinigd op het onderhoudsbudget en toen hebben we gezegd nou oké, uhm nu gaan we jullie ook belasten voor het gebruik van de velden. Maar, omdat jullie zoveel zelf hebben gedaan of gaan doen, hoeft dat bedrag ook minder hoog te worden.

D: Oké.

Z: Dus we hadden toen zegmaar een ton bezuiniging ingeboekt en daarvan hebben krijgen de verenigingen ook zegmaar 70.000 in rekening maar die 30.000 euro hebben ze door zelfwerkzaamheid er zelf uit kunnen halen.

D: Ja. En zijn die bezuinigingen vooral preventief of ook curatief? In de zin van, wil je de 'problemen' voor zijn of waren er al 'problemen' zegmaar op dit moment op begrotingsgebied?

Z: Uhm, nee ze zijn vooral preventief. Ja. Omdat we het aan zagen komen dat in de loop van de jaren het steeds moeilijker werd. Het was niet zo dat de gemeente Ede een acuut geldtekort had. (9)

D: Nee, oké.

Z: Dus het was echt preventief op wat we wisten wat er uit het Rijk zou komen, welke kortingen uit het Rijk zouden komen en daarop voorgesorteerd van oké. Dat is af en toe ook wel heel moeilijk hoor, wat we hadden nu bijvoorbeeld een hele bezuinigingsronde. Die moet in 2019 helemaal geëffectueerd zijn. Maar afgelopen jaar hadden we wel 10 miljoen euro over op onze begroting.

D: En wat gebeurt daar dan mee?

Z: Die gaan naar de algemene middelen toe, om een soort buffer op te bouwen. Maar dat is heel moeilijk uit te leggen. Aan de ene kant bezuinig je dus heel hard en aan de andere kant, maar dat doe je vooral omdat je ziet dat je in 2019 echt met een tekort zit. (9)

D: Ja, oké.

Categorie 6: Bezuinigingen sportaccommodaties

D: Uhm, nou even wat dieper ingaan, directer ingaan op de bezuinigingen van sportaccommodaties. In hoeverre is de gemeente Ede in staat om de accommodaties die er nu zijn op een financieel verantwoorde wijze in stand te houden?

Z: Uhm, ja als we die bezuinigingen doorvoeren, die sluiting van accommodaties, dan kunnen we die wel financieel goed in stand houden ja. (10)

D: Ja?

Z: Ja. Er is voldoende budget om voldoende onderhoud te plegen. Het is niet zo dat wij uhm zegmaar, we hebben helemaal geen onderhoud meer en als er iets kapot gaat in de accommodaties kunnen we het niet betalen. Nee, zover is het niet.

D: Jullie hebben enerzijds gekozen voor de bezuinigingsstrategie om sportaccommodaties daadwerkelijk te gaan sluiten.

Z: Ja.

D: Is er ook bewust gekozen voor een bezuiniging op een type sportaccommodatie? De Groenendaal is dan een sporthal, is daar ook bewust voor gekozen zegmaar?

Z: Ja, er is wel heel bewust gekeken naar de kleinste accommodaties om te sluiten, dus naar de binnensport kijken we dan. Uhm, want we zien dat de grotere accommodaties veel beter te exploiteren zijn, kan je veel meer verenigingen in kwijt. Grote sporthallen kan je bijna alle zaalsporten in kwijt. En in zulke dingen als de Groenendaal kan je eigenlijk alleen maar volleybal en badminton kwijt. Dus we hebben echt wel goed gekeken naar de functionaliteit van zo'n accommodatie. (11)

Het sluiten van sportaccommodaties

D: Oké.

Z: Maar ook naar welke bezetting zat er al in. (11)

D: Oké, want dat was dan ook mijn volgende vraag. Waarom dan specifiek op de Groenendaal zegmaar als je dan weer een onderscheid maakt in kleinere sporthallen.

Z: Omdat uhm op loopafstand van de Groenendaal de grote sporthal ligt, die overdag niet bezet is. Dus we zeggen van nou, voor bewegingsonderwijs kunnen we die heel makkelijk, op relatief makkelijke manier verplaatsen. Dat is maar 300 meter lopen, dat valt ruim binnen alle normen van 1000 meter. Het avondgebruik in de Groenendaal was beperkt. Het avondgebruik die er in zat kunnen we ook roosteren in de overblijvende accommodaties in de wijk. Daar was ruimte zat. Dus de Groenendaal, kijk we hadden ook voor de Essenburg kunnen gaan, die ligt helemaal in het noorden, maar als je daarvan de scholen moet laten lopen dan kom je bijna boven de 1000 meter norm uit. We hebben ook wel gekeken naar het onderwijs. Wat is dichtstbijzijnde accommodatie? Wanneer is de impact het laagst? (11)

D: Dat geldt dus ook voor die overige twee die op de nominatie staan? Precies dezelfde redenen gelden daarvoor?

Z: Ja. Het enige vervelende is dat van de drie accommodaties er twee in één wijk staan. Maar dat komt omdat daar een grote sporthal in de buurt staat, dus daar kan heel veel bewegingsonderwijs uhm naartoe. Dus dat is voor die mensen, komt dat wel vervelend uit: "Ze gaan twee accommodaties sluiten". Ja, dat klopt.

D: Levert dat in die zin ook weerstand op?

Z: Uhm, nou ze vinden het niet leuk. Mensen vinden het niet leuk en scholen vinden het niet leuk. Maar ze hebben er wel begrip voor. Maar kijk, als je nu een gymlokaal naast je deur hebt waar je 0 meter voor hoeft te lopen en dat wordt 300 meter is toch 300 meter extra. Hoe relatief gezien ook dichtbij dat is.

D: Ja.

Z: En dat voor sommige andere scholen die bijna 1000 meter moeten lopen. Alleen het is niet leuk als zoiets gebeurt. Dus dat is een beetje het verhaal. Maar dat hebben we wel vorige week eigenlijk besloten. We hebben wel gezegd dat zeker de Groenendaal aankomend schooljaar in de lucht blijft. Omdat we de bezuinigingen pas later hoeven te realiseren tot 2019 en wij de scholen wel de kans willen geven om ook hun interne rooster, welke vakdocent, goed erop af te stemmen. En uhm, de raad neemt pas uhm eind juni besluit over het definitief sluiten van accommodaties.

D: Dus, dat wordt pas 2016?

Z: Ja, en dan zou je dus in juni en juli nog hele gymrooster op de kop moeten gooien. Nou daarvan hebben we gezegd, we hebben dat geld in principe nog niet nodig. We laten hem één jaar langer, dus 2016-2017, wordt die dan gesloten.

D: Ik had in plannen gelezen, de eerste stond er bij 2014 een kruisje bij en toen 2015. Hoezo wordt dat dan steeds opgeschoven?

Z: Uhm, twee dingen. IHP Binnensport zijn we mee begonnen in 2010. Het was eigenlijk het plan om dat van 2012 tot en met 2015 te laten lopen, maar de besluitvorming werd maar uitgesteld. Toen kwam het vastgoedbedrijf er tussendoor. Het stuk kon niet eerder in de besluitvorming komen. Maar we zagen dus al ruim van tevoren aan dat de Groenendaal niet meer nodig is. Het werd elke keer weer opgeschoven, toen kwam de hele (...), het participatietraject kwam tussendoor dus werd het nog een keer een jaar later eigenlijk. Maar eigenlijk had het in 2006 of 2007 al gedaan kunnen worden. Toen was er al ruimte genoeg om ze naar de sporthal te krijgen.

Categorie 7: Sluiten van sportaccommodaties

D: Wat gaat die sluiting van de Groenendaal opleveren? Specifiek alleen de Groenendaal. Heb je daar inzicht in?

Z: Ja. Uhm, aan twee kanten levert die op. De Groenendaal zelf sluiten. Als je naar alle kosten kijkt die er bij liggen zou dat ongeveer 30.000 euro opleveren.

D: Hmm, wat komen er ook kosten bij dan, als je hem sluit of hoe moet ik dat zien?

Z: Uhm, die 30.000 haal je als je een herbestemming hebt, als je er bijvoorbeeld een huurder voor hebt. Wat anders heb je wel nog je lasten eraan, want je gaat zo'n pand als die er nog staat; of je moet hem slopen maar dan moet je alle boekwaarden in één keer aflossen, want dan bestaat het pand niet meer. Dat kost een hoop geld, want er zit best nog wel een hoge boekwaarde tegen. Uhm, dus je moet hem eigenlijk onderverhuren. Daar krijg je ook weer huurinkomsten, daarmee kan je het onderhoud wel blijven doen en dan zou het ongeveer 30.000 euro opleveren. Dat is echt maximaal wat je eruit krijgt. Daarnaast krijg je Sport Service Ede. Voor sporthal de Peppel jaarlijks ongeveer 30.000 euro omdat er geen bewegingsonderwijs in zit, anders komen ze met hun exploitatie op de sporthal niet uit. (12)

Het sluiten van sportaccommodaties

D: Ja.

Z: Die is dan niet meer nodig, want in principe krijgen ze dan het onderwijs er voor terug. Er komt weer onderwijs in, dus die 30.000 euro hebben ze niet nodig.

D: Dat gaat er helemaal uit dan?

Z: Ja, dat zou er helemaal uit kunnen. Licht een beetje aan hoeveel uren ze krijgen, 30.000 is de max. Dat ligt ook een beetje aan hoeveel uren er naartoe gaan. Bij elkaar zou je maximaal 60.000 euro kunnen bezuinigen op de Groenendaal.

D: Oké. Maar die bezuinigingen, zijn die nou puur alleen gericht op sport zegmaar? Want ik zie het voor me, als je een sportaccommodatie sluit en hij wordt niet gesloopt dan blijven die kosten hangen.

Z: Juist. Dat is wel mooi. Als die niet meer gebruikt wordt, uhm en er is geen vraag meer vanuit onze afdeling, dan verdwijnt die in principe uit de begroting sport. Dan gaat hij vanuit programma 5 sport over naar programma vastgoed. Dan krijgt vastgoed hem in z'n maag. Dus voor het programma sport is het een bezuiniging, maar vastgoed niet. **(13)**

D: Dus voor de algehele gemeente dus helemaal niet?

Z: Nee! Dus pas als je hem weer overnieuw in kan zetten dan levert het de gemeente een besparing op. **(13)**

D: Ja. Dus het dus gewoon een bezuiniging op korte termijn voor sport maar voor de hele gemeente is het nog maar afwachten?

Z: Kijk. Behalve die 30.000 euro die naar Sport Service toegaat dan. Die 30.000 euro aan Sport Service die gaat wel direct van de uhm, die kunnen we wel direct inleveren. **(13)**

Z: Jaja, oké. Nou dan begin ik het al beter te begrijpen.

Z: Ja, dat kan ik me voorstellen. Maar goed, het zijn bedragen in de marges. Het zijn geen super hoge bedragen die we kunnen (...). De grootste klap op het huisvestingsplan binnensport zit 'm door het niet bouwen van een gymlokaal op het ENKA-terrein, het terrein bij het spoor zegmaar. Die staat wel in onze begroting, want die was al lang gepland. Die staat geloof ik voor 70.000 euro in de begroting, jaarlijkse lasten. Dat ding hebben we niet nodig. Er staat geen school op het ENKA-terrein, dus we hebben geen gymlokaal nodig. Dus die kunnen we inleveren, dat is de grote klap zegmaar. Dus als we alles sluiten en alles doen uhm levert dat ons ongeveer 150.000 euro op, waarvan ongeveer 70.000 euro door het ENKA, door het niet stichten van en niet bouwen van het ENKA gymlokaal en ongeveer 80.000 euro levert het op omdat wij drie andere accommodaties kunnen sluiten en sporthal de Peppel beter kunnen inzetten. **(14)**

D: Oké. Is het trouwens bij die andere twee al zeker dat dat er doorheen gaat komen?

Z: Uhm, Schoolstraat Bennekom zou geen probleem zijn omdat de laatste school die daar gebruik van maakt weggaat, die wordt gefuseerd met een andere. Heidestein, die andere in Veldhuizen die gesloten gaat worden, dat is nog een beetje onzeker omdat we nog met één school zitten waarvan onzeker is of die blijft bestaan. Als deze blijft bestaan en hij blijft daar, maar er zijn ook al geluiden dat als hij blijft bestaan dat die naar een andere locatie toegaat, maar zolang die school er is kunnen we er niks met het lokaal. We kunnen ze niet ergens anders kwijt. **(15)**

D: Ja, oké. Ohja, wat ik me ook nog afvroeg bij die kosten; als die bij sport eraf gaat en bij vastgoed erop komt, welke kosten blijven dan nog over precies?

Z: Uhm, het gebouw moet je wel blijven verwarmen want anders wordt het helemaal vochtig dus je het nog gas, water en licht wat doorloopt. Je rioolheffing en dat soort dingen lopen door. Je OZB, die moeten we als afdeling van de gemeente moeten we belasting betalen. We moeten daar ook voor betalen.

D: Ohja, dat had ik ook nog gelezen. Dat vroeg ik me ook nog af waar dat nou heen ging.

Z: Ja, die staat erop dus die last die vallen dan weg. En daarnaast wil je het pand nog wel gedeeltelijk onderhouden want je wilt niet hebben dat het een afbraakpand wordt.

D: Nee, precies.

Z: Dus daar moet je nog wel iets aan onderhoud aan doen. Je onderhoudsbudget loopt dan ook door zegmaar. Dus als je hem niet kan sluiten blijven die lasten doorlopen maar die komen dan dus voor rekening van de afdeling vastgoed.

D: Oké. Maar bespaart, worden er dan ook wel kosten bespaard voor vastgoed zegmaar dan?

Z: Uhm, nou je gas, water en licht zal lager zijn. Bijvoorbeeld die douches, er zal niet meer gedoucht worden. Dus dat ligt wel lager. Dus niet op 0, maar het ligt wel lager.

Het sluiten van sportaccommodaties

D: Weten ze al wat ze er mee willen doen? Is er al een potentiële huurder?

Z: Ja. Er zijn een aantal, in dat hele participatietraject, zijn er eigenlijk een aantal potentiële gebruikers waar we een turnstichting van 5 turnverenigingen die al een eigen halletje, tenminste die is wel van de gemeente, maar wordt volledig gehuurd en is volledig ingericht voor turnen. Dus met vaste opstelling enzo. Die hebben wel al, omdat dat heel dicht bij elkaar ligt hebben die wel interesse om ook de Groenendaal over te nemen om daar een vaste turnrichting van te maken want ze komen ruimte tekort.

D: Oké.

Z: Voor andere accommodaties, die in Bennekom staat die ligt in het centrum. Daar is vanuit onze parkeerdienst wel belangstelling voor om daar parkeren van te maken. Ook de sportzaak die in de buurt zit die wil hem wel graag bij dat betrekken zegmaar. Die wil daar gewoon nieuw bouwen. Daarnaast is er een fitness uhm, hoe heet dat tegenwoordig, fitness school, voor crossfit en dat soort dingen die willen graag een eigen lokaal, eigen ruimte hebben. Die zou dan ook een gymlokaal kunnen overnemen.

D: Ja, waar ik dan nog wel benieuwd naar ben is: welke overwegingen maakt de gemeente zegmaar als je verschillende partijen hebt?

Z: Het eerste is: wat kunnen ze betalen? Dat is belangrijk. Er staat een boekwaarde, die boekwaarde moet eigenlijk afgelost worden. Dat zou voor gymverenigingen veel moeilijker zijn dan voor commerciële bedrijven. Die neemt dat mee in z'n hele businesscase. Het tweede is maatschappelijk, de bestemming die erop zit. De Groenendaal ligt bijvoorbeeld tussen twee scholen in, daar kan je niet alles zomaar doen. Daar kan je niet zomaar een winkelgebied van maken. Dus dat is nog een afweging. Uhm, en daarnaast is het vooral de financiële afweging. Kijk, vastgoed gaat dat doen. Dus die hebben geen beleidsvraag of daar houden ze zich niet mee bezig. Die kijken puur naar: Wat levert het op? Wat levert het meeste op? En mag het planologisch mag het? Of moet je daar nog een aanpassing in doen?

D: Oké. Uhm, dan had ik eigenlijk nog alleen de vraag: Wat waren de reacties eigenlijk toen jullie besloten die sportaccommodaties te gaan sluiten? Gewoon intern of extern. Zijn daar reacties op geweest? Positief of negatief?

Z: Ja. Zowel intern als extern. Intern heeft dus het vastgoedbedrijf al aangegeven van "ja jongens, wat moeten wij ermee?". En wel aangevraagd of wij mee willen denken over de herbestemming. Wat kan je er nou mee doen? Uhm, extern waren de scholen wat ik al zei. Ze vinden het niet leuk, ze begrijpen het wel. Ze begrijpen het ook in het licht van de bezuinigingen en zien ook wel dat de gevolgen voor die scholen vrij klein zijn. Nou, Bennekom verdwijnt die automatisch. En de Groenendaal wat ik al zei dat is 300 meter lopen en ze zien ook wel dat een andere school bijna 1000 meter moet lopen naar een gymlokaal. Ook al vinden ze het niet leuk, tja het heeft gevolgen voor hun rooster en dat soort zaken. Daarom hebben we ook gezegd: we nemen iets langer de tijd ervoor. Uhm, en wat je van bewoners vooral terugkrijgt: "nou prima als je een accommodatie sluit, maar de activiteiten mogen niet verdwijnen. Dus de activiteiten moeten nog ergens anders kunnen plaatsvinden". En dat hebben we zowel voor het bewegingsonderwijs als voor de avonduren hebben we dat helemaal door laten rekenen door Sport Service. Waar kunnen ze heen? Eigenlijk kunnen wijkgebonden activiteiten, je hebt bijvoorbeeld ook de honk- en softbalvereniging. Die zit helemaal tegen de snelweg aan en sporten helemaal in de Groenendaal. Maar goed, die zeggen zelf ook van: "Ons maakt het niet uit waar we nou precies zitten, want we zijn toch wel gewend om te reizen". Maar je hebt bijvoorbeeld ook van die wijkgerichte badmintonners, 4 of 5 buurtbewoners, die ga je geen 5 kilometer laten reizen.

D: Nee, dat begrijp ik.

Z: Die kunnen we allemaal in de wijk zelf kwijt. Als je dat uitlegt dan komt er al wat minder weerstand.

D: Oké, dan zit ik er voor wat betreft mijn vragen aan jou doorheen in ieder geval. Super bedankt!

Het sluiten van sportaccommodaties

Transcript interview Wybe Zijlstra, gemeente Ede (EDE-02)

Datum: maandag 20 april 2015

Aanvangstijd: 16.00 uur

Duur: 00.21.30 uur

Locatie: Gemeentehuis Ede
Bergstraat 4
6711 DD Ede, Gelderland

Interviewer: Davey Raben (D), onderzoeksstudent Sport Economics Research Centre (SERC)

Geïnterviewde: Wybe Zijlstra (W), beleidsmedewerker Vastgoed
Gemeente Ede

Categorie 1: Algemene vragen

D: Om te beginnen, wat is uw functie binnen de gemeente Ede?

W: Ik ben tijdelijk afdelingsmanager van de vastgoedafdeling. Ik word daarvoor ingehuurd omdat, de afdelingsmanager daar is een vacature op en die is nog niet vervuld. In de periode dat die er nog niet is, mag ik het waarnemen. Een stukje de afdeling leiden en een stukje advisering op vastgoedgebied. Zowel op sport als op allerlei andere vraagstukken die we hebben.

D: Ja, want dat was ook eigenlijk mijn vervolgvraag. Wat zijn uw verantwoordelijkheden bij deze functie?

W: Eigenlijk is mijn afdeling verantwoordelijk voor alle vastgoedtaken van de gemeente. Dus al het vastgoed wat de gemeente in eigendom heeft. Dat zijn ongeveer 300 gebouwen en heel veel stukken grond. Zowel sportterreinen, maar ook allerlei landbouwgrond en verpachte grond.

D: Oké, want dat sportaccommodatie gedeelte is daar dus een groot gedeelte van?

W: Ja! Dat zijn sportparken, sporthallen, gymlokalen, kantines, kleedkamers.

Categorie 2: Motieven vastgoedbeleid

D: Als je kijkt naar de functies en onderdelen van de vastgoedportefeuille, waar bestaat dat dan precies uit?

W: Stuk onderhoud, natuurlijk gewoon contracten en vooral Sport Service Ede is dan een groot partij die de sportaccommodaties huurt. Daar heb je vast al van gehoord van Dennis. Uhm, en een stuk advisering in nieuwbouw en verbouw van sportaccommodaties.

D: En wie is dan waar verantwoordelijk voor? Of bent u dan diegene die dat allemaal voor uw rekening neemt?

W: Nee, ik doe niet de technische kant en niet de contractenkant. We hebben beheerders die de contracten doen en technische beheerders die doen meer het onderhoud uitbesteden en sportonderhoud dat uitgevoerd wordt. En de SSE die eigenlijk dingen doet als verlichting, verwarming, schoonmaak.

D: Maar u zit dus wel in de richting van de sportaccommodaties?

W: Ja, als eigenaar zegmaar. Wij verhuren deze aan het SSE. Wij zijn verantwoordelijk voor het onderhoud, dat belasting betaald wordt, dat uhm de kapitaallasten, de rente, de afschrijvingen.

D: Wat is dan de rol van vastgoed met betrekking tot de sportaccommodaties? Dat is dan echt een ondersteunende rol?

W: Ja, als Nol zegt we moeten daar een sportaccommodatie hebben of alles Dennis zegt we moeten daar een sportaccommodatie hebben dan gaan wij zorgen dat die sporthal daar komt. En dan zeggen we wat die kost tegen Dennis en zegt Dennis van nou dat vind ik teveel of dat moet nog een beetje goedkoper. Of dat moet kleiner of hij moet groter en dan gaan we zorgen dat die er komt en zorgen we dat die goed onderhouden blijft.

D: Oké, maar daar ontstaan ook wel discussies over in die zin?

Het sluiten van sportaccommodaties

W: Ja inderdaad. Je wilt natuurlijk de goedkoopste sporthal, wat zo goedkoop mogelijk is met de beste faciliteiten maar dat moet wel bij elkaar passen. En dan moet we van tevoren kijken; misschien kunnen we wel besparen in de bouwkosten maar dan kost het misschien meer onderhoud. Dus dan kunnen we misschien beter op voorhand een beetje meer investeren dat die minder energie verbruikt, dat we in het vooruit daar minder last van hebben.

D: Oké, duidelijk. Ja. Ik heb gelezen in een aantal bronnen die ik van Dennis heb gekregen dat het maatschappelijk vastgoed moet bijdrage aan de inhoudelijke sociaal-maatschappelijke beleidsdoelstellingen. Kunt u mij precies uitleggen wat daarmee wordt bedoeld? Welke doelstellingen precies?

W: Ja. Dat is dus eigenlijk als Dennis zegt “met sport wil ik in elke wijk een sporthal hebben of een gymzaal hebben”, dan is dat de beleidsdoelstelling. Uhm, want Dennis is van het beleid. En dan zorgen wij dat daar de uitvoering aan gegeven wordt. Waarbij wij zorgen dat er in elke wijk, of in elk deel, ook een sporthal of een gymzaal of iets anders is. **(1)**

D: Maar dat zijn dus niet concreet geformuleerde doelstellingen?

W: Het is wel als we een gymzaal bouwen moet die aan deze eisen voldoen, die sporthal moet aan de NOC*NSF eisen voldoen. Dus daarin wel aan het soort accommodatie moet aan bepaalde eisen voldoen en Dennis zal iets zeggen over spreiding over de gemeente. Ook natuurlijk bij gebruik voor schoolgym, dan moeten ze wel binnen een afstand van de scholen liggen dat die niet altijd met de bus naar een gymzaal moeten.

D: Nee, dat klopt ja.

W: Dus dat zijn eigenlijk die beleidsdoelstellingen en die vertalen we dan naar vastgoed.

D: Oké, dus in die zin die wisselwerking. Kunt u met de huidige vastgoedportefeuille die u heeft aan deze beleidsdoelstellingen ook voldoen op dit moment?

W: Ja. Dennis heeft zijn beleidsdoelstellingen aangepast, dat die minder sportzalen nodig heeft. Daardoor kunnen we er een aantal sluiten. Hij vindt dat we er minder nodig hebben. En dan hebben we nog wel afstemming over welke we moeten sluiten. We kunnen natuurlijk niet diegene die het allernieuwst is sluiten, dat zou zonde zijn. Dus dat dan moeten we goed kijken; welke heeft de minste onderhoudsbehoefte of het meeste energieverbruik? Of welke locatie heeft de meeste potentie om woningen te bouwen? Dus dan kijken we vanuit vastgoed, wat adviseren we Dennis. Als we er toch één moeten sluiten, dan moeten we misschien deze doen. Want deze is of heel slecht, kost te veel of kunnen we veel geld aan verdienen als we er woningen bouwen, dan verkopen we hem. Ja. **(2)**

Categorie 3: Sportaccommodaties

D: En als ik dan kijk naar de rol van de afdeling Vastgoed in de financiering en exploitatie dan is, als ik goed kijk naar Vastgoed, dan zorgen zij voor het exploiteren gedeelte toch?

W: Ja. Want je hebt de eigenaarexploitatie wat de eigenaar van een object moet doen en wat de huurder moet doen. En een huurder is dan de SSE, die moet zorgen dat er stroom is of dat er energie en warm is als er mensen willen gymen of willen sporten en dat het schoon is. En dat het klein onderhoud gedaan is en dat doet het SSE. Wij zorgen dat het groot onderhoud gebeurt, dat het dak niet lekt en dat de deuren er niet uitvallen en dat soort dingen. En allemaal andere dingen, met name dat die verzekerd is, dat belasting betaald wordt en dat soort dingen.

D: Oké. Want ik had ook in dat Integraal Huisvesting Plan gelezen dat de begrotingen van onderwijs, algemene middelen, sport en vastgoed lopen allemaal heel erg door elkaar. Ik hoorde ook dat dat wel allemaal voor rekening komt van sport, dat is in ieder geval het idee.

W: Ja, want eigenlijk wat ik zei. Dennis is opdrachtgever, dus eigenlijk wij zorgen dat het er is en Dennis moet wel betalen voor waar hij opdrachtgever voor is.

D: Ja, want dat vond ik dus in eerste instantie heel verwarrend.

W: Ja, want er zijn ook gemeentes die zetten al het vastgoed op één programma Vastgoed en dat wordt doorbelast naar onderwijs of naar sport voor dat stukje wat daar van toepassing op is. En hier is er voor gekozen dat het op het programma sport staat en dat daar vastgoedkosten op boekt en dat daar Dennis ook kosten op boekt. Dus ja, dat maakt het in die zin niet inzichtelijker maar het maakt het wel heel inzichtelijk dat we weten wat sport kost. Dus we weten het totaal wat bij sport staat, wat kost sport en er staat niets verweven over allerlei andere. Het heeft dus voordelen, maar ook nadelen dat je met twee afdelingen eigenlijk op één uhm potje geld zit te letten.

Categorie 4: Bezuinigingen sport(accommodaties)

D: Oké. Dan ga ik even over op iets heel anders, de bezuinigingen an sich. Weet u waarom er in uw gemeente wordt bezuinigd? Is dat puur de recessiekant? Als ik het over het hele algemene pak.

Het sluiten van sportaccommodaties

W: Uhm, ook dat we als gemeente willen naar dat meer taken bij de burger komen te liggen. Dat we meer de regie bij de burger willen laten liggen en wat de markt of de burger zelf kan waarom moeten we daar als gemeente bij zitten. En, hebben we dat niet teveel gedaan? Dus kunnen we niet met minder sturing vanuit de gemeente onze doelen behalen. Dan levert dat een stukje kostenbesparing op en misschien moet je dat dan weer besteden aan subsidie aan een buurtsportevenement wat de buurt zelf organiseert. En dat zal dan weer beter aansluiten bij de behoefte die de buurt of de wijk heeft. (3)

D: Is die vraag dan al beantwoord: "Hebben jullie dat niet teveel gedaan?"

W: Uhm. Eigenlijk komt nu uit de mEde-maken discussie, waar je ook vast van gehoord hebt, daar komen natuurlijk dingen uit waarbij de buurt zegt van 'deze sporthal hebben we eigenlijk helemaal niet nodig' en dat ligt bij de gemeente dus waarom sluit je het niet? Dus eigenlijk kan je best wel zeggen dat we teveel gedaan hebben.

D: Ja. Maar in hoeverre wordt de afdeling vastgoed door de bezuinigingen geraakt? Hebben jullie daar last van in die zin?

W: Uhm, in een paar accommodaties niet. Maar we hebben totaal nu 200 gebouwen die we beheren, als daar de helft van af zou vallen dan zou natuurlijk ook de helft van de afdeling inkrimpen. Dus dan heb je er last van. Je moet je personeelskosten over minder gebouwen verdelen. En uhm, al het onderhoud doen we voor al die gebouwen samen. Daarop hebben we daar scherpe prijzen op de markt, omdat we veel gebouwen hebben. Als dat halveert dan zullen de onderhoudskosten per gebouw zullen duurder worden omdat je minder schaalvoordelen hebt. En verder kan het zijn dat als een gebouw leeg komt en Dennis zegt, ik heb het niet meer nodig maar ik heb het nog niet verkocht of niet verhuurd, dan hebben we kosten dat die leeg staat. En dat zouden we daar als vastgoed nadeel van hebben. Dat kan je oplossen door op tijd aan te geven als Dennis of iemand van onderwijs zegt ik heb over een jaar het gebouw leeg, dan hebben we nog een jaar de tijd om het te verkopen of er een andere huurder voor te vinden. (4)

D: In hoeverre is de gemeente in staat om bestaande accommodaties op een financieel verantwoorde wijze in stand te houden op dit moment? Dan heb ik het puur over de sportaccommodaties.

W: Uhm, dan moet je kijken wat je financieel verantwoord vind. Maar uhm, het in stand houden dat je vooral aan onderhoud doet. Daar moet het dus goed functioneren, maar het hoeven geen gouden kranen te zijn. En denk dat het goed functioneren qua accommodaties in stand houden, ik denk dat we daarin goed slagen. Ja.

Categorie 5: Sluiten van sportaccommodaties

D: Dan wilde ik nog even in het proces van sluiting van sportaccommodaties duiken. Er zijn natuurlijk vele bezuinigingsstrategieën. Maar waarom kiezen ze er dan echt voor om die sportaccommodaties te sluiten? Welke redenen liggen daaraan ten grondslag?

W: Eigenlijk omdat er teveel capaciteit was. Als we het met twee gymzalen kunnen doen en daar hebben we genoeg ruimte in, waarom zouden we er dan 3 hebben? Als die dan alle drie voor een derde of voor een zesde leeg staan. (5)

D: Dus het is echt dat bezettingsverhaal zegmaar?

W: Ja, om de bezetting te optimaliseren hebben we minder nodig. En dan bespaar je gewoon kosten omdat je dan gewoon minder kapitaallasten, minder onderhoud hebt. En je energiekosten zullen dan ongeveer hetzelfde blijven, die zaal is toch vaak warm. Je dagelijkse exploitatielasten zullen wel ongeveer gelijk blijven, zullen voor die hallen niet stijgen. Want de schoonmaak moet je toch regelen en energie moet je regelen, alleen je kan ze wel efficiënter benutten. En daar is ook naar gekeken, als we het met één of twee minder kunnen, dan moeten we dat gewoon doen. En je moet natuurlijk ook kijken naar de behoefte vanuit het afzetgebied, de wijk waar die ligt. Als je daar niks meer hebt en de mensen moet dan 10 kilometer fietsen en ergens anders heen, dat zou niet goed zijn. Als er twee vlak bij elkaar zijn en we kunnen het met eentje minder...

D: Ja. Wat vindt u van de keuze om de Groenendaal te sluiten?

W: Uhm, ik ken hem daar te weinig voor. Ik ga eens even kijken of ik daar wat over kan zeggen.

(zoekt op zijn laptop naar informatie over de Groenendaal)

D: Ja, want ik ben op zoek naar de reacties en de weerstand die er vanuit vastgoed zijn.

W: Nee, op zich zijn we daar wel redelijk in van ja. Als ze vanuit het beleid vinden dat het besloten moeten worden. Het was bijvoorbeeld alleen wel in de wijkcentra, die ook in de mEde-maken zitten, dat er één van de twee wijkcentra moet sluiten. Maar één van de twee was net opgeleverd, die was net nieuw. Dus dan wordt er wel vanuit vastgoed een keuze gemaakt van, is het wel een goede keuze geweest dat we die zijn gaan bouwen? Als die een week oud is dat we dan zeggen 'we gaan hem sluiten'. Maar dan is het meer van 'zonde, hadden we niet moeten doen'. Maar dat is dan echt weerstand van, ja dat moeten we niet doen. Maar als er beleid is en het is de beste oplossing.

D: Oké. Maar ik kan me voorstellen dat als er een sportaccommodatie gesloten moet worden dat deze dan op de begroting vastgoed komt en dat jullie denken 'wat moeten wij hier mee?'.

Het sluiten van sportaccommodaties

W: Ja, en dan moeten wij hem verkopen. Maar dat is meer van wat ik net zei, als je dat een jaar van tevoren aangeeft dan heb je een jaar om te sturen op alternatieven: of verkopen of aan iemand anders verhuren. Maar als je dat niet doet dan komt die natuurlijk wel op de vastgoedbegroting. Dat zit vooral in de afstemming. Die is dan belangrijk. Even kijken of ik kan zien hoe oud die is.

(zoekt op zijn laptop naar informatie over de Groenendaal)

D: Maar u durft dus wel te zeggen dat als er een accommodatie wordt gesloten, zoals in dit geval de Groenendaal, en dat wordt op tijd gecommuniceerd dat daar verder helemaal geen weerstand op komt in die zin? Dat heb je maar te nemen als afdeling vastgoed.

W: Ja. Ik zie dat die van 1970 is, dan is die al 45 jaar oud. Dus ja, dan is die in vastgoedtermen afgeschreven.

D: Ja, want in die kostenkant, dat vroeg ik me ook af. Als een accommodatie als de Groenendaal wordt gesloten, en er is geen nieuwe huurder voor, welke kosten blijven er dan over voor vastgoed?

W: Als er nog boekwaarde op zit, dan moeten we nog rente en afschrijvingen betalen. We moeten hem verzekeren, we moeten belasting betalen, een stukje onderhoud doen. Als we hem nog willen verkopen als bouwgrond dan hoeven we natuurlijk niet meer zoveel te doen. Dan moeten we hem misschien slopen. Als we hem willen verkopen als gymzaal dan moeten we natuurlijk wel een beetje zorgen dat die goed onderhouden blijft.

D: Als de keuze wordt gemaakt om hem te sluiten, maar er is nog geen potentiële verhuurder, worden er dan eigenlijk wel kosten bespaard?

W: Tot dat je hem verkocht hebt of gesloopt hebt of verhuurd hebt eigenlijk niet zoveel. Behalve aan de kant die SSE nu doet. Ze hoeven niet meer voor energie, ze hoeven hem ook niet meer schoon te maken. Aan die kant wel, maar aan de vastgoedkant eigenlijk niet zoveel. Want vaak moet je dan toch nog, omdat die anders gekraakt zou kunnen worden wil je er nog een leegstandsbeheerder in zetten. Dat kost dan eigenlijk geld.

D: Dus eigenlijk is het gewoon een verschuiving van kosten op korte termijn en hopen op een besparing op lange termijn?

W: Ja! En vooral in Dennis' begroting, waar ook SSE in zit, daar is dan een besparing minder. Omdat je dan ook energiekosten en schoonmaakkosten en geen subsidie aan SSE voor het gebruik meer hebt. Dus aan die kant is het wel, maar dat is meer in de gebruiksbegroting een besparing. Maar in de vastgoedkant is het pas echt een besparing als je er afstand van gedaan hebt.

D: Dus het levert in eerste instantie ook helemaal geen besparing op? Behalve dat kleine deel aan het SSE dan.

W: Ja!

D: Oké, dan heb ik dat nu ook helemaal helder. Weet u al wat er met de Groenendaal wordt gedaan eigenlijk?

W: Nee.

D: Is er nog geen potentiële huurder in die richting?

W: Nee, hebben we nog niet naar gekeken. Maar dat is iets, want de mEde-maken zit daar nu natuurlijk in. Dat is het in het college geweest en dan in de raad en dan wordt de keuze gemaakt of we dit gaan doen. Het ziet er wel zo uit. En als dat dan de definitieve keuze is, dan zullen we ook hier anticiperen.

D: Waar kan dat nog vanaf hangen? Of ze bijvoorbeeld uiteindelijk de keuze maken om dat niet te doen?

W: Als de raad vindt dat we het niet moeten doen, dan gaan we het niet doen.

D: Maar welke argumenten zouden daar dan nog naar voren kunnen komen?

W: Dan het toch vanuit bewoners of vanuit de visie dat er toch iets moet zijn in de wijk en dat is er dan niet meer, dat ze dan zeggen van we willen het toch niet. En we gaan die kosten die we moeten besparen op een andere manier besparen. Dat kan soms. Ja.

D: Oké. Dan had ik eigenlijk nog als slotvraag: De sluiting van de Groenendaal, vanuit het Vastgoed gezien, is dat voor de gemeente een juiste keuze?

W: Ik heb nog even niet in beeld wat de staat van onderhoud is, maar als ik zie dat het relatief oud is zou het vanuit dat oogpunt een goede keuze kunnen zijn ja. Het is niet een nieuwe gymzaal die we net 3 weken geleden gebouwd hebben.

D: Oké, maar daar gaat het dus om: omdat die oud is, de bezetting zit het hem in.

Het sluiten van sportaccommodaties

W: Ja, en vanuit vastgoed is het zo: "ja, deze kost veel aan onderhoud en daar moeten we nu veel in investeren want hij is nu oud dus de isolatie is slecht dus als we hem nu bij de tijd willen maken dat we hem de komende jaren kunnen gebruiken dan moeten we hem grondig renoveren.

D: Ja, precies.

W: Dat zijn dan dingen die voor vastgoed dan meewegen. En de locatie weegt mee voor vastgoed of het dan aantrekkelijk is om te slopen. Ik denk dat hier niet heel voordelig is, maar als je een locatie ergens mooi in het centrum hebt waar iedereen wil bouwen dan is het voordeliger om te slopen dan ergens in de wijken waar toch niemand wil wonen. Dan krijg je die grond bij niemand kwijt.

D: Oké. Nou, ik ben heel veel wijzer geworden. Met name de wisselwerking tussen vastgoed en sport dat had ik nog niet helemaal duidelijk. Dat is gewoon echt dat vastgoed een ondersteunende rol heeft bij sport en sport maakt het beleid en vastgoed die hebben het er maar mee te doen, om gemakkelijk te zeggen.

W: Ja. (...)

D: Oké. Dat was het dan voor wat mij betreft.

W: Oké. Mocht je nog vragen hebben of verdere uitwerking nodig hebben dan mail of bel me gerust. Dan kijk ik wat ik eraan kan doen.

D. Oké, super!

Het sluiten van sportaccommodaties

Transcript interview Harry Boer, gemeente Delfzijl (DELF-01)

Datum: donderdag 7 mei 2015

Aanvangstijd: 15.00 uur

Duur: 00.11.23 uur

Locatie: Gemeentehuis Delfzijl
Johan van den Kornputplein 10
9934 EA Delfzijl, Groningen

Interviewer: Davey Raben (D), onderzoeksstudent Sport Economics Research Centre (SERC)

Geïnterviewde: Harry Boer (G), beleidsambtenaar Sport
Gemeente Delfzijl

Categorie 1: Algemene vragen

D: De eerste vraag, is eigenlijk een algemene vraag, wie u precies bent en wat uw functie is binnen de gemeente?

H: Ooh oké. Nou Harry Boer. Ik werk voor de gemeente, ik heb een aantal deelfuncties. Ik ben beleidsambtenaar Sport en ik ben beleidsambtenaar OOV, Openbare Orde en Veiligheid.

D: Oké. En welke verantwoordelijkheden komen daarbij kijken, als je echt kijkt naar sport- en sportaccommodaties?

H: Alles wat te maken heeft met sport ben ik verantwoordelijk voor. Zowel accommodaties als activiteiten, budgettair.

Categorie 2: Motieven sportbeleid

D: Als je kijkt naar het sportbeleid binnen de gemeente, welke motieven spelen een rol in het sportbeleid? Om het sportbeleid te maken zegmaar. Is dat echt de gezondheidskant, sociale cohesie en dat soort dingen.

H: Allebei. We richten ons zowel op de gezondheidskant als op sociale cohesie. Uhm, we kijken daarbij voornamelijk naar de jeugd. Dat is gewoon de doelgroep waar eigenlijk gezien de beperkte financiële middelen die er zijn het meeste kan bereiken. De jeugd is 4-12. **(1)**

D: Tussen de 4 en 12, oké. Heeft dat ook te maken met uhm; doordat het een krimpgebied is dat die groep ook meer aandacht nodig heeft?

H: We hebben alles op een rijtje gezet, van goh. Beperkte financiële middelen, we wilden toch iets doen aan de sociale cohesie en het overgewicht wat speelt. Aan het feit dat mensen veel minder gaan bewegen. We hebben gekeken van welke doelgroepen zijn er allemaal. Dat kom je uit op de doelgroepen 4 tot 12, 12 tot 18, 18 tot 65 en 65 en ouder. Waar kan je nog het meeste mee bereiken? Nou 4 tot 12 basisonderwijs, heel makkelijk bereikbaar voor ons. Ook nog een groep die je kunt leiden, kunt sturen. Bij 12 tot 18 krijg je alweer een groep die uitzwerft over Delfzijl richting de stad Groningen en die moeilijk meer te kneden is, te leiden. En ouder, ja, de effecten daarvan zijn minimaal. Naar ons idee. Dus vandaar. **(1)**

Categorie 3: Sportbudget

D: Het sportbudget, waar jullie mee werken, hoeveel is dat?

H: Het totale sportbudget?

D: Ja, waar u mee werkt in de gemeente?

H: Uhm, alles bij elkaar is volgens mij iets van 2.3 miljoen euro. Maar daar zit ook alles bij elkaar in. Dus zowel de sportaccommodaties als de activiteiten. Dus ook sportaccommodaties, dat zijn de gebouwen en de velden, onderhoud van de velden, beheer van de velden. Daarnaast de activiteiten die we organiseren voor de inwoners van Delfzijl.

D: Dus echt een accommodatiegedeelte en activiteitengedeelte in die zin?

H: Ja!

Het sluiten van sportaccommodaties

D: Oké. En wie is waar verantwoordelijk voor? Bent u die enige die daar verantwoordelijk voor is?

H: Ja, klopt.

D: Kunt u met het huidige sportbudget aan de beleidsdoelstellingen van de gemeente voldoen? Of past zich dat een beetje aan elkaar aan?

H: Je hebt altijd geld tekort. Vooral de laatste jaren is ontzettend bezuinigd onder andere ook op sport. Dus wat ik zeg, we hebben beperkte financiële middelen en daarbij proberen we toch zoveel mogelijk te bereiken. **(2)**

Categorie 5: Bezuinigingen sport

D: En waarom wordt er in uw gemeente bezuinigd? Is dat puur het recessieverhaal of liggen er nog meer redenen aan ten grondslag?

H: Grote exploitatie, te hoog ingeboekt. De recessie heeft daar inderdaad een groot aandeel in. **(3)**

D: Over het algemeen wordt sport over de afgelopen jaren redelijk ontzien. Is dat in uw gemeente ook het geval? Dat sport minder getroffen dan andere beleidsvlakken.

H: Ik denk dat binnen de gemeente Delfzijl alle vakgebieden naar evenredigheid zijn getroffen door de bezuinigingen.

D: Oh oké, dus sport is daar niet minder in dan andere beleidsvlakken?

H: Nee.

D: Is de financiële situatie van uw gemeente verslechterd of verbeterd ten opzichte van de vorige collegeperiode? Ook kijkend naar de vooruitzichten.

H: Pfoe. Het is verslechterd sinds de start van de recessie. Sinds 2008, 2009. Nu stabiliseert het min of meer. Nu hebben we weer te maken met de 3D's. De zorg is gekomen naar de verschillende gemeenten. En uhm, we moeten kijken van of dat financieel te behappen is voor de gemeente Delfzijl. **(4)**

D: Ja.

Categorie 6: Bezuinigingen sportaccommodaties

D: In hoeverre is de gemeente in staat om ook, met dat bezuinigingsverhaal, de accommodaties op een financieel verantwoorde wijze in stand te houden?

H: Nouja. Dat heeft dus te maken met die herstructurering in sportvoorzieningen. Taakstelling opgelegd door de gemeenteraad van vier ton. Dat is gehaald door sluiten van een sportpark, privatisering van een aantal verenigingen en op afstoten van medewerkers van de gemeente Delfzijl zelf. En al met al heeft dat bezuiniging opgeleverd van vier ton. En daarnaast hebben we geïnvesteerd in twee andere sportparken om het kwalitatief op een hoog niveau te brengen. **(5 + 6 + 7 + 8)**

D: Ja. Dus enerzijds die bezuinigingen en anderzijds ook weer een investering.

H: Ja! **(8)**

Categorie 7: Sluiten van sportaccommodaties

D: Dus het privatiseren, het afstoten van ambtenaren en dergelijke en het sluiten van sportpark. Waarom is er eigenlijk specifiek gekozen voor sportpark Uitwierde? Had dat te maken met de capaciteit, bezetting en dat soort dingen.

H: Dat heeft alles te maken met uhm, de gemeente Delfzijl is sinds de jaren 60 en jaren 70 zou toegroeien naar een inwoneraantal van 80.000 inwoners. Dat is niet gelukt. Maar men heeft daar wel op ingespeeld en dit geval sportpark Uitwierde aan de rand van Delfzijl neergelegd. In wezen buiten de plaats Delfzijl, met de gedachte van "in de loop der jaren wordt het allemaal omheen bebouwing, woonwijken en ligt het mooi centraal". Alleen dat is dus nooit gebeurd. We hebben niet te maken met uitbreiding van een aantal inwoners, maar juist met een krimp van een aantal inwoners. Sportpark Uitwierde dat ligt nog steeds buiten de plaats Delfzijl. Wij willen meer de activiteiten, de reuring, binnen de plaats Delfzijl krijgen. En daarvoor is de keuze gemaakt voor sportpark Centrum, dat centraal ligt in de plaats Delfzijl. En sportpark Tuikwerd wat centraal ligt binnen een aantal wijken. **(9)**

D: Oké. Want ik las ook iets dat het idee is dat er straks maar één sportpark overblijft? Klopt dat, in toekomstperspectief?

Het sluiten van sportaccommodaties

H: Als de krimp doorzet, minder jeugdigen en meer vergrijzing. Dan krijg je weer een overschot aan accommodaties en dan moet je weer opnieuw bekijken "wat kunnen we afstoten en wat kunnen we eventueel weer upgraden naar een hoger niveau?" voor mensen die toch blijven sporten, om dat toch te kunnen bieden.

D: Die vier ton bezuiniging is dan het totaalplaatje?

H: Ja.

D: Is dat dan een bezuiniging op korte termijn, te realiseren?

H: Die is nagenoeg nu al gerealiseerd. De bezuiniging moest per 1 januari 2015 gerealiseerd zijn. Dat is niet gelukt. Maar zoals het er nu uitziet wordt die gerealiseerd per 1 juli dit jaar of per 1 januari 2016.

D: Oké. En op welke afdeling wordt er dan precies bezuinigd? Is dat alleen op sport of trekt zich dat verder door over de hele gemeente?

H: Trekt door de hele organisatie heen. Uhm. Je kunt zeggen van er wordt bezuinigd binnen de beleidsmedewerkers, maar er wordt ook heel duidelijk bezuinigd binnen de afdeling stadsbeheer. Stadsbeheer zijn de collega's die zich bezighouden met het beheer en onderhoud. **(10)**

D: Oké. Is er al bekend wat er met het sportpark wordt gedaan? Het te sluiten sportpark.

H: We zijn in gesprek met een aantal partijen. De verwachting is dat het dan wordt verkocht, dat het een andere bestemming krijgt.

D: En wat waren de reacties toen jullie overgingen op de sluiting van de sportaccommodatie? Zowel intern, als extern als politiek. Waren die louter positief?

H: Nee, dat was gemêleerd. In het begin was het gewoon zo van, de helft was voor en de helft was tegen. En gedurende het traject, het proces, is de gemeenteraad ervan overtuigd geraakt dat dit de goede keuze is. En uiteindelijk hebben ze dit ook als besluit genomen, om te sluiten. Desondanks is er een groot aantal inwoners van Delfzijl het er nog steeds niet mee eens.

D: Die mensen hebben het dan maar te nemen in die zin?

H: Ja. Het is gewoon acceptatie. Het is een besluit van de gemeenteraad. Gebaseerd op een goed verhaal, argumentatie. En daarbij de taakstelling die door de raad zelf is opgelegd van vier ton.

Categorie 8: Bezuinigingsalternatieven

D: En als je dan kijkt naar alle bezuinigingen die jullie hebben doorgevoerd. Dan heb je dus wat u net opnoemde; privatisering, minder ambtenaren, sluiting van sportaccommodaties. Wordt er nog op andere manieren bezuinigd op sport in zijn algeheelheid? Dus zijn er nog verder nog alternatieven overwogen?

H: Ja. We zijn ook bezig, omdat we in een krimpgemeente zijn, heb je ook minder kinderen die naar school gaan. Dus dan heb je ook minder scholen. Daardoor heb je ook weer minder grote bezettingsgraad van gymlokalen. Nu wordt er ook gekeken of we eventueel ook gymlokalen kunnen sluiten die niet meer kunnen voldoen aan de bezettingsgraad. **(11)**

D: Ooh oké. Want dat speelt dus ook, binnensportaccommodaties. Geldt dat ook voor zwembaden hier in de buurt?

H: Nee, we hebben één gezamenlijk zwembad. De Dubbelslag. En dat is het zwembad van Appingedam en Delfzijl.

D: Nou, eigenlijk heeft uw collega al het gras al voor uw voeten weggemaaid.

H: Hartstikke goed.

D: Dus dit waren eigenlijk de vragen die ik nog open had staan. Wat dat betreft ben ik heel erg tevreden.

H: Heel goed.

Het sluiten van sportaccommodaties

Transcript interview Gosé Posthumus, gemeente Delfzijl (DELF-02)

Datum: donderdag 7 mei 2015

Aanvangstijd: 13.30 uur

Duur: 00.28.42 uur

Locatie: Gemeentehuis Delfzijl
Johan van den Kornputplein 10
9934 EA Delfzijl, Groningen

Interviewer: Davey Raben (D), onderzoeksstudent Sport Economics Research Centre (SERC)

Geïnterviewde: Gosé Posthumus (G), projectleider herstructurering sportvoorzieningen
Gemeente Delfzijl

Categorie 1: Algemene vragen

D: Laat ik beginnen met wat algemene vragen. Wie bent u en wat is uw functie precies binnen de gemeente?

G: Oké, ik ben Gosé Posthumus. Ik wordt ingehuurd door de gemeente, ik ben geen ambtenaar. Ik wordt ingehuurd door het programmabureau. Het programmabureau hier is aangesteld naar aanleiding van de krimpproblematiek hier in Delfzijl. Delfzijl kent een enorme krimpproblematiek. En is ook aangewezen als één van de drie krimpgebieden, naast Zeeland en Limburg. Betekent dat hier ook heel veel extra geld voor is gekomen, om te kijken van welke oplossing kun je nu bieden in de gemeente. En daarbij is eigenlijk, de kern van het probleem is eigenlijk dat er demografische ontwikkelingen zijn doordat er reeds minder mensen komen en ook minder draagvlak voor voorzieningen. Want dat is eigenlijk het probleem. Wat je ziet is dat dat eigenlijk op twee dingen naar voren komt. Minder mensen gaan wonen en ook dat er verandering is in welke mensen hier gaan wonen. Veel minder jongeren en veel meer ouderen. Uhm, door de gemeente is eigenlijk ingezet op twee grote thema's: dat is de versterking van het centrum van Delfzijl, hier het centrum van Delfzijl. Dat loopt ook leeg, minder winkels, veel oppervlakte maar er gebeurt weinig mee. Dus heel veel geld wordt er gestoken om dit centrum leefbaar te houden, om voldoende winkels te houden, voldoende draagvlak voor de voorzieningen hier. Dat betekent dat er heel veel voorzieningen, die nu elders in Delfzijl of ergens in de gemeente zijn naar het centrum toegebracht worden. En daarnaast de dorpen en wijken, en dan gaat het vooral over hoe kun je in een wijk nog leefbaar blijven wonen. Want er zullen minder woningen moet komen maar ook maatschappelijke voorzieningen die er zijn toch zoveel mogelijk in stand houden. En dan hebben we het bijvoorbeeld over onderwijsvoorzieningen, over dorpshuizen en dergelijke. Uhm, ook over voorzieningen als welzijnswerk en dat soort zaken. Maar ook over sportvoorzieningen. Want we weten wel dat die sportvoorzieningen belangrijk zijn voor een wijk en een dorp, maar dat draagvlak om daar dezelfde bekostiging aan te geven die de afgelopen 50 jaar aan gegeven is, dat valt ook langzamerhand weg. En hoe kleiner zo'n sportvereniging is, hoe minder draagvlak er voor is omdat ook in stand te houden.

D: En als ik nou kijk naar uw specifieke verantwoordelijkheden met betrekking tot uw functie, wat zijn deze dan precies?

G: De transitie sport, is mijn verantwoordelijkheid. Dus vanuit het programmabureau ben ik verantwoordelijk om de sporttransitie te doen, ook de woontransitie is ook mijn verantwoordelijkheid en de onderwijstransitie. Dus dat zijn de drie transities. Maar ik heb me vooral aan het begin bezig gehouden met sport, dat is eigenlijk dubbelop. Vanuit de raad lag er een voorstel om vier ton te bezuinigen op sport. En dat er mogelijkheden waren binnen de krimp om ook een investering te doen. Wat we hebben geprobeerd is om met die investering de structurele kosten naar beneden te brengen. Dat is eigenlijk wat we geprobeerd hebben. Klinkt een beetje raar. Wat een voorbeeld is; Delfzijl is gebouwd omdat hier ooit vijftig- tot honderdduizend inwoners zouden komen. Daar is alles op gebouwd, de straten, de wegen, het groen maar ook de sportvoorzieningen. Er waren hier drie grote sportparken. Terwijl hier maar achttien- tot negentienduizend mensen wonen, en ook sporten. Dus wat we hebben gedaan is om te kijken van hoe zou je met een investering een sportpark kunnen ontrekken. Dat is eigenlijk wat we gedaan hebben.

D: Jaja, oké.

G: We hebben gekeken van goh, hoeveel sportvelden zijn er en hoeveel zijn er nodig. Daar is eigenlijk naar gekeken. En als je kijkt naar Delfzijl dan waren hier iets van achttien tot negentien voetbalvelden, terwijl er eigenlijk maar tien nodig waren.

D: Hoe heeft dat kunnen ontstaan, hoezo zijn er zoveel velden terwijl de vraag eigenlijk veel lager ligt?

G: Wat je ziet in krimpgebieden is dat het aantal jongeren, het aantal sporters exponentieel minder wordt. Zodra er krimp ingezet wordt, dan wordt de jongeren doelgroep minder. Vijftig procent van de sporters, zijn onder de twintig jaar. Dat betekent dat hier veel minder mensen gebruik maken van die sportvelden. Je ziet dat deze sportclubs het best wel lastig hebben en ook moeten fuseren om te overleven. Daarbij komt dus ook dat er minder sportvelden nodig zijn.

Het sluiten van sportaccommodaties

D: Maar vraag en aanbod heeft hier in het verleden dus wel op één lijn gelegen?

G: Ik denk dat er altijd wel een overschot aan velden was. Volgens mij is dat wel zo. Ik kan alleen niet vijftig tot twintig jaar terugkijken hoe dat zit. Ik denk dat die altijd wel een beetje teveel was. Beetje op de groei gebouwd.

D: Ja.

Categorie 2: Motieven sportbeleid

D: Als ik even duik in dat sportbeleid, welke motieven spelen een rol in het sportbeleid in uw gemeente? Dus, waarom is er hier sportbeleid?

G: Dat zou je vooral even aan Harry moeten vragen. Ik weet wel dat het gaat om sociale cohesie, om gezondheid en al dat soort zaken draait het wel. En dat is volgens mij goed omschreven. Alleen Harry weet daar veel meer van dan ik, dat hele sportbeleid. Het is wel zo dat als je kijkt naar vijf jaar terug en nu, dan is daar gewoon een hele andere zaken spelen daarin een rol.

D: Zoals?

G: Nou kijk. Als de gemeente nou zoveel minder geld te besteden hebben, is het wel opvallen dat sport dan het eerste is waarop bezuinigd wordt. Dat is wel bijzonder dan. Ik denk dat het vroeger het idee was dat het een zaak was van de gemeenschap, om dat voor elkaar te krijgen. En nu is het veel meer van ja, dat is aan de leden van zo'n sportvereniging zelf.

D: En toch hoor je ook dat sport over het algemeen wel veel meer wordt ontzien, als je kijkt naar andere vlakken binnen de gemeente, als het gaat om bezuinigingen.

G: Nou, hier niet. Nee, haha. Nee hier is die vier ton wel een behoorlijke ingreep.

D: Ja, daar wil ik zo nog even verder op terug komen.

Categorie 3: Sportbudget

D: Heeft u wel inzicht in het sportbudget?

G: Nee, dat moet je even aan Harry vragen. Anders moet ik het even opzoeken. Staat wel volgens mij in het raadsbesluit. Volgens mij staat het daar wel in.

Categorie 4 t/m categorie 8: Sportaccommodaties + Bezuinigingen sport + Bezuinigingen sportaccommodaties + Sluiten van sportaccommodaties + Bezuinigingsalternatieven

D: Uhm, oké. Hoe en door wie worden sportaccommodaties gefinancierd en geëxploiteerd? Heeft u daar wel inzicht in?

G: Ja. Dat is in bijna honderd procent van de gevallen de gemeente. En een paar gevallen, volgens mij de rackethal daar wordt particulier geïnvesteerd. Wat wel zo is, dat er sinds een jaar of tien privatiseringvoorstellen zijn doorgevoerd. Dat betekent dat alle tennisparken nu uhm, een paar maanden geleden hebben we geprivatiseerd en die zijn ook allemaal geprivatiseerd. En een aantal kantines zijn geprivatiseerd. En nu zijn we bezig om een aantal sportvelden te privatiseren. Privatisering in de gemeente Delfzijl betekent dat ze een gedeelte van het budget meekrijgen en dan zelf moeten uitvoeren.

D: Het beheer en onderhoud dus?

G: Ja, dat zij het beheer en onderhoud uitvoeren. Bijvoorbeeld het voorstel voor twee sportparken in het dorp is dat zij iets minder dan de helft dan wat de gemeente er voor zou moeten betalen krijgen ze mee en daar moeten ze zelf het beheer en onderhoud van de velden doen.

D: Maar, in wezen blijft het wel in eigendom van de gemeente neem ik aan?

G: Het blijft in eigendom van de gemeente, maar er wordt een soort erfpacht constructie op gezet. Dus zij krijgen wel de beschikking en de verantwoordelijkheid erover. Alleen als de sportvereniging ophoudt te bestaan, dan valt het weer terug voor de gemeente.

D: Oké, duidelijk. Dan wilde ik even in de bezuinigingen op sport duiken. Weet u waarom er in uw gemeente zo wordt bezuinigd, over het algemeen?

G: Ja, de bezuinigingen hebben vooral te maken met minder aan inkomsten. Daar heeft het vooral mee te maken. Wat hier gedaan is, is zomaar gezegd we moeten vier ton op sport bezuinigingen. Zonder inhoud te geven aan en waar dan? Wat betekent het dan? Dus dat was eigenlijk de opgave die voor de agenda niet uitgekomen werd. In eerste instantie is daar een provinciale organisatie is met al die sportverenigingen in discussie geweest, hoe zou dat dan kunnen? Daar zijn een aantal

Het sluiten van sportaccommodaties

avonden voor gehouden en uhm en toen kwamen ze niet uit op een bezuiniging maar op een kostenvermeerdering. En daar kwamen ze niet. En dus ben ik begonnen met een soort deskresearch, wat zouden we nu moeten doen? Om dat te kunnen doen. En dan vanuit onszelf.

D: En wat kwam daar uit?

G: Dat je wel grote dingen moest doen. Het lukt niet met schaven. Dus je moest gewoon echt dingen sluiten. En dat betekende dus, zo hebben we een aantal dingen opgezet. En de basis is eigenlijk dat er een aantal sportparken worden geprivatiseerd, dat er een aantal gebouwen en velden gesloten en dat de plekken die overbleven zoveel mogelijk opwaarderen. Zodat daar ook meer mensen gebruik van kunnen maken. Dat is er dus gebeurt. Wat in Delfzijl gebeurt is dat er van drie, naar twee, naar één sportpark. Waarbij de krimp in Delfzijl, dat is eigenlijk dat we dat van buiten naar binnen willen doen. Dus we willen binnen de kern zoveel mogelijk intact laten. Dus daar geen zaken uithalen, dan krijg je allemaal lege plekken in de stad. Dus dat is al gebeurt hier. Dat willen we zo weinig mogelijk. Sportparken meest aan de rand, ook het grootste sportpark die gaan we per 1 juli sluiten. En we hebben de twee andere sportparken zover opgewaardeerd, dat alle sporten op die twee andere sportparken zouden kunnen.

D: Oké. Dat is sportpark Uitwierde toch?

G: Ja. Sportpark Uitwierde sluit dan. En de twee andere sportparken, in het centrum zijn nu 2,5 kunstgrasvelden bij zodat dat in principe gebruikt kan worden. Door al die gesprekken, want we hebben met alle verenigingen, Harry en ik, hebben we gesprekken gevoerd. En daarbij hebben we ook gezegd; ja dit is waar we voor staan. En wat er uit gekomen is, bijvoorbeeld in Delfzijl, één voetbalvereniging is opgeven. Die heeft zichzelf opgeheven. En er zijn twee grote voetbalverenigingen gefuseerd. En die fusie gaat nu op sportpark het Centrum spelen.

D: Dat waren Eemsboys en Neptunia toch?

G: Ja, eigenlijk onder druk van de gemeenten en die gesprekken die wij gevoerd hebben en ook de kans die wij geboden hebben. Dus we hebben gezegd, je hebt maar één kans. Die is er nu. We hebben geld om ook te investeren in het sportpark het Centrum, daar kunnen we een aantal fantastische kunstgrasvelden neerleggen. Maar dan moet je wel gaan fuseren. Dus je moet dan daar vanaf. Dat is wel druk natuurlijk en dat had ook verkeerd af kunnen lopen, maar op zich is dat wel heel goed gelopen.

D: Oké. Ja want ik had ook gelezen dat het enkele tonnen op moest leveren. En dat er drie opties waren. De voorkeur van de verenigingen, dat zou een kostenverhoging van 30.000 euro opleveren, wat u net zei. En dan had je het alternatief, dat was de afstoting waarbij er wel bezuinigingen kwam van een kleine 30.000 euro. En helemaal niet herstructureren, dus gewoon overtollige velden afstoten en dat zou dan een bezuiniging van rond de 75.000 opleveren. Maar het is dus die tweede optie geworden zegmaar?

G: Nee, want die tweede was ook niet toereikend want we moesten vier ton bezuinigen. Toen is daar een extra ronde overheen gegaan. Daarna, toen dit klaar was, heb ik het opgepakt. Wat daar eigenlijk uitkwam, is dat we er niet uit kwamen. Dus toen is gezegd, we moeten een aantal andere dingen doen. Toen heb ik daar een voorstel voor geschreven en dat voorstel hebben we aan de gemeenteraad gepresenteerd en dezelfde avond ook aan alle sportverenigingen gepresenteerd.

D: Oké. Maar dat is dus het hele privatiseringverhaal?

G: Ja. Dat is ook eigenlijk wat het raadsvoorstel is. Dus eigenlijk het totale voorstel.

D: Oké. Ja want ik las ook dat de netto uitgaven van sport die liggen rond de vijf ton, er moest rond de vier ton bezuinigd worden. Dat is bijna tachtig procent. Ik vond dat heel opvallend.

G: Nou, dat klopt niet helemaal. Omdat je alle onderhoudszaken rond sportvelden, die werden niet op sport geboekt maar op stadbeheer geboekt. Dus als jij een veld hebt, een veld kost om te onderhouden iets van tienduizend euro per jaar. En daarnaast ligt er nog allerlei groen en straten omheen, dus op een sportpark ben je zo dertig- tot veertigduizend euro kwijt. Dat geld zat niet in sport, maar zat onder stadsbeheer. Dus dat ziet niet in die vijf ton. Dan moet je Harry even vragen hoe nu dat totale, dus eigenlijk alles wat sport was. Want op vijf ton kun je niet vier ton bezuinigen.

D: Nee, precies. Maar dat was dus ook in een andere gemeente zo. Dat er een accommodatie werd gesloten, dus dan kon sport hem van de begroting afhalen maar dan kwam hij er bij vastgoed op te staan. En dan hadden ze nog geen herbestemming, waardoor er dus uiteindelijk niks bezuinigd werd. In die zin op de korte termijn.

G: Dat kan. Maar daar hebben wij wel rekening mee gehouden. Want wij hebben bijvoorbeeld de kapitaalslasten van zegmaar de gebouwen, die hebben we wel ingeboekt. En daar hebben we ook een soort, dat zul je ook zien in het raadsvoorstel, daar hebben we drie of vier jaar de tijd voor. We hebben kosten ingeboekt om te zorgen dat we dat ook konden afstoten, die kosten. Dus soms is dan een sportzaal gesloopt worden, dan moesten we de kapitaallasten ook kwijt, die konden dan in die kosten konden we dat kwijt. Dus dat zijn initiële kosten, dat zijn geen structurele kosten. Dus dat kost een ton bijvoorbeeld om te slopen en kapitaallasten af te boeken, die hebben we meegenomen. Want je hebt alleen maar bezuinigd, als je ook alles afboekt. Maar

Het sluiten van sportaccommodaties

anders heb je geen bezuiniging, dan blijft hij doorlopen structureel. Dat is het probleem, wat jij net noemde. Als je een gebouw hebt en het gebouw wordt niet meer gebruikt dan heb je nog wel de kapitaalslasten. Als je dat niet oplost, dan blijft er wel een structurele geldstroom naar toe gaan.

D: Ja. Is er al bekend wat er met het sportpark gaat gebeuren? Met Uitwierde?

G: Nee, daar zijn verschillende opties voor. Wij hebben dat niet meegenomen in onze kostenpost. Dus dat betekent dat het ook geld moet opleveren. Er zijn een aantal opties. Er is een manege die belangstelling heeft, om daar een manege te gaan maken. Die kan ook gebruik maken van alle voorzieningen. Dus die kunnen we in één keer overdragen dan, dat is interessant. De andere kant is om het gewoon als landbouwgrond te gaan verkopen. Het is twaalf hectare. Landbouwgrond doet hier ongeveer drie ton, 30.000 euro. Dan zouden we er 360.000 euro uit kunnen halen. Daarvoor kunnen we ook de zaak slopen. En dan kunnen we nog een kleine winst overhouden.

D: Maar als ik over het algemeen kijk, met die sluiting van sportpark Uitwierde wordt die vier ton bezuiniging dus gehaald?

G: Ja, maar dat is maar één ton van alles. Volgens mij is dat rond één ton, dat is structureel een ton bezuiniging. Daarnaast is het nog zo dat we ook in het apparaat hebben ingegrepen. Minder ambtenaren die zich daar mee bezig houden, minder sporthalbeheerders, daar hebben we ook ingegrepen. Minder onderhoud, omdat we minder gebouwen hebben hoeven we ook minder onderhoud, dus daar ingegrepen. Uhm, en minder velden. Daar is ook op ingegrepen. Dus dat we minder onderhoud aan velden hoeven te doen. En met elkaar is dat structureel vier ton per jaar. En privatisering, die komt er ook nog bij. En ook nog twee gebouwen worden uit de markt gehaald. Dan moet ik 'm er even bijhalen. Zal ik het stuk even uitdraaien? Jij hebt 'm al, maar dan kan ik even wat dieper op die kosten ingaan.

D: Dat is goed, zou fijn zijn.

(Gosé Posthumus gaat documenten uitprinten, komt even later weer terug)

G: (...) We hebben een kleine inkomstenverhoging doorgevoerd. En de buitensportvoorzieningen. Privatisering.

D: Dus enerzijds inkomsten en anderzijds de uitgavenkant?

G: Ja. Inkomsten is niet zo heel veel op te verdienen. Dat is wel gezegd, volgens mij was die veel te laag. Was iets van zeshonderd tot zevenhonderd euro per veld. Dat wordt nu langzamerhand elk jaar met vijf procent opgevoerd. Tot het gemiddelde bedrag van de sportvoorzieningen in de omliggende gemeente. Wat ze willen is dat ze een benchmark doen aan de hand van omliggende gemeenten en op dat niveau moeten ze dan komen. Daar gaan ze wel langzaam naartoe. De investering is dan, er is twee ton voor het vernieuwen van tennisbanen en sporthallen. En daarnaast hebben we geprivatiseerd. Sportpark het Centrum, daar worden een aantal kunstgrasvelden gedaan en er worden nieuwe kleedkamers gebouwd en sportpark Tuikwerd worden kunstgras hockeyvelden aangelegd. Op zich is dat nu allemaal klaar. Dus dat is allemaal aangelegd, dat ligt hier allemaal in de gemeente. Per 1 juli gaat alles over. Dit was het voorstel. En toen hebben we met al die organisaties overlegd hoe we dat zouden willen oppakken.

D: Ja, want waren de reacties op het feit dat het sportpark ging sluiten? Er was wel voldoende draagvlak voor?

G: Nou, in het begin niet hoor.

D: Nee?

G: Nee, nee. Wat er eigenlijk gebeurde was; we hadden eerst aan alle sportverenigingen gevraagd van kom zelf met voorstellen hoe we kunnen bezuinigen. Daar is dus niets uitgekomen. Toen heeft de gemeente het zelf gedaan en gezegd van; dit wordt het.

D: En daar waren zij het weer niet mee eens?

G: Tja. En dan wordt het zo dat er iets wordt opgelegd. We kunnen altijd zeggen, je hebt de kans gehad. Maar jullie kwamen er niet uit. Dus we moesten wel. Dus toen heb ik ook altijd gezegd van goh, uhm, dit is zegmaar door de gemeenteraad in concept vastgesteld. Er is gezegd; ga maar kijken of je dit uit kunt werken met de verschillende sportverenigingen. Dus dat heb ik gedaan. En eigenlijk is het zo dat in eerste instantie alle sportverenigingen het er totaal niet mee eens waren, uhm is het wel gelukt. Dus er was nogal wat weerstand, vooral van Neptunia. Want Neptunia zou dan op sportpark het Centrum moeten gaan voetballen en als je iets moet is het niet leuk. We hebben er best wel moeite mee gehad maar we hebben ze direct, de twee verenigingen, met elkaar bijeen geroepen. Tijdens dat overleg waren we ook nog helemaal niet met de fusie bezig. Maar we dachten van goh, dat zou natuurlijk mooi zijn als ze fuseren. Dus langzamerhand komen ze steeds dichterbij elkaar. Hebben we ook nog wel een aantal zaken moeten regelen hoor. Ze hebben wat meer geld kregen om hun kleedkamers in orde te maken. Hier staat nog twee ton, maar dit is geloof ik drie-en-een-halve ton geworden. Met de hockeyvereniging was nog wel wat gedoe, maar daar zijn we ook uitgekomen. Met een voetbalvereniging die op Tuikwerd zat ook. Die was heel klein. En daarbij hebben we gezegd, jullie moeten eigenlijk, jullie raken je kantine kwijt omdat je te klein bent. En je moet samen met een andere

Het sluiten van sportaccommodaties

voetbalvereniging. Die heeft zichzelf opgeheven. Dus daar was geen draagvlak meer voor. Dus daar hebben we best nog wel even wat gedoe over gehad hoor.

D: Hmm. En welke vereniging was dat?

G: Uhm, ik ben de naam al kwijt. Oosterhoek!

D: Oké, ja ik zie hem hier al staan.

G: Spreek je daar ook mee?

D: Nou, misschien mijn collega.

G: Kijk, hier was al uitgegaan van een samenwerking tussen Oosterhoek en Farmsum, spelen op één sportpark. Dus die moesten echt samen. Dat was geen leuk gesprek, haha, om dat te vertellen natuurlijk. Dus die waren ook wel boos. Maarja, ze waren heel klein. Ze hadden nog twee elftallen geloof ik.

D: Oke, nee want ik wou al zeggen. Opheffing is dan ook best wel rigoureuus. Maar met twee elftallen is dat te overzien.

G: Ja, oké. Maar kijk, je hebt dat raadsvoorstel en dat was wel openbaar. Dus iedereen zag het ook. Wat je dan ziet is dat die leden dan denken van "oh, dan wil ik niet meer bij Farmsum voetballen". Dus eigenlijk wat je daarbij doet is ook wel dat je wel behoorlijk ingrijpt in de structuur. En die voetballers gaan dan bij andere verenigingen voetballen waar meer toekomst is. En ze hadden al geen jeugd meer, dus daar zie je het ook al aan. Verenigingen die geen jeugd hebben altijd het meeste last.

D: Ja. Kijkend naar de toekomst. In hoeverre is de gemeente in staat om de bestaande accommodaties op een financieel verantwoorde wijze in stand te houden? Na die bezuinigingen.

G: Nou, wat je ziet is dat er natuurlijk minder is. Er zijn minder sportparken. Dat betekent ook dat je minder geld hoeft uit te geven. Daarnaast is het ook zo dat er behoorlijk wat kunstgras ligt in Delfzijl, wat minder onderhoud vraagt. Er wordt ook meer gevraagd van de verenigingen, om meer zelf te doen. Die afspraken zijn ook duidelijker. Daarbij is nog wel zo dat in de dorpen nog wel, daar zou nog wel wat gaan gebeuren. Want je ziet daar ook dat het steeds minder wordt en daar zullen wel wat fusies of opheffingen gaan gebeuren. Daar wordt ook wel een beetje op voorgesorteerd. In de dorpen gebeurt al heel veel, daar vallen al heel veel voorzieningen weg. We gaan daar niet als gemeente bovenop zitten, maar we laten dat gebeuren. En wat we zien is dat hele kleine verenigingen moeite hebben om hun hoofd boven water te houden.

D: Dat is eigenlijk overal wel het geval.

G: Ja. En wij kunnen ze helpen. Want ook wel zo is, er is nog wat geld over. Om nog een kunstgras in de dorpen aan te leggen waardoor twee sportverenigingen daar weer kunnen gaan voetballen. Maar dat doen we niet actief, maar dat moeten ze maar aan ons vragen. We hebben aangegeven, het is een mogelijke oplossing. Maar jullie bepalen het tempo. Dat doen we niet zelf. Hierin hebben we het tempo wel zelf bepaalt, omdat dit moet. We moeten die vier ton bezuinigingen halen en daar gaan we naar toe. Maar bij die dorpen kijken we zo van, we laten het afhangen van wat ze zelf willen en hoe de verenigingen zelf beslist. Ik ga daar niet op ingrijpen.

D: Ik vind jullie als gemeente best wel sportminded. Ik woon dan in Renkum, daar zitten we al jaren te zeuren om één kunstgrasveld en we krijgen het niet. Maar ondanks de bezuinigingen, vind ik toch wel best wel dat jullie sport gerelateerd bezig zijn.

G: Nou, het is het nuttige met het aangename verenigingen. En er waren vanuit die krimpbudgetten geld om in te zetten om in te krimpen in sportvoorzieningen. En daar hebben we gezegd van ja, we kunnen beter iets nieuws maken en iets slechts sluiten dan dat we zegmaar alles in stand proberen te houden met dat geld. En dat is eigenlijk de inzet geweest. En nu hebben we in het centrum het mooiste sportpark van Groningen. Nieuw kunstgrasveld, twee-en-een-half kunstgrasveld, mooie sintelbaan voor atletiek op 300 meter afstand, in het centrum van Delfzijl. Daar waar we ook graag de reuring willen houden. Daar waar het moet gebeuren hier in de stad. En dat sportpark blijft ook over. Ik denk dat over tien jaar sportpark Tuikwerd onvoldoende mensen voor zijn. En dan zul je terug gaan naar één sportpark. Maar dan wel het sportpark in het centrum.

D: Maar dat is ook uw verwachting?

G: Ja, dat gaat hard hoor.

D: Je ziet ook vooral dat in het noorden en in het zuiden, vooral in die krimpgebieden, sportaccommodaties sluiten. Want ik ben ook bezig een database op te bouwen met allerlei voorbeelden waar het gebeurt en waar het inmiddels speelt, en dat is bijna allemaal in het noorden en in het zuiden. Best wel opvallend eigenlijk.

G: Ja, die krimp heeft gewoon zo'n directe impact op scholen, op sportvoorzieningen. Direct! Dus daar zie je het als eerste. Dat is gewoon zo. Hoe minder jongeren je hebt, hoe minder dit soort activiteiten gebeuren. En daar heeft het het meeste invloed. Zodra de jeugd ver weg valt van bijvoorbeeld een sportvereniging, heb je geen aanvoer meer. Daar gaat nog best wel een

Het sluiten van sportaccommodaties

aantal jaren overheen. Maar het stopt een keer, dan heb je geen aanvoer meer. Je ziet ook dat de jongeren ook een keuze maken voor de sportvereniging met de meeste toekomst. Dat doen ze al.

D: Ja, daar zit wel wat in en daar valt ook wel wat voor te zeggen natuurlijk.

G: Ja, Nouja. Door die kunstgrasvelden hier gaat alle jeugd nu naar sportpark het Centrum. Die gaat niet meer ergens anders heen. Zelfs omliggende dorpen die gaan hier naar toe. Zelfs uit Appingedam voetballen ze nu hier. Omdat het hier goed voor elkaar is. Zo werkt dat.

D: Dat is ook wel op te vangen op één sportpark?

G: Nouja. Tot het moment dat het niet meer op te vangen is en dan moeten ze een stop inbouwen.

D: Ja, precies.

G: Harry weet dat wel, die zit ook bij die voetbalvereniging. Die weet hoe het zit. Ik heb wel gehoord dat er een enorme run op is die sportvereniging, die voetbalvereniging.

D: Oké. Nou ik zit er wat betreft mijn vragen aan u betreft doorheen.

G: Ik zal nog even kijken hoe die kosten heten. Frictiekosten noemen we dat! Wat er eigenlijk opgenomen is in het totaal is dat er zegmaar ook voor bijvoorbeeld; als jij zegt er gaan een aantal mensen uit, dat betekent niet dat die kosten direct helemaal weg zijn. Want je hebt nog steeds ook kosten van managers, kosten van het gebouw dat drukt ook allemaal op het uurloon van die mensen. Dat is ook meegenomen, dat dat geleidelijk verloopt. Dus wij hebben niet gezegd, er gaat iemand uit en dat is zestig euro per uur dat kunnen we dan afboeken. Nee, we kijken dan ook dat dat op een goede manier uitgehaald kan worden. Dus we doen geen dingen die niet kunnen zegmaar. Dat we het niet halen. Nou zodoende.

D: Het is mij een heel stuk duidelijk in ieder geval.

Het sluiten van sportaccommodaties

Transcript interview Toon Masselink, gemeente Montferland (MONTF-01)

Datum: dinsdag 20 mei 2015

Aanvangstijd: 13.30 uur

Duur: 00.35.30 uur

Locatie: Gemeentehuis Montferland
Bergvredestraat 10
6942 GK Didam, Gelderland

Interviewer: Davey Raben (D), onderzoeksstudent Sport Economics Research Centre (SERC)

Geïnterviewde: Toon Masselink (T), beleidsmedewerker Sport & Leefstijl
Gemeente Montferland

Categorie 1 + 2 : Algemene vragen + motieven sportbeleid

D: Allereerst een algemene vraag; wie u precies bent en wat uw functie is binnen de gemeente?

T: Ik ben Toon Masselink. Ik ben hier beleidsambtenaar voor sport & leefstijl projecten. Het zit vooral in sport, heel breed eigenlijk. Maar sport heeft natuurlijk steeds meer een functie gekregen dat het iets moet rond gezondheid, leefstijl, promotie van het gebied. Eigenlijk is sport niet meer op zich van belang, of als fun. Het moet een maatschappelijk doel hebben. Vandaar dat het wat breder is tegenwoordig. **(1)**

D: Jaja. En als ik denk aan de motieven rondom beleidsbeslissingen in de sport, waarom sportbeleid er eigenlijk is binnen jullie gemeente, dan is dat heel veel rondom dat gezondheidsverhaal?

T: Ja. Gezondheid en WMO is natuurlijk zo'n kernbegrip. Wet Maatschappelijke Ondersteuning. De gemeente is verantwoordelijk voor jeugdzorg, voor senioren zegmaar. Voor zorg. Maar ook voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, dat is zo'n doelgroep. Wat we nu gaan doen is eigenlijk; wat kunnen we met sport eigenlijk proberen de kosten voor andere taakvelden te beperken. We hebben een aantal voorbeelden. Een grote groep werklozen natuurlijk. Sommige zijn langdurig werkloos, hebben geen ritme meer. Dan bieden we die mensen sport aan om weer in een ritme te komen. Sport maken we dan wat breder. Niet alleen een partijtje voetballen, er komt dan een coach. Tweede voorbeeld is; we hebben steeds meer ouderen. Ouderen moet lang zelfstandig blijven wonen, moeten vitaal blijven anders gaat ons dat geld kosten. Wat we dan gaan doen is met de judobond en de judoverenigingen een programma maken gericht op valpreventie maar ook op meer bewegen. Zo zie je dat sport wordt ingezet als preventieve maatregel voor andere taakvelden. Jeugd eigenlijk hetzelfde. We willen jeugd op gezond gewicht houden. Overgewicht is een steeds groter probleem. Met sport proberen we via een aantal projecten op scholen, via combinatiefunctionarissen, sportbuurtcoaches, proberen we de jeugd meer te laten sporten. **(2 + 3)**

D: Ja. En bij ouderen speelt dan ook vaak het sociale cohesie verhaal.

T: Ja! Dat is ook belangrijk. Sport kan in een dorp of gemeenschap een belangrijke rol spelen. Voetbalvereniging in een dorp is belangrijk. Dat is meer dan alleen maar een potje voetballen. **(4)**

D: Oké. En als ik kijk naar uw verantwoordelijkheden met betrekking tot sport en sportaccommodaties.

T: Ehm, eigenlijk echt beleidsadviseur. En soms regievoerder van projecten.

Categorie 3: Sportbudget

D: Als ik kijk naar die zwembaden. Onder welke begroting vallen die precies? Onder de begroting sport?

T: Dat is wel een lastige. Het was eigenlijk altijd sport. Maar, we hebben in onze gemeente heel veel accommodaties. Sportaccommodaties, maar ook dorpshuizen, scholen. Daar gaat heel veel vastgoed in zitten. En vastgoed is eigenlijk wel weer een vak op zich. Dus we hebben een afdeling vastgoed gecreëerd. Die eigenlijk veel scherper gaat kijken: wat doen we nou met al dat vastgoed en kunnen we dat niet verbeteren? Duurzamer maken. Kunnen we meer besparen? Sinds een jaar is eigenlijk het grootste gedeelte zwembaden, vallen onder de afdeling vastgoed. En die weten eigenlijk niets van zwemmen af. Weten eigenlijk niets van de financiering af die eronder zit. Dus dat is eigenlijk wel altijd weer een samenwerking. Het is niet zo dat we hier allemaal in hokjes zitten. Het is de bedoeling dat wij heel veel samen met elkaar overleggen. En of het nou onder die afdeling valt of onder die begroting, uiteindelijk moeten er altijd meerdere handtekeningen onder.

D: Maar in wezen vallen de zwembaden dus onder de begroting vastgoed?

Het sluiten van sportaccommodaties

T: Juist ja.

D: Oké, helder. Hoe groot is het sportbudget in jullie gemeente?

T: Nee, dat weet ik niet uit mijn hoofd. Heel globaal gezegd is een miljoen voor de zwembaden, half miljoen voor de voetbal. Dan hebben we nog allemaal leefstijlprojecten en subsidies. Paar miljoen gaat er altijd wel op.

D: Nee, oké. Het ging me ook vooral om het aandeel van de zwembaden in het sportbudget.

T: Ja, die is groot! Komen we zo denk ik nog wel op. Ga verder.

Categorie 4: Sportaccommodaties

D: Hoe worden sportaccommodaties in jullie gemeente gefinancierd?

T: Uhm, zijn vaak gebouwen opgericht door de gemeente. En dan weer overgedragen aan een stichting. Het verschilt. Het is niet overal hetzelfde.

D: Oké. Maar zit er dan een verschil in binnensportaccommodaties, zwembaden en buitensportaccommodaties?

T: Nou, er is heel veel van de gemeente. Hier en daar is er een sportzaal van een stichting in eigendom. Niet heel veel hoor. Meeste zit wel gewoon hier nog. Maar bijvoorbeeld als je naar het sportpark kijkt. Daar staan gebouwen, de kleedkamers zijn van ons. Maar de kantine en het bestuursgebouw. Dat is weer van de vereniging, daar gaan zij ook. Dat is dan weer gesplitst.

D: Oké, die zijn dan ook in eigendom van de vereniging.

T: Die zijn dan in eigendom van de vereniging ja.

D: En de exploitatie valt dan in handen van derden?

T: Exploitaties zijn bijna altijd derden ja.

D: Hoe zit dat bij zwembad de Hoevert? Die werd geëxploiteerd door sportfondsen begreep ik hè?

T: Ja. Sportfondsen Didam. En die vallen dan weer onder een grote koepel waar zij hun kennis vandaan halen: sportfondsen Nederland. Dus je hebt sportfondsen Nederland heeft een aantal bedrijven eronder zitten die zij dan weer bedienen met hun boekhouding en adviseren. Maar sportfondsen Didam is eigenlijk weer een plek apart. Een aparte stichting.

Categorie 5: Bezuinigingen sport

D: Met betrekking tot de bezuinigingen. De financiële situatie van de gemeente Montferland, is die verslechterd of verbeterd ten opzichte van de vorige collegeperiode?

T: Verslechterd! Dat was ook de aanleiding, wij moesten opeens, wat was het bedrag? Wat hebben we bezuinigd? 3 miljoen! 3 miljoen moesten we bezuinigen. **(5)**

D: Ja, om en nabij de 2,6 miljoen had ik gelezen. Dat is een fikse bezuiniging.

T: Ja! Uiteindelijk wil men altijd dat wij hier op de werkvloer nog harder werken en nog meer werken. Dus van die 2,6 miljoen komt er acht ton uit personeelsbestand. We hebben morgen afscheid van een collega en daar komt niemand voor terug. We zijn wel aan het krimpen in personeel. **(6)**

D: Want er wordt acht ton bezuinigd binnen de eigen organisatie. Wat moet ik daar allemaal onder verstaan?

T: Ja dat is voor een belangrijk deel dat wij scherper kijken wat we wel of niet moeten gaan doen. En we kunnen soms natuurlijk slimmer werken. Bij de belastingdienst doen ze dat ook zo heb ik begrepen. Meer digitaal en minder met mensen. Gaat gewoon veel personeel uit. Wat vergrijs, dat gaat met pensioen. Daar hebben we er nog wel wat van dus dat kunnen we ook in die paar jaar wel voor elkaar krijgen. Het is alleen de vraag of we het werk nog wel voor elkaar krijgen. **(6)**

D: Ga ik zo even op verder! Die financiële situatie is verslechterd dus. Ik las ook; eind 2014 een tekort van bijna acht ton. Hoe is dat ontstaan?

T: Ja. Het gaat de hele tijd heen en weer. Nu hebben we weer een overschot van hetzelfde bedrag. Van acht ton. Over het algemeen was het eigenlijk zo; je maakt een begroting. En dan denk je dat uit te gaan geven. Je hebt wel eens een overschrijding. Maar in een gemeente als Montferland komen overschrijvingen niet zo vaak voor. Dat is een behoorlijke begrotingsdiscipline. Het is hier bijna niet mogelijk om te zeggen; nou toe maar. Doe er nog maar wat bij en dan geven we nog wat meer geld uit dan we van te voren hebben afgesproken. Gebeurt niet zo vaak. Door de economische crisis heb je natuurlijk

Het sluiten van sportaccommodaties

wel onverwacht veel meer uitgaven. Dus wat je daar ziet is dat we bijvoorbeeld bij sociale zaken veel meer uitkeringen verstrekten. Dat is een tegenvaller. Dus daarvan zie je dus dit soort tekorten, die daardoor ontstaan. Maar soms is het Rijk ook weer... Twee keer per jaar krijgen we een brief van wat het Rijk gaat uitgeven. Als het Rijk weer meer gaat uitgeven en dat doen ze af en toe, dan krijgen wij ook meer geld. Dus dan krijgen we weer een meevaller opeens. **(7)**

D: En als ik kijk naar de vooruitzichten voor de aankomende jaren.

T: Die zijn heel zorgelijk en risicovol. Omdat we net zijn begonnen met de transities op de WMO en op de jeugdzorg. En iedereen zijn hart vasthoudt hoe dat gaat. We gaan dat uitvoeren. We gaan dat anders uitvoeren dan in het verleden, toen het vanuit de Rijksoverheid kwam. Maar we kunnen niet zomaar dat veel goedkoper gaan maken. Het Rijk heeft ons minder geld gegeven dan het hun gekost heeft. Dus dan hebben wij een probleem. **(8)**

D: Ja, klopt. En als ik kijk naar waarom er in uw gemeente wordt bezuinigd?

T: Dat zijn zegmaar onverwachte uitgaven. WMO, doordat wij ook een vergrijzende gemeente zijn. Daarnaast hebben we met de crisis meer last, omdat we hier in deze grensgemeente een wat laagopgeleide bevolking hebben. De crisis raakt hen meer dan anderen. Dat zijn toch wel tegenvallers, die wij extra hebben. **(9)**

D: Hoeveel moet er precies worden bezuinigd op de sportaccommodaties en op sport überhaupt?

T: Hoeveel bezuinigd wordt dat heeft de raad nu vastgesteld. Die heeft gezegd hoeveel we gaan bezuinigen. Zo uit mijn hoofd wat betreft de sport is gezegd dat we op de voetbalaccommodaties 2 ton bezuinigen, dat is heel veel geld. Daar zijn we druk met de voetbalverenigingen in de slag. De zwembaden 100.000. Beide zwembaden 50.000. Dat hebben we nog andere sportverenigingen, daar gaan we de subsidie wat veranderen. Subsidie voor 50+ die we altijd nog hadden, leden 50+, die schaffen we af. Subsidie voor leden van onze verenigingen die van buiten de gemeente komen, gaat er af maar dat zijn eigenlijk niet zulke hele hoge bedragen. En tennisverenigingen krijgen ook een bezuiniging, een korting op het subsidiebedrag van 20%. **(10)**

D: Ik las ook dat er wordt bezuinigd in grote happen in plaats van de kaasschaafmethode.

T: Ja, dat is gekozen als een beetje een uitgangspunt. We kunnen overal een beetje vanaf halen, maar dan hebben we overal heel veel problemen. We kunnen beter, zegt het woord al, kerntaken. We kunnen beter een paar grote pakken, dan krijgen we ook gedoe, maar dan zijn de gevolgen te overzien. **(11)**

D: Een paar grote. Dan heeft u net opgenoemd wat er bij sport komt kijken. Dan had je die acht ton binnen de eigen organisatie. En wat is er meer die drie miljoen zegmaar vol te maken? Waar wordt nog meer op bezuinigd?

T: Op andere accommodaties dan sportaccommodaties. Daar wordt op bezuinigd. Dorpshuizen, welzijnsinstellingen.

D: Die worden ook echt afgestoten?

T: Ja, er is eigenlijk gezegd. We hebben in sommige dorpen nog wel twee gebouwen die wij financieren. Daar is gezegd van nou, sommige dorpen willen we nog maar één accommodatie per dorp. De gemeente gaat dat zelf dan niet zeggen. Ze zeggen tegen de dorpsraad... gaan jullie maar zeggen welk gebouw jullie willen hanteren als dorpsgebouw. En die andere gaan we dicht doen. Nou zijn er ook sportzalen die hier wordt gebruikt waar de bezetting minder dan 10% is. Dat is wel heel erg. Die willen we ook gaan sluiten. Op accommodatieniveau wordt er wat gesloten. Dat is allemaal nog niet gerealiseerd hoor, dat geeft gelijk een hele hoop heisa. Dat is nog niet zo makkelijk. Wat we ook doen is; we zijn lid van een samenwerkingsverband van gemeenten. Zowel aan de kant van de achterhoek als aan de kant van Arnhem-Nijmegen. Zitten twee samenwerkingsverbanden. Daar moet je ook contributie voor betalen. Daar zit je met verschillende ambtenaren. Daar stoppen we mee. We zijn nergens geen lid meer van. Daar is ook een bezuiniging. Daar is een speciaal document van. Dat kun je haast ook wel op de site vinden. Bezuinigingen kerntaken 2015. Kerntakendiscussie. Daar is een openbaar document van en daar staan allemaal bezuinigingen in. **(12 + 13)**

D: Die bezuinigingen. Zijn die vooral preventief of ook echt curatief?

T: Ja. Er zijn als het gaat om de bezetting van bepaalde sportaccommodaties. Als je naar die cijfers kijkt dan moet je zeggen, die moet je vandaag al sluiten. Die zijn veel te duur. Er zijn een paar waar een school dan nog gebruik van maakt, een paar ochtenden. En dan zit nog er nog een volleybalvereniging of een vriendenclubje van volleybalspelers en nog een keer de dames nog een uurtje. **(13)**

D: Die bezetting ligt wel heel erg laag.

T: Ja, daar moet je mee stoppen eigenlijk.

D: Die bezuinigingen die net allemaal zijn genoemd. Gaan deze voor 2018 worden gehaald? Dat was het doel las ik.

Het sluiten van sportaccommodaties

T: Ja 2018 moet het eigenlijk allemaal afgerond zijn. De raad heeft dat besloten en heeft dat aan het college gestuurd, dat ze dat zo willen. En het college mag dat gaan uitvoeren. Wij moeten het collegebeleid gaan uitvoeren. De ambtenaren gaan dat voor elkaar maken, het zal wel moeten. Niet veel keus in.

Categorie 6: Bezuinigingen sportaccommodaties

D: De bestaande accommodaties die er nu zijn, heb ik het niet alleen over de zwembaden, in hoeverre is de gemeente in staat om die op een financieel verantwoorde wijze in stand te houden op dit moment?

T: Op dit moment nog wel. Maar het staat natuurlijk erg onder druk. Ja. **(14)**

D: Er zijn verschillende bezuinigingstrategieën. En één daarvan is dat er in beginsel werd gekozen voor de sluiting van de Hoevert. Waarom?

T: De gemeente Montferland heeft twee zwembaden, binnenzwembaden. Dat is veel voor een kleine gemeente van 35.000 inwoners. De gemeente die betaald daar fors aan en het was het idee vanuit de raad in eerste instantie. We hebben hier een zwembad in Didam, 3 kilometer verderop staat ook mooi zwembad. In Zevenaar. Mensen kunnen daar makkelijk heen reizen. Er is een mooie zwemaccommodatie in de buurt. Daarnaast kunnen ze nog naar een ander gemeentelijk zwembad in 's-Heerenberg, een flinternieuw zwembad. Kun je ook naar toe. Dus laten we deze maar sluiten. **(15)**

D: En waarom juist dit zwembad?

T: Dan heeft te maken met; omdat er met dit zwembad ook een makkelijke keuze gemaakt kon worden voor een ander zwembad, in Zevenaar. Dit zwembad is verouderd. Maar misschien is het nog wel belangrijker dat we het andere zwembad, daar is sportfondsen de baas maar Laco. Laco en de gemeente hebben een overeenkomst gesloten in 2004. En die is zo dichtgetimmerd en zo opgesteld dat we eigenlijk niet anders kunnen dan voor 25 jaar ieder jaar een bepaald bedrag te betalen. Dus we kunnen het niet eens sluiten. Dus dan blijft er maar één plek over. **(16)**

Categorie 7: Sluiten van sportaccommodaties

D: Dat had rond de 3,5 ton opgeleverd. Waar levert het precies een besparing op? Waar bespaar je precies op binnen die 3,5 ton?

T: Dat is eigenlijk een exploitatiebijdrage moet je zeggen. Wij maken gewoon jaarlijks... Er zit een exploitatiebijdrage in, die valt er dan uit. Onderhoud voor gebouwen valt er dan uit. Dat hoeven we niet meer te doen want het gebouw is van ons. Dat is wel de hoofdmodus. Ja. **(17)**

D: En welk beleidsveld had de sluiting van de Hoevert wat opgeleverd? Was dat sport of ook vastgoed?

T: Dat is als volgt gelopen. Het is in ieder geval beide. De raad heeft met nadruk gezegd. Wij willen zelf dit hele proces gaan uitvoeren. Dus het is niet zo dat de raad heeft gezegd; er moet zoveel bezuinigd worden, zoveel miljoen. College, kom maar met een voorstel. Nee, de raad heeft gezegd; we gaan zelf naar de begroting kijken en dan gaan we zelf keuzes maken. Hebben ze wel aan ons gevraagd natuurlijk. Wat kost dit? Wat gebeurt er als we dat sluiten? Dat hebben we allemaal wel opgeschreven en vervolgens is er een keuze gemaakt. **(18)**

D: Oké. Want wat was er gebeurt als het zwembad was gesloten? Was daar al een idee voor? Had het een herbestemming gekregen?

T: Nee, nee, nee. Daar was nog helemaal niet over nagedacht. Het ligt wel gunstig. Er zijn dan twee mogelijkheden. Of er is een particulier die het zwembad over wil nemen. Zonder bijdrage ga ik hier wel wat doen, iets ontwikkelen in dit zwembad. En het tweede is dat het gesloopt zou gaan worden. Dat we een andere bestemming voor die grond gaan vinden. **(19)**

D: Oké, want zaten er eigenlijk nog kapitaallasten op? Want je moet hem eigenlijk toch eerst helemaal aflossen voordat je van een bezuiniging kan spreken.

T: Ja, zit er ook op. Het heeft nog een bepaalde waarde. Maar... als je gaat kijken naar wat we de aankomende jaren verwachten wat we aan onderhoud erin willen steken. Dan kun je beter sluiten. Er komt weer over een paar jaar een heel groot bedrag aan wat we erin moeten stoppen om het weer goed te krijgen. **(20)**

D: Ik had gelezen dat het openhouden van de Hoevert geeft extra onderhoudskosten en dus oplopende jaarlasten. Is dat dan ook niet een beetje krom ten opzichte van die bezuinigingen?

T: Ehm, ja. Dat klopt. Daar staan we dus ook voor. De raad wilde het sluiten. De raad heeft uiteindelijk toch besloten het open te houden. Vanuit het idee dat er wel een bezuiniging moet komen. Er moet wel wat bespaart worden. De raad heeft zich daar nog helemaal niet druk over gemaakt en wil dat misschien ook helemaal niet. Dat we over een jaar of 2 / 3, dan zullen we een paar miljoen moeten vinden om het zwembad weer up to date te krijgen. Dat weten we. En toch houden we hem open. Ik weet niet hoe de wereld over 2 jaar eruit ziet. Dat kan natuurlijk ook hè. Over 2 jaar, is de economie aangetrokken en is onze financiële

Het sluiten van sportaccommodaties

positie beter. Is die WMO en jeugdzorg hebben we zo onder controle dat we daar geen verliezen op leiden. Of onverwachte grote uitgaven. Hmm. **(20)**

D: Laten we hem openhouden!

T: Ja! Een zwembad mag dan ook geld kosten. Dat is wel een beetje het punt. Als je een zwembad in de lucht wilt houden en je zegt van het moet zichzelf redden, vergeet het maar. Dat kan nooit. Anders moet je een grote financierder hebben die daar vele miljoenen in wilt stoppen. **(21)**

D: Uiteindelijk is de Hoevert dus niet gesloten. Wat zijn de directe redenen waarom die niet gesloten is?

T: Er is maatschappelijk verzet gekomen, zoals dat heet. De gebruikers hebben de raad duidelijk gemaakt dat het heel erg ongunstig is om het zwembad te sluiten. Die hebben de raad erop gewezen dat het voor hun een probleem is. Toen heeft de raad gezegd, met al deze protesten, dan sluiten we hem niet. Terwijl ja, als je met een hele hoop mensen komt met spandoeken dan krijgt de raad een ander zicht erop. Sommige mensen noemen dat, schreeuw maar wat. Maar je kunt je ook voorstellen dat er dan een bepaald maatschappelijk draagvlak is. Dat is in een plaats als Didam, met 15.000 inwoners, er is draagvlak voor het zwembad. En vandaar dat de raad dat ook zo gevoeld heeft. We laten hem toch open. De raad weet ook dat er over een paar jaar een enorm probleem gaat ontstaan. Maar ja, dan zijn we weer een paar jaar verder. **(22 + 23)**

D: Ja. Want de reacties op de sluiting waren dus vooral extern negatief?

T: Ja, en intern niet.

D: De zwembaden Laco en Hoevert moeten nu dus samen 50.000 euro aan bezuinigingen vinden, tot aan 100.000 in 2018. Hoe gaan ze dat doen?

T: Uhm. Ze hebben al aangegeven. We hebben al gesprekken met hun gevoerd. Ze hebben gezegd dat dat ten koste gaat van de kwaliteit. En ten koste van de dienstverlening. De uren zullen wat minder worden. Zal wat minder open zijn. De prijzen gaan wat omhoog van de kaartjes. Zullen nog wat meer scherper letten op personeel. Maar goed, ze zijn ook gebonden aan regels waar ze ook aan moeten voldoen. Maar ze zeggen dat ze het waar gaan maken. **(24)**

D: Oké. En daar hebben jullie blindelings vertrouwen in? Want uiteindelijk moet die 100.000 euro wel gehaald worden toch?

T: Ja, dat zeg je goed. Je klinkt als de wethouder haha. Dat is natuurlijk wel zo. Soms kun je ook een handje helpen. Wat wij bijvoorbeeld gedaan hebben is. We hebben een regeling buurtsportcoaches en dan kun je eigenlijk een buurtsportcoach van buitenaf aannemen. Wat wij gedaan hebben is, is een buurtsportcoach bij Laco eentje en eentje bij de Hoevert. Waardoor zij een extra bedrag krijgen, moet ze ook extra werken voor doen, maar soms kunnen ze dat ook vermengen en extra mensen trekken. Op die manier proberen we ook samen wel een beetje op te trekken om toch die 100.000 te halen. Uiteindelijk zit niemand hier te wachten op sluiting van dat zwembad. Het liefst niet natuurlijk. We moeten onderaan de streep zorgen dat die begroting in evenwicht is. We moeten dat wel ergens gaan halen. **(25 + 26)**

D: Maar 100.000 is nog steeds geen 3,5 ton die met de sluiting was behaald. Dit wordt dus gecompenseerd door die andere bezuinigingsmaatregelen?

T: Ja! Dat klopt.

D: In de toekomst is een eventuele sluiting dus wel mogelijk. Maar dat hangt dus puur af van onder andere de economie of dat er doorheen gaat komen.

T: Van de financiële situatie van de gemeente. Kijk. Als we nu 2 miljoen in dat zwembad moeten stoppen en daar ziet het naar uit. Dan is het niet zo dat dat geld in de la ligt dat we dat eruit halen. Wat de gemeente dan doet is investeren. Dat betekent geld lenen. De rente is bijzonder laag op dit moment, bijna 0. Dan betalen we dat over 30 jaar weer terug. Dat betekent dan dat onze jaarlijkse lasten de aankomende 30 jaar omhoog gaan. Gemeente zijn daar vaak wel snel toe geneigd. Dan heb je een probleem voor in ieder geval een aantal jaar opgelost. Op den duur, je bindt je natuurlijk wel voor 30 jaar aan een aflossing van iets. Dat doen mensen ook als ze een huis kopen. Op die manier zou het kunnen. Dat we over 2 of 3 jaar toch zeggen, we gaan toch maar die investering doen. Dat zou kunnen. Hangt ook van het politieke draagvlak af en het draagvlak in de samenleving. Als die mensen hier niet op stoep hadden gestaan was het zwembad dicht gegaan. Maar als echt vanuit de bevolking het een diepgekoesterde wens is; ons zwembad moet openblijven en ze hebben er ook wat voor over. Oké, prima. Dan sluiten we andere dingen en houden we die open. Dat is altijd weer een afweging. **(20 + 21 + 27)**

D: Oké, het is mij een heel stuk duidelijker geworden in ieder geval.

(...)

T: Wat kan ik er in zijn algemeenheid nog over zeggen. Soms is het ook een beetje tegenstrijdig. Enerzijds roepen we allemaal dat we sport zo belangrijk vinden voor met name voor senioren, dat ze lang fit blijven. Dan is zo'n zwembad soms een hele mooie sportaccommodatie. Daardoor zijn mensen, veel senioren die daar gaan zwemmen. Wat dat betreft zou je hem open

Het sluiten van sportaccommodaties

moeten houden. WMO was altijd 6 miljoen, nu denk ik tegen de 15 miljoen. Je kan ook zeggen van nou. Als we nou 1 miljoen weten te besparen op die WMO omdat mensen langer vitaal zijn omdat ze veel meer gaan zwemmen. Maar hoe krijg je zou in dat zwembad? Dan kun je ook zeggen, het is een hele goede investering zo'n zwembad. Dat verdien je vanzelf weer terug. Die relatie is moeilijk te berekenen. Dat zou heel mooi als de HAN dat soort berekeningen veel beter zou kunnen maken. Wat verdien je nou eigenlijk als je bezig bent met preventie? Wij stoppen een keer samen met de provincie 50.000 in een project op valpreventie. Dat verdienen we vanzelf weer terug. Iemand die in het ziekenhuis komt en die een keer valt dat kost de samenleving kost 20.000 euro. Als we 5 mensen kunnen voorkomen als gemeente in een jaar, hebben we 100.000 euro verdient. Alleen dat verband kan ik nooit bewijzen. En daar is wel behoefte aan. Om eigenlijk veel meer onderzoek te doen, naar wat levert het op? Wat levert preventie op? En vooral als het gaat om sport. Dat is ook mijn business. Ik weet dat de HAN daar ook onderzoek naar doet, dat is ook niet zo makkelijk. **(1 + 2)**

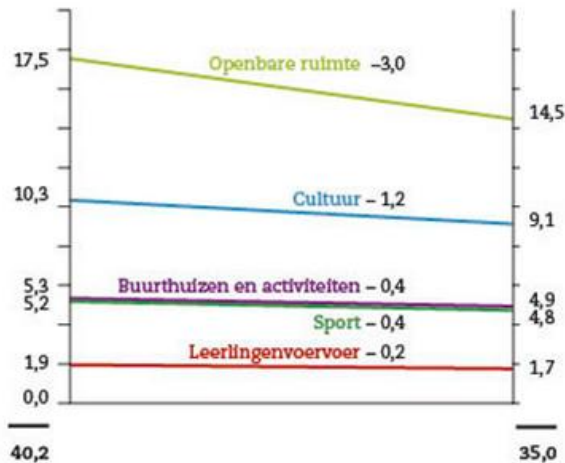
(vervolg niet van toegevoegde waarde voor de scriptie)

Bijlage 5 Sportbeleid gemeente Ede

Beschikbaar budget sportaccommodaties

Begroting NU per thema
in miljoenen Euro's

STRAKS

Bezuiniging
Sport

Huidige begroting is €5,2 miljoen

Opbouw bezuiniging Sport
in miljoenen Euro's

Binnensportaccommodaties $2,0 - 0,2 = 1,8$

Buitensportaccommodaties $1,5 - 0,1 = 1,4$

Zwembaden $1,8 - 0,2 = 1,6$

TOTAAL 4,8

Programma
onderwijs

- Stichten van overdekte sportaccommodaties
- Dragen de kapitaallasten van de overdekte sportaccommodaties

Programma Sport

- Sportaccommodaties staan op de begroting sport
- Zorgen voor planning & spreiding sportaccommodaties

Programma Vastgoed

- Uitvoerende afdeling
- Verantwoordelijk voor het beheer & onderhoud en exploitatie van de overdekte sportaccommodaties
- Beheer & onderhoud op begroting vastgoed

Sport Service Ede

- Worden ingehuurd door de gemeente om het beheer en exploitatie voor hun rekening te nemen
- Ontvangen subsidie gemeente

Het sluiten van sportaccommodaties

	Gemeente Ede	Stichting Sportservice Ede
Kerntaak	Planning en spreiding accommodaties	Verantwoordelijk voor de exploitatie van de accommodaties, de ingebruikgeving en het uitvoeren van klein onderhoud en groot onderhoud
Onderhoud	Gemeente schouwt onderhoud panden	Onderhoud panden op basis van door gemeente goedgekeurde onderhoudsplanningen
Huur	Gemeente ontvangt huur van SSE	SSE huurt accommodaties van gemeente
Jaarlijkse lasten	Gemeente draagt: - eigenaarlasten (OZB, verzekering, kapitaallast, rentelast) - subsidies SSE (huur accommodaties, groot onderhoud, personeel & automatisering)	SSE draagt: - exploitatiekosten (gas, water, elektra, schoonmaak), - beheerlasten (personeel & automatisering) - lasten klein onderhoud
Dekking lasten	Dekking loopt via gemeentelijke middelen	Naast subsidies gemeente dient SSE exploitatiekosten en lasten klein onderhoud te dekken door: - klokurenvergoeding onderwijs - verhuur aan verenigingen
Tarieven	Gemeente stelt tarieven vast	SSE doet voorstel voor tarieven

Financiën gemeente

Inkomsten	Uitgaven
Huurinkomsten van SSE	- Subsidie SSE voor huurlasten - Subsidie SSE voor structurele kosten personeel, groot onderhoud & automatisering - Eigenaarlasten = OZB, verzekering, kapitaallast, rentelast

Financiën SSE

Inkomsten	Uitgaven
- Subsidie gemeente voor huur - Subsidie gemeente voor structurele kosten personeel en materieel waaronder GO buitenschil - Klokurenvergoeding onderwijs - Inkomsten ingebruikgeving aan verenigingen	- Huur aan gemeente - Exploitatiekosten = G+W+E, schoonmaak - Beheer (personeel & automatisering) - Klein onderhoud binnenschil - Groot onderhoud buitenschil

Het sluiten van sportaccommodaties

Bijlage 6 Herstructurering sportvoorzieningen gemeente Delfzijl

Bij het in werking zetten van de sluiting van sportpark Uitwierde zijn er door de gemeenteraad drie scenario's geschetst. Bij de eerste twee scenario's wordt sportpark Uitwierde ook daadwerkelijk gesloten. Scenario 1 gaat uit van het voorkeurscenario van de verenigingen. Dit leidt tot een kostenstijging van € 59.945 en staat dus kaatsrecht tegenover een besparingsmogelijkheid. Scenario 2 gaat uit van het voorkeurscenario van de verenigingen, met aanscherpingen vanuit de gemeente Delfzijl en leidt tot een minieme bezuiniging van € 2.689. Scenario 3 is een variant waarin alleen overtollige velden worden afgestoten, dit leidt tot een bezuiniging van € 75.571. Uiteindelijk is er een scenario 4 ontstaan, een middenweg tussen scenario 2 en 3 met een extra bezuinigingsronde. Dit leidt uiteindelijk tot een structurele bezuiniging van € 80.770.

Hieronder zijn twee van de vier scenario's weergegeven. Scenario 1 is de voorkeur van de verenigingen. De hieronder weergegeven scenario 2 is de variant waarbij er geen openluchtsportaccommodatie wordt gesloten. Uiteindelijk is er gekozen voor scenario 4; een middenweg met aanscherpingen en een extra bezuinigingsronde. Uiteindelijk is er voor gekozen om op korte termijn sportpark Uitwierde te sluiten. In toekomstperspectief is sluiting van sportpark Tuikwerd mogelijk.

Essentie Scenario	Huidige situatie	Scenario 1	Scenario 2
		Sportpark Uitwierde wordt vrijgespeeld en afgestoten	Sportparken blijven in stand, vv Neptunia verhuist naar sportpark Centrum en kc Roda '70 verhuist naar Tuikwerd
Sportpark Uitwierde	Gebruikers zijn: • hc Eemsmond • rc Phoenix • vv Neptunia	Sportpark Uitwierde wordt vrijgespeeld	Gebruikers worden: • hc Eemsmond • rc Phoenix
		Aanpassingen: • hc Eemsmond en rc Phoenix verhuizen naar sportpark Tuikwerd • vv Neptunia verhuist naar sportpark Centrum	Aanpassingen: • Vv Neptunia verhuist naar sportpark Centrum
Sportpark Centrum	Gebruikers zijn: • vv Eems Boys • tc Delfzijl • av Fivelstreek	Gebruikers worden: • vv Eems Boys • tc Delfzijl • av Fivelstreek • vv Neptunia	Gebruikers worden: • vv Eems Boys • tc Delfzijl • av Fivelstreek • vv Neptunia
		Aanpassingen: • 2 voetbalvelden worden 2 kunstgrasvelden • vv Eems Boys en Neptunia gaan gebruik maken van één gebouw.	Aanpassingen: • 2 voetbalvelden worden 2 kunstgrasvelden • vv Eems Boys en Neptunia gaan gebruik maken van één gebouw.
Sportpark Tuikwerd	Gebruikers zijn: • vv Oosterhoek • vv Farmsum	Gebruikers worden: • vv Oosterhoek • vv Farmsum • hc Eemsmond • rc Phoenix • kc Roda '70	Gebruikers worden: • vv Oosterhoek • vv Farmsum • kc Roda '70
		Aanpassingen: • 1 trainingsveld wordt WeTravel • 1 voetbalveld wordt rugbyveld • 1 voetbalveld wordt kunstgrasveld voor hockey • 1 voetbalveld wordt een half kunstgrasveld voor korfbal en hockey. De andere helft wordt een natuurgras voetbalveld • vv Oosterhoek en vv Farmsum gaan gebruik maken van één gebouw en er komt een nieuw gebouw voor hockey, rugby en korfbal	Aanpassingen: • 1 voetbalveld wordt kunstgrasveld voor korfbal
Ijsbaan	Gebruikers zijn: • Ijsvereniging • kc Roda '70	Gebruikers worden: • Ijsvereniging	Gebruikers worden: • ijsvereniging
		Aanpassingen: • kc Roda '70 maakt geen gebruik meer van de ijsbaan	Aanpassingen: • KC Roda '70 maakt geen gebruik meer van de ijsbaan

Sportpark Tuikwerd blijft open	Sportpark Uitwierde blijft open
Extra investering in kunstgras (hockey)	Geen extra investering in kunstgras (hockey)
Betere aansluiting bij schoolsport	Slechtere aansluiting bij schoolsport
Verhuizing van hockey en rugby (korfbal)	Verhuizing van Farmsum en Oosterhoek (korfbal)
Bepaalde ruimte (4,5 natuurgrasvelden)	Meer ruimte (6 natuurgrasvelden, 1 kunstgras (2 natuurgrasvelden uit beheer genomen))
Compact sportpark	Sportpark met overcapaciteit
Betere sociale veiligheid	Slechte sociale veiligheid
Goede bereikbaarheid	Slechtere bereikbaarheid
Mindere parkeervoorzieningen	Goede parkeervoorzieningen
Bezuiniging is € 80.770 (sluiting Uitwierde)	Bezuiniging is € 73.340 (sluiting Tuikwerd)

Keuze Sportpark Uitwierde en Tuikwerd
De keuze om één van beide sportparken (Uitwierde of Tuikwerd) te sluiten, is afgewogen op een aantal elementen. Sluiting van één van de sportparken biedt voor en nadelen:

Het sluiten van sportaccommodaties

Bijlage 7 Bezuinigingsstrategieën gemeente Delfzijl

Het overzicht geeft de netto bezuiniging weer, wat betekent dat het overzicht inclusief de investering is weergegeven.

Bezuinigingsstrategie	Jaarlijkse bezuiniging	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sluiten van sportaccommodaties	Binnensport	0	0	0	26.910	26.910	26.910
Sluiten van sportaccommodaties	Godlinze	0	7.880	7.880	7.880	7.880	7.880
Efficiënter inrichten van organisatie	Formatie sporthalbeheer	52.300	52.300	104.700	104.700	104.700	104.700
Afstoten van taken	Voorziening groot onderhoud	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Efficiënter inrichten van organisatie	Combinatiefunctionarissen	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Efficiënter inrichten van organisatie	Formatie sportbeleid		47.110	47.110	47.110	47.110	47.110
Verhogen van tarieven	Inkomstenverhoging	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
	Sub-totaal maatregelen	108.300	163.290	215.690	242.600	242.600	242.600
	Buitensport						
Sluiten van sportaccommodaties	Bezuiniging Dorpen	0	0	99.890	97.620	97.620	97.620
Sluiten van sportaccommodaties	Bezuiniging Centrum	0	0	80.770	80.770	80.770	80.770
	Sub-totaal maatregelen buitensport	0	0	180.660	178.390	178.390	178.390
	Resultaat maatregelen	108.300	163.290	396.350	420.990	420.990	420.990

Bijlage 8 Financiële gegevens gemeente Montferland

In de gemeente Montferland vallen de sportaccommodaties onder de begroting 'bevordering gezonde leefstijl'. Sportbevordering, sportaccommodaties en speellocaties zorgen gezamenlijk voor een sportbegroting van ruim 3,7 miljoen euro in 2015.

- = nadelig

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenramingen		
				2016	2017	2018
Baten	526	451	407	408	409	409
Lasten	3.791	4.757	4.256	4.237	4.263	4.243
Saldo voor bestemming	3.265	4.306	3.849	3.829	3.854	3.834
<i>Mutaties reserves</i>						
Toevoegingen reserves	0	0	0	0	50	50
Onttrekkingen reserves	-241	-746	-127	-127	-127	-127
Saldo na bestemming	3.024	3.560	3.721	3.702	3.777	3.757

bedragen x € 1,00

Begrotingsuitkomsten	2015	2016	2017	2018
Begrotingsresultaat excl. KTD	-711.000	-1.450.000	-2.060.000	-2.246.000
Uitkomsten KTD	867.000	1.518.000	1.920.000	2.721.000
Begrotingsresultaat incl. KTD	156.000	68.000	-140.000	475.000

Bijlage 9 Bezuinigingstaakstelling gemeente Montferland

	2015	2016	2017	2018	Totaal
Sportaccommodaties					
Zwembaden					€ 100.000
Voetbalaccommodaties					€ 200.000
Totaal sportaccommodaties					€ 300.000
Subsidies					
Leden buiten gemeente		€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 18.000
Subsidie 55+		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 30.000
Onderhoud voetbal		€ 12.000	€ 12.000		€ 24.000
Onderhoud tennis		€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 18.000
Totaal subsidies		€ 34.000	€ 34.000	€ 22.000	€ 90.000
Totale bezuiniging sport					€ 390.000

Bezuiniging algemeen

In de gemeente Montferland zijn een aantal grote bezuinigungsstrategieën gekozen om de taakstelling te behalen. Daarvan wordt € 800.000 bespaard op de bedrijfsvoering binnen de eigen organisatie en de overige 1,9 miljoen euro is verdeeld over de verschillende beleidsvlakken: accommodaties, subsidies, ruimtelijke ordening, onderwijs en overig. De besparingen op sport (ongeveer 4 ton) worden behaald binnen de beleidsvlakken (sport)accommodaties en subsidies.

Bezuiniging sportaccommodaties

Op zwembaden wordt € 100.000 euro bezuinigd. Gevolgen van de bezuinigingen zijn: daling van de kwaliteit, een verslechterde dienstverlening (minder uren open, minder personeel) en stijgende prijzen (kaartverkoop).

Daarnaast wordt er bezuinigd op voetbalaccommodaties (€ 200.000). Op voorhand is nog geen keuze gemaakt op welke manier deze taakstelling moet worden bewerkstelligd. De gemeente wil in samenwerking met de verenigingen initiatieven ontplooiën en actieve ondersteuning bieden.

Bezuiniging subsidies

1. Het subsidiëren van leden die niet woonachtig zijn in Montferland wordt afgeschaft. Dit levert vanaf 2016 een structurele besparing op van € 6.000;
2. De subsidie aan leden van 55+ worden afgeschaft. Dit levert vanaf 2016 een structurele besparing op van € 10.000;
3. De vergoedingen voor het onderhoud van de accommodaties bij voetbalverenigingen worden gekort met 20%. Dit levert in 2016 en 2017 bij de voetbalverenigingen structureel € 12.000 op. Deze subsidie zou in 2018 al vervallen, vandaar dat deze korting daar niet van toepassing is;
4. De vergoeding voor het onderhoud van de accommodaties bij tennisverenigingen worden gekort met 20%. Dit levert vanaf 2016 een jaarlijkse vergoeding van € 6.000 op.